

วารสารครุพิบูล

Journal of Faculty of Education
Pibulsongkram Rajabhat University

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Vol 5 No 1

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2561

ISSN 2351-0943 (Print)
ISSN 2586-8969 (Online)

วารสารครุพิบูล

Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

เจ้าของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บรรณาธิการที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ศาสตราจารย์ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสวงศักดิ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ธีระภูธร มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ บรรจง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

อาจารย์ ดร.สุวพัชร์ ช่างพินิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ พฤกษะวัน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์ ดร.ปิยมนัส วรวิทย์รัตนกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวลินดา สีแสง มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ มกราคม ถึง มิถุนายน และ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม ถึง มิถุนายน 2561
ISSN 2351-0943 (Print) ISSN 2586-8969 (Online)
จำนวน 150 เล่ม
การเผยแพร่ มอบให้หอสมุด สถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ
ติดต่อ กองบรรณาธิการวารสารครุพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
(ส่วนวังจันทน์) ต.ในเมือง อ.เมืองฯ จ.พิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 088-7843587 โทรสาร 055-230597
Email: psrueduj@gmail.com
พิมพ์ที่ บริษัท โฟกัส พริ้นติ้ง จำกัด
110/212 ถนนพระองค์ดำ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองฯ
จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 055-225037

บทบรรณาธิการ

วารสารครุพิบูลปีที่ 5 ฉบับที่ 1 นี้ทางกองบรรณาธิการได้เพิ่มจำนวนบทความตีพิมพ์จากเดิม 4-6 บทความต่อฉบับ เป็น 8-10 บทความ เนื่องจากนักวิชาการและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ความสนใจส่งบทความตีพิมพ์กับวารสารเพิ่มมากขึ้น โดยฉบับที่ 1 ของปีที่ 5 ในการดำเนินการของวารสาร มีจำนวนบทความวิจัยจำนวน 9 บทความ เป็นงานวิจัยในชั้นเรียนจำนวน 2 บทความ เทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 2 บทความ งานวิจัยสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ด้านการศึกษาจำนวน 1 บทความ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาจำนวน 3 บทความ และงานวิจัยสถาบันจำนวน 1 บทความ

ทางวารสารครุพิบูลขอขอบพระคุณนักวิชาการทั้งในระดับบัณฑิตศึกษาและจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ส่งผลงานทางวิชาการที่มีคุณค่ามาตีพิมพ์กับวารสารจำนวนมาก ในการนี้ วารสารหวังว่า วารสารครุพิบูลจะเป็นแหล่งเผยแพร่งานด้านวิชาการทางมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ที่เน้นด้านการศึกษาของนักวิชาการอย่างเข้มแข็งต่อไป

อนุ เจริญวงศ์ระยับ
บรรณาธิการวารสารครุพิบูล
มีนาคม 2561

สารบัญ

บทความวิจัย

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน
ณิชชา ชินธนามั่น ภัทรศญา พ้วยกิ ภาวิณี เดชเทศ สุรีย์พร เพ็งเลีย อัศวพร แสงอรุณเลิศ* 1

การพัฒนาสื่อเสมือนจริง เรื่องแหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะจังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล
ธานินทร์ อินทรวิเศษ คุณอานันท์ นิรมล กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์* 14

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
พลากร คล้ายทอง คุณอานันท์ นิรมล กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์* 30

การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อรนิตย์ ภูเขียว อดุลย์ วังศรีคูณ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์* 45

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
สุริยา จันทิมา อดุลย์ วังศรีคูณ วารีรัตน์ แก้วอุไร* 60

การพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม ในรายวิชาสัมมนา
วารสารศาสตร์ สำหรับนักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ ระดับชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาการจัดการ
*อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์** 78

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
*ณิรดา เวชญาลักษณ์** 88

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร
*ทัศวรรณ์ แหยมดอนไพร** จำเนียร ราชแพทยาคม 98

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ของเยาวชน ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์ วรินธร เบญจศรี วีนัส ศรีศักดา จินตนา กสินันท์ เสาวรส ยิ่งวรรณะ*
คุณอานันท์ นิรมล ศิริรัตน์ สินประจักษ์ผล 112

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน

ณิชชา ชินธนามั่น[1]
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภัทรศญา พ้วยกิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาวิณี เดชเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สุรีย์พร เพ็งเลีย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อัศวพร แสงอรุณเลิศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รับต้นฉบับ: 7 มีนาคม 2560 รับตีพิมพ์: 11 เมษายน 2560

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test Dependent) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ การอ่านภาษาอังกฤษ จับใจความสำคัญ สื่อ

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ณิชชา ชินธนามั่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: nitchaswu@gmail.com
DOI: 10.14456/edupsru.2018.1

A Result of Reading for Main Idea Exercises from Everyday Life Media

Nitcha Chintahanaman [1]
Pibulsongkram Rajabhat University

Patsaya Puaygi
Pibulsongkram Rajabhat University

Pawninee Dechted
Pibulsongkram Rajabhat University

Sureeporn Penglia
Pibulsongkram Rajabhat University

Assawaporn Sangarunlert
Pibulsongkram Rajabhat University

Received: 7 March 2017 Accepted: 11 April 2017

Research Article

The purposes of this research were to study results of reading for main idea exercises from everyday life media, and to compare students' learning achievements before and after using the exercises. The sample was 27 students purposively selected from Grade-8 students at Municipal School 5 (Wat Phan Pi). The research instruments were five lesson plans, English reading exercises for main idea from everyday life media, and an achievement test. Data were analyzed by mean, standard deviation and dependent t-test. The results showed that students' learning achievement scores after using the English reading exercises was higher, and that the difference was statistically significant at the .05 level.

Keywords: exercises, English reading, main idea, media

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Nitcha Chintahanaman Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: nitchaswu @gmail.com

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ ทำให้โลกมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดนและรวดเร็ว ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้คนในประเทศมีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสื่อสารของสังคมโลก หลายประเทศใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้บัญญัติไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดให้แต่ละโรงเรียนจัดสอนภาษาอังกฤษกับนักเรียนทุกคนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อให้สามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจึงเป็นทักษะหลักที่สำคัญหนึ่งในสี่ทักษะของการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นทักษะที่จำเป็น สำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (กัญญา ปัญญสุทธิ์, 2522) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถและสติปัญญา ตลอดจนนำความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านมาประยุกต์ใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวัน (วิสาข์ จัติวัตร์, 2541) อีกทั้งยังนำไปใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้กลายเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีอุปนิสัยรักการอ่าน แต่ปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยในปัจจุบันนั้น เกิดจากความไม่เข้าใจในความหมายของคำศัพท์ที่มีอยู่ในข้อความนั้นๆ เมื่ออ่านข้อความแล้วไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญหรือรายละเอียดเกี่ยวกับบทความนั้นได้ และผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ไม่สามารถอ่านหนังสือหรือเอกสารอื่นๆ ที่นอกเหนือจาก ตำราที่ใช้ในห้องเรียนได้ (สมุทร เซ็นเชาวนิช, 2542)

จากการสังเกตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 1 รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ใน 4 ทักษะ โดยเฉพาะทักษะการอ่านต่ำกว่าทักษะการฟัง การพูด และการเขียน อีกทั้งจากการทำแบบฝึกหัดก่อนเริ่มเรียนเพื่อทบทวนความรู้เดิม ผลปรากฏว่านักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน และไม่ถึงครึ่งของคะแนนทั้งหมด จึงได้วิเคราะห์สภาพปัญหา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ ยังขาดทักษะในการอ่านเพื่อจับใจความ นักเรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาหรือเนื้อเรื่องที่อ่าน ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถจับใจความสำคัญได้

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2542) ได้จำแนกลักษณะการอ่านจับใจความไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. การอ่านเพื่อจับใจความรวม เป็นการอ่านเพื่อรู้และจะได้ตัดสินคุณค่าของเรื่องที่อ่านนั้นๆ สมควรจะอ่านอย่างละเอียดหรือไม่ หรือเป็นเครื่องชี้แนวทางให้ผู้อ่านรู้ว่าศึกษาค้นคว้าเรื่องใดมาประกอบเพื่อช่วย

ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องอย่างไร วิธีเก็บใจความสำคัญ ผู้อ่านอาจตั้งคำถามให้กว้างๆ ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และพยายามตอบคำถามสั้นๆ แต่ให้ได้ใจความชัดเจน

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านที่ละเอียดมากเพื่อจะได้ใจความสำคัญของงานเขียนนั้นได้ การอ่านในลักษณะนี้ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจกับข้อความทุกๆย่อหน้า ผู้อ่านอาจสังเกตประโยคใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า ซึ่งตามหลักการเขียนย่อหน้าจะประกอบด้วยประโยคใจความสำคัญและประโยคขยาย ประโยคใจความสำคัญอาจจะอยู่บรรทัดแรก ตอนกลางหรือข้อความตอนท้ายของข้อความก็ได้

เห็นได้ว่าการอ่านจับใจความสำคัญเป็นสิ่งจำเป็นมากในการอ่าน เนื่องจากเมื่ออ่านแล้วจับใจความสำคัญได้จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่ผู้เขียนเสนอไว้ ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญจึงหมายถึงกระบวนการที่ผู้อ่านแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ได้เข้าใจ รวมถึงมีความเข้าใจในการอ่านเรื่องราวต่างๆ ที่มีปัจจัยสำคัญ คือ การรู้จักคำศัพท์มาก เป็นการอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง ใจความสำคัญส่วนมากจะมีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของย่อหน้าก็ได้ จุดที่พบใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้ามากที่สุดคือ ประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า เพราะผู้เขียนมักบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อนแล้วจึงขยายรายละเอียดให้ชัดเจน รองลงมาคือประโยคตอนท้ายย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อยก่อน แล้วจึงสรุปด้วยประโยคที่เป็นประเด็นไว้ภายหลัง (กรมวิชาการ, 2546; พรทิพย์ สุทธิพันธ์, 2545; สมพร มันตะสูตร, 2526)

การอ่านจับใจความสำคัญเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์นั้น จะต้องมีหลักเกณฑ์ในการอ่าน คือ อ่านเรื่องราวทั้งหมดให้เข้าใจ จับใจความสำคัญของแต่ละตอน แล้วตั้งคำถามสั้นๆ ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร แล้วสรุปใจความสำคัญของทุกๆตอน และขยายความในคำตอบเมื่อต้องการรายละเอียด ส่วนการอ่านจับใจความจะให้ได้ผลนั้นนักเรียนต้องมีความรู้ พื้นฐานในการอ่าน ต้องเข้าใจความหมายของคำ ต้องมีสมาธิในการอ่าน มีสุขภาพกายและจิตใจดี และต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอดังที่สมุทร เซ็นเชาวนิช. (2542) ได้ให้หลักการอ่านจับใจความสำคัญไว้ว่า ต้องให้นักเรียนรู้จักคำศัพท์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดความพอใจและให้นักเรียนรู้จักความหมายของคำอย่างแตกฉานจะทำให้นักเรียนอ่านหนังสือได้อย่างกว้างขวาง เข้าใจเนื้อเรื่องและจับประเด็นได้ นอกจากนี้ วนิดา โสภาภัณฑ์ (2530) ได้อธิบายถึงขั้นตอนการอ่านจับใจความสำคัญไว้ ดังนี้

1. อ่านผ่านๆโดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านว่าด้วยเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง

2. อ่านให้ละเอียด เพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่องเพราะจะทำให้ความเข้าใจไม่ติดต่อกัน

3. อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอนถูกต้อง

4. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง

อีกทั้งการสอนทักษะการอ่านจับใจความ ครูต้องพยายามสร้างความสนใจ ให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านจับใจความ โดยฝึกให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจในเรื่องราวที่กำหนดให้ การบอก

รายละเอียด การจัดลำดับเหตุการณ์ การบอกถึงเหตุและผล โดยครูต้องตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นตอนๆ ตามเรื่องนั้นๆ

เอกรินทร์ สี่มหาศาล และคณะ (2552) ได้กล่าวถึง ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและการดูสื่อต่างๆ ไว้ ดังนี้ การอ่านจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านเพื่อให้ทราบว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และผลเป็นอย่างไร แล้วจดบันทึกใจความสำคัญนั้นไว้ หลักการอ่านจับใจความสำคัญมีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ตั้งใจอ่านเรื่อง

2. คิดตั้งคำถาม และตอบคำถามจากเรื่องว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ผลเป็นอย่างไรและให้ข้อคิดอย่างไร แล้วเขียนเป็นแผนภาพโครงเรื่อง

3. เขียนเรียบเรียงสรุปใจความสำคัญของเรื่องด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

4. อ่านทบทวน เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อย และความถูกต้อง

นอกจากนี้การฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญมีความจำเป็นต้องนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากการนำสื่อในชีวิตประจำวันมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง เป็นการเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างของภาษาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการให้ประสบการณ์ตรง ทำให้เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการเรียนภาษาเพื่อสามารถนำไปใช้จริงในอนาคต แต่การนำสื่อใดๆ มาใช้ในการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย ความเหมาะสม ความยากง่ายของของสื่อ และต้องพิจารณา ถึงความรู้พื้นฐาน ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนด้วย

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาด้วยการใช้สื่อ เช่น หนังสือพิมพ์หรือวารสาร ตัวอย่างเช่น พูนทรัพย์ นาคนาคา (2539) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนเพื่อเพิ่มทักษะการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยสื่อการเรียนที่พัฒนาจากหนังสือพิมพ์และวารสารภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่อการเรียนปกติหรือดังเช่นการศึกษาของสุวรรณี เวทไธสง (2544) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เอกสารจริง เพื่อพัฒนาความสามารถและแรงจูงใจในการอ่าน โดยใช้เอกสารจริง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่านักเรียนมีความสามารถและมีแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเมื่อได้รับการสอนด้วยเอกสารจริง

นอกจากนี้การศึกษาของกีลิส (Gillis, 1984) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านโดยการทำการสุ่มนักเรียนเกรด 7 จำนวน 93 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองซึ่งใช้หนังสือพิมพ์ในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ และกลุ่มควบคุมไม่ใช้หนังสือพิมพ์ ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้วยการใช้ข้อสอบมาตรฐาน หลังจากทดลองเป็นเวลา 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของการอ่านเพื่อความเข้าใจของ

นักเรียนกลุ่มที่ใช้หนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้หนังสือพิมพ์ จึงสามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมจากหนังสือพิมพ์สามารถช่วยให้นักเรียนเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญได้

จากทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยตั้งสมมติฐานว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้ใช้ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนได้เรียนและก่อนใช้ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน เนื่องจากแบบฝึกนี้จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญของนักเรียน และแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ อีกทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 53 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Selection) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน

เครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึกจากสื่อในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 แผน ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น โดยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรตามโครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกระบวนการจัดการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ รวมทั้งศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จากหนังสือคู่มือครูการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และศึกษาตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ พร้อมทั้งคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการสอน ซึ่งเนื้อหาที่ใช้จะเน้นทักษะด้านการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ จากนั้นจึงเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึก จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง โดยกำหนดเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ คือ นางภัชราพร แซ่จิว ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่ม

สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนในการทำกิจกรรมการอ่านของนักเรียน การวัดผลประเมินผล และความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อทำการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การประเมินตรวจสอบความถูกต้อง ตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ใช้เกณฑ์ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00
เหมาะสมมาก	ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50
เหมาะสมปานกลาง	ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50
เหมาะสมน้อย	ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50
เหมาะสมน้อยที่สุด	ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50

สุดท้ายจึงนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับปรุง แก้ไข และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้สอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน จำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 เรื่อง Advertisements ชุดที่ 2 เรื่อง Signs and Notices ชุดที่ 3 เรื่อง Newspaper and magazine ชุดที่ 4 เรื่อง Letter and poster และชุดที่ 5 เรื่อง Passages

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551 เพื่อศึกษาเนื้อหารายวิชาในการนำมาสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ รวมทั้งศึกษาเอกสาร ตำรา ผลงานทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางการสร้างแบบฝึก ตลอดจนศึกษาเนื้อหาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยคัดเลือกเนื้อหาจากสื่อหรือเอกสารจริง และสร้างแบบฝึกทักษะโดยเลือกใช้สื่อหรือเอกสารจริงให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผน โดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน ความยากง่าย ความน่าสนใจ ความเหมาะสม และความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางไว้ อีกทั้งจะต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากนั้นนำแบบฝึกทักษะที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับแผนการจัดการเรียนรู้ คือ นางภัชราพร แซ่จิว ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อทำการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และหาคุณภาพของแบบฝึกและนำแบบฝึกทักษะมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นจึงจัดพิมพ์และนำไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดการจับใจความสำคัญตามที่กำหนด โดยศึกษาทฤษฎีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับแผนการจัดการเรียนรู้ คือ นางภัชราพร แซ่จิว ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนน และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) และความยากง่ายของข้อสอบ (p) แล้วเลือกข้อที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่าข้อสอบทั้งฉบับมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.41-0.69 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39-0.60 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพันปี) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการ ศึกษา 2559 จำนวน 27 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที แล้วตรวจ และบันทึกคะแนนไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทำการสอนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพร้อมบันทึกคะแนนนักเรียนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะ และการทำแบบทดสอบหลังบทเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

3. หลังจากสอนเนื้อหาทั้งหมดแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม มาทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มทดลองอีกครั้งแล้วตรวจ และบันทึกคะแนน จากนั้นนำคะแนนไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้ค่า t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว ก่อนเรียน – หลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Sample) ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการใช้ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ จากสื่อในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 5 ชุด

ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน
1	7	14	10	14	1	11	15	1	12	15	1	9	15
2	8	15	10	15	2	10	15	2	11	15	2	8	16
3	11	14	9	14	3	13	14	3	10	14	3	9	15
4	10	16	11	15	4	13	17	4	11	15	4	7	15
5	12	15	12	18	5	14	18	5	13	17	5	10	16
6	9	14	10	14	6	11	15	6	10	14	6	6	14
7	14	14	13	18	7	14	18	7	14	18	7	11	17
8	14	18	14	19	8	14	19	8	14	19	8	12	17
9	13	15	11	17	9	11	16	9	12	16	9	11	15
10	15	19	14	19	10	14	19	10	15	20	10	12	18
11	9	14	8	14	11	12	14	11	9	14	11	7	14
12	13	17	11	15	12	13	16	12	13	17	12	10	15
13	9	14	10	14	13	12	14	13	11	14	13	9	14
14	14	16	12	18	14	15	18	14	14	18	14	12	18
15	14	16	12	17	15	14	17	15	14	17	15	11	17
16	11	14	9	14	16	12	14	16	11	14	16	9	14
17	12	15	12	15	17	12	15	17	12	15	17	11	15
18	9	14	11	14	18	11	14	18	9	14	18	12	14
19	11	14	10	15	19	12	15	19	10	14	19	11	15
20	11	16	11	16	20	12	16	20	11	16	20	10	16
21	10	14	10	14	21	13	15	21	10	14	21	9	14
22	5	14	7	14	22	5	14	22	10	14	22	6	14
23	10	14	10	14	23	11	14	23	10	14	23	10	14
24	12	15	13	19	24	13	17	24	13	17	24	12	17
25	12	16	10	16	25	12	17	25	12	16	25	10	15
26	10	14	10	14	26	10	15	26	10	14	26	9	14
27	11	15	11	16	27	11	16	27	11	15	27	11	17

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า แบบฝึกชุดที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 27 คน ส่วนใหญ่สามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก มีนักเรียนเพียง 1 คน ที่ทำคะแนนได้เท่ากันคือ 14 คะแนนทั้งก่อนการใช้แบบฝึกและหลังการใช้แบบฝึก และจากตาราง 1 จะเห็นได้ชัดว่ามีนักเรียน 1 คน สามารถทำคะแนนทดสอบได้สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกถึง 9 คะแนน แต่คะแนนระหว่างก่อนใช้แบบฝึกและหลังใช้แบบฝึกยังไม่ห่างกันมากนักเนื่องจากเป็นการเรียนโดยใช้แบบฝึกครั้งแรก ถัดมาในแบบฝึกชุดที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 27 คน สามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก คือ เพิ่มขึ้น 3 คะแนน จำนวน 2 คน เพิ่มขึ้น 4 คะแนน จำนวน 8 คน เพิ่มขึ้น 5 คะแนน จำนวน 10 คน เพิ่มขึ้น 6 คะแนน จำนวน 6 คนและสูงสุด 7 คะแนน จำนวน 1 คน

แบบฝึกในชุดที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 27 คน สามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก คือ เพิ่มขึ้นต่ำสุด 1 คะแนน สูงสุด 9 คะแนน และกล่าวได้ว่านักเรียนทั้งหมดสามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้สูงขึ้นเฉลี่ย 3.85 คะแนน อีกทั้งจากชุดที่ 4 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 27 คน ส่วนใหญ่สามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก โดยนักเรียนจำนวน 2 ใน 3 สามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการการใช้แบบฝึกได้

มากกว่าก่อนการใช้แบบฝึก 4 คะแนน และมีนักเรียน 1 คนที่สามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้จำนวนเต็ม 20 คะแนน และสุดท้ายแบบฝึกชุดที่ 5 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกเพิ่มขึ้น 8 คะแนน จำนวน 4 คน เพิ่มขึ้น 7 คะแนน จำนวน 1 คน เพิ่มขึ้น 6 คะแนนมากที่สุด จำนวน 9 คน เพิ่มขึ้น 5 คะแนน จำนวน 8 คน เพิ่มขึ้น 4 คะแนน จำนวน 4 คนและเพิ่มขึ้นต่ำสุด 2 คะแนน จำนวน 1 คน

ตาราง 2 ผลการใช้ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน (คิดเป็นร้อยละ)

ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน
1	49	70	15	65	81
2	47	72	16	52	70
3	52	67	17	59	75
4	52	74	18	52	70
5	61	80	19	54	73
6	46	67	20	55	80
7	66	81	21	52	71
8	68	87	22	33	70
9	58	75	23	51	70
10	70	90	24	63	85
11	45	65	25	56	80
12	60	76	26	49	71
13	51	67	27	55	79
14	67	84			

จากตาราง 2 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถทำคะแนนทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก โดยก่อนใช้แบบฝึกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถทำคะแนนได้อยู่ในช่วงระหว่าง 45-70 คะแนน แต่หลังจากการใช้แบบฝึกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถทำคะแนนได้อยู่ในช่วงระหว่าง 65-90 คะแนน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถทำคะแนนได้สูงขึ้นเรื่อยๆ และมีการพัฒนาขึ้นหลังจากการใช้แบบฝึกอย่างเห็นได้ชัด

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน

การทดสอบ	n	$\overline{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	27	55.11	5.29	4.53*
หลังเรียน	27	77.41	7.97	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 ค่าทีที่คำนวณได้มีค่า 4.53 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนโดยมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 55.11 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 5.29 และหลังเรียนด้วยคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 77.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 7.97 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผล

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญ จากสื่อในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน พบว่า บทอ่านหรือเนื้อหาที่นำมาจากสื่อในชีวิตประจำวันที่ไม่มีการดัดแปลงและเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน สามารถสร้างแรงจูงใจ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดความกระตือรือร้น เห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งที่อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเดย์และแบมฟอร์ด (Day & Bamford, 1998) ที่ว่า สื่อในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและรักการอ่าน จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพูนทรัพย์ นาคนาคา (2539) ที่ศึกษาพบว่านักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ที่เรียนด้วยสื่อการเรียนจากหนังสือพิมพ์และวารสารภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญสูงกว่านักศึกษาที่เรียนด้วยสื่อการเรียนปกติ และสอดคล้องกับ กิลิส (Gillis, 1984) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านโดยใช้หนังสือพิมพ์ในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ซึ่งพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของนักเรียนกลุ่มที่ใช้หนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้หนังสือพิมพ์ นอกจากการใช้สื่อที่เหมาะสมและมาจากชีวิตประจำวันแล้ว กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่และกิจกรรมกลุ่ม มีส่วนช่วยในการตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละคนได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของสุมิตรา อังวัฒนากุล (2540) และวิสาข์ จัติวัตร์ (2541) ที่ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ในขั้นตอนการสอนอ่านในแต่ละขั้น ว่าการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเป็นการช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ดียิ่งขึ้นและเป็นการสนองตอบความต้องการของแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 27 คน ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่าคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกลิ่นพะยอม สุระคาย (2544) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการพัฒนา

แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญที่มีภาพการ์ตูนประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังจากการเรียนโดยใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก แสดงว่าแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านเมื่อเรียนด้วยแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะมาจากสื่อที่เป็นเอกสารจริง เนื้อหาเป็นเรื่องราวที่พบเห็นในชีวิตจริงของนักเรียน ทำให้นักเรียนนำสิ่งที่คุ้นเคยและประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้ในการทำความเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น จึงส่งผลให้ความสามารถในการอ่านของนักเรียนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของตนเองเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อที่หลากหลายมากขึ้น เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร บทความ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กลิ่นพยอม สุระคาย. (2544). *การพัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่มีภาพการ์ตูนประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.

กัญญา ปัญญสุทธ์. (2522). *การสร้างแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยเรื่องการผันวรรณยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรทิพย์ ชาตะรัตน์. (2545). *การอ่าน : เครื่องมือในการแสวงหาความรู้*. กรุงเทพฯ: วิชาการ.

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ และคณะ. (2542). *ภาษาไทย 3*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พูนทรัพย์ นาคนาคา. (2539). *การพัฒนาสื่อการเรียนเพื่อเพิ่มทักษะการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วนิดา โสภาภัณฑ์. (2530). *การศึกษาความก้าวหน้าของการอ่านจับใจความในการเรียนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทย โดยสอนในและนอกโรงเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิสาข์ จัติวัตร์. (2541). *การสอนอ่านภาษาอังกฤษ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมพร มันตะสูตร. (2526). *การสอนอ่านจับใจความ*. กรุงเทพฯ: พีรพัฒนา.

สมุทร เซ็นเชาวนิช. (2542). *เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณี เวทไธสง. (2544). *การพัฒนาความสามรถและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เอกสารจริง.* สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2551). *เรื่องน่ารู้สู่การใช้หลักสูตรแกนกลาง 51*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

Day, R. R., & Bamford, J. (1998). *Extensive Reading in the Second Language Classroom*. New York, NY: Cambridge University Press.

Gillis, J. T. (1984). Increasing newspaper reading comprehension and engagement through concept-oriented reading instruction. *Journal of Educational Psychology, 96 (3),* 403-423.

การพัฒนาสื่อเสมือนจริง เรื่องแหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล

ธานินทร์ อินทรวิเศษ[1]
มหาวิทยาลัยทักษิณ

คุณอานันท์ นิรมล
มหาวิทยาลัยทักษิณ

กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

รับต้นฉบับ: 11 กรกฎาคม 2560 รับตีพิมพ์: 2 กันยายน 2560

บทความวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ให้มีประสิทธิภาพ 85/85 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของสื่อเสมือนจริงฯ 3) เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ของนักศึกษา กศน. ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อเสมือนจริงฯ 4) เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ของนักศึกษา กศน. หลังเรียน ด้วยสื่อเสมือนจริงฯ กับเกณฑ์ร้อยละ 85 และ 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริงฯ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบ้านสำนักวา กศน. อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง จำนวน 66 คน ที่ได้จากสุ่มแบบหลายขั้นตอนได้แก่ การสุ่มแบบแบ่งกลุ่มและการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) สื่อเสมือนจริงและหนังสือประกอบการใช้งานสื่อเสมือนจริงฯ 2) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง 3) แบบประเมินสื่อเสมือนจริงฯ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริงฯ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อเสมือนจริงฯ มีประสิทธิภาพ 84.1/85.5 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 85/85 2) ดัชนีประสิทธิผลของสื่อเสมือนจริงฯ มีค่าเท่ากับ 0.67 3) นักศึกษา กศน. ที่เรียนด้วยสื่อเสมือนจริงฯ มีพัฒนาการทางความรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) นักศึกษา กศน. หลังจากที่เรียนด้วยสื่อเสมือนจริงฯ มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 5) ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริงฯ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\overline{X}$ = 3.83) และสูงกว่าเกณฑ์ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: สื่อเสมือนจริง เมนทอลโมเดล

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ธานินทร์ อินทรวิเศษ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
Email: nhongtt@gmail.com DOI: 10.14456/edupsru.2018.2

The Development of Augmented Reality by Mental Models concept on Learning Resource in Ta-nae River Basin, Phattalung Province.

Thanin Intharawiset[1]
Thaksin University

Khunarnan Niramol
Thaksin University

Krittayakan Topithak
Thaksin University

Received: 11 July 2017 Accepted: 2 September 2017 **Research Article**

The purposes of this research were to 1) develop a virtual learning resource on Ta-nae River Basin, Pattalung Province using mental model concept to achieve the 85/85 efficiency criteria, 2) study the effectiveness index of the virtual learning resource, 3) compare students' achievement before and after learning by the developed learning resource, 4) compare students' achievement after learning by the developed learning resource with 85 percent criteria, and 5) study student satisfaction after learning with the developed learning resource. The sample was 66 Non-formal and Informal education students from Sribanpot district, Pattalung, drawn according to multi-stage samplings that include cluster random sampling and voluntary selection. The instruments used in this study were 1) the developed virtual learning resource and manual, 2) achievement test on the learning resource on Ta-nae River Basin, Pattalung Province story, 3) a questionnaire on quality of the developed learning resource, 4) a questionnaire on student satisfaction toward the developed learning resource. The data were analyzed using percentage, arithmetic mean, standard deviation, dependent t-test, and one sample t-test.

Results of the study showed that 1) the developed virtual learning resource by mental model concept obtained efficiency at 84.1/85.5, 2) the effectiveness index of the developed virtual learning resource was 0.67, 3) student achievement scores were higher and statistically significant at 0.05 level, 4) posttest score was higher than 85% and statistically significant at 0.05 level, and 5) students showed a 'high' level of satisfaction ($\overline{X}$ = 3.51) toward the developed virtual learning resource and statistically significant at 0.05 level.

Keywords: augmented reality, mental models concept.

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Thanin Intharawiset, Thaksin University E-mail: nhongtt@gmail.com

บทนำ

ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ เป็นลุ่มน้ำสาขาย่อยๆ ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ไหลผ่านเขต อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง คลองท่าแนะเป็นลุ่มน้ำสายหลักของคนในพื้นที่สองริมฝั่งคลอง มีความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย ป่าไม้ พืชพรรณ และสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศของน้ำ 3 ชนิด ได้แก่ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ความสำคัญของลุ่มน้ำคลองท่าแนะที่เป็นตัวตั้งต้นและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอาชีพ วิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ได้แก่พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่กลางน้ำ พื้นที่ปลายน้ำ ด้วยวิถีชีวิตของชาวบ้านตลอดลุ่มน้ำที่มีความผูกผันและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ก่อเกิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับสายน้ำ สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นภูมิปัญญาที่ทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างพอเพียง ตลอดบริเวณคลองท่าแนะตั้งต้นสายน้ำไปจนถึงปลายสายน้ำ จึงประกอบไปด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ และแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย และยังมีอีกมากมายที่ยังไม่เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกและบุคคลในท้องถิ่น องค์ความรู้ที่มีอยู่รอบๆ ตัวในท้องถิ่นนั้น จึงไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในทางที่ควร การเสริมสร้างความรู้ในคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาของลุ่มน้ำคลองท่าแนะนั้น จึงมีความสำคัญในการสร้างเรื่องราว เนื้อหา เพื่อที่จะให้ผู้เรียนทราบถึงความสำคัญ และตระหนักในคุณค่า

แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในบริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงที่ศึกษานั้น มีความเชื่อมโยงที่หลากหลาย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับประเพณีท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ และรวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของคนในท้องถิ่นกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทั่วไปของท้องถิ่นนั้น ทำให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้จึงมีมากมายและสับสนได้ง่าย ซึ่งแนวคิดเมนทอลโมเดลจะช่วยออกแบบสร้างสัญลักษณ์ แทนเรื่องราว สาระหรือความรู้ เพื่อให้ที่สร้างแบบแผนความคิดอ่าน ข้อสรุปหรือภาพลักษณ์ที่ตกผลึกในความคิดอ่านของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจแหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ซึ่งเกิดจากการเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง ด้วยการแสดงผลภาพกราฟิก ตัวอักษรและวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557)

สื่อเสมือนจริงเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้พัฒนาสื่อการสอนถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำเสนอเรื่องราว เนื้อหา ความรู้ที่น่าตื่นตาตื่นใจ ง่ายต่อการนำเสนอสามารถสร้างมุมมองภาพความคิด เนื้อหาหรือรูปแบบในการทำความเข้าใจที่ง่ายต่อผู้เรียน โดยที่เนื้อหาข้อมูล ความรู้ไม่จำเป็นจะต้องอยู่บนกระดาษใบงาน แผ่นภาพโปสเตอร์ หุ่นจำลอง หรืออื่นๆ แต่สามารถใช้สื่อเสมือนจริงมาใช้สร้างสื่อการเรียนการสอนที่รวบรวมทั้งภาพที่แสดงรายละเอียดของแบบจำลองที่มีการเคลื่อนไหวไปพร้อมกับเสียงประกอบ สามารถทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น สื่อเสมือนจริงดังกล่าวทำงานด้วยการผสานผ่านซอฟต์แวร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ และโมบายดีไวซ์ สร้างข้อมูลอีกข้อมูลหนึ่งที่เป็นส่วนประกอบบนโลกเสมือน (Virtual World) เช่น ภาพกราฟิก วิดีโอ รูปทรงสามมิติ และข้อความ ตัวอักษร ให้ผนวกซ้อนทับกับภาพในโลกจริงที่ปรากฏบนกล้องซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบที่ใช้ภาพสัญลักษณ์และแบบที่ใช้ระบบพิกัดในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างข้อมูลบนโลกเสมือนจริง ซึ่งในทางเทคนิคแล้วภาพสัญลักษณ์ที่ใช้ จะนิยมเรียกว่า

“Marker” (อ่านว่า มาร์คเกอร์) หรืออาจจะเรียกว่า “AR Code” ก็ได้ โดยใช้กล้องเว็บแคมในการรับภาพ เมื่อซอฟท์แวร์ที่เราใช้งานอยู่ประมวลผลรูปภาพเจอสัญลักษณ์ที่กำหนดไว้ก็จะแสดงข้อมูลภาพสามมิติที่ถูกระบุไว้ในโปรแกรมให้เห็น เราสามารถที่จะหมุนดูภาพที่ปรากฏได้ทุกทิศทางหรือเรียกว่าหมุนได้ 360 องศา และสามารถทำให้สะดวกต่อการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้นในยุคสมัยปัจจุบัน (พนิดา ตันศิริ, 2553)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่พัฒนาสร้างเครื่องมือสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ที่ใช้เนื้อหาในด้านบริบทต่างๆ ของแหล่งเรียนรู้ที่มีเรื่องราวเนื้อหาที่มีความสำคัญ และเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่ของลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นแหล่งความรู้ ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา กศน. ประชาชนทั่วไป ที่ก่อให้เกิดประโยชน์การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง เรื่องราวของสถานที่ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบสื่อเสมือนจริง รวมไปในด้านการให้ข้อมูลสำหรับการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว สำหรับศึกษาข้อมูลก่อนเข้าไปท่องเที่ยวแก่ผู้ที่สนใจ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดลจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรียนรู้ ลดข้อจำกัดต่างๆ และเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สร้างแนวทางและแรงจูงใจก่อนได้ไปศึกษาเยี่ยมชมจากสถานที่จริง สามารถหาความรู้ ทบทวนเนื้อหา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ ได้เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้งยังสามารถเก็บข้อมูลในพื้นที่และพัฒนาต่อเพื่อเป็นคลังข้อมูลความรู้ของคนในชุมชนที่ง่ายต่อการเข้าถึงได้ในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ให้มีประสิทธิภาพ 85/85

2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล

3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ของนักศึกษา กศน. ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล

4. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ของนักศึกษา กศน. หลังเรียน ด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล กับเกณฑ์ร้อยละ 85

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล

สมมติฐานการวิจัย

1. สื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล มีประสิทธิภาพ 85/85

2. สื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล มีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่า 0.5 หรือร้อยละ 50

3. นักศึกษา กศน. เรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอล มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โมเดลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักศึกษา กศน. มีความรู้เรื่องแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงหลังจากที่เรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85

5. นักศึกษา กศน. มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

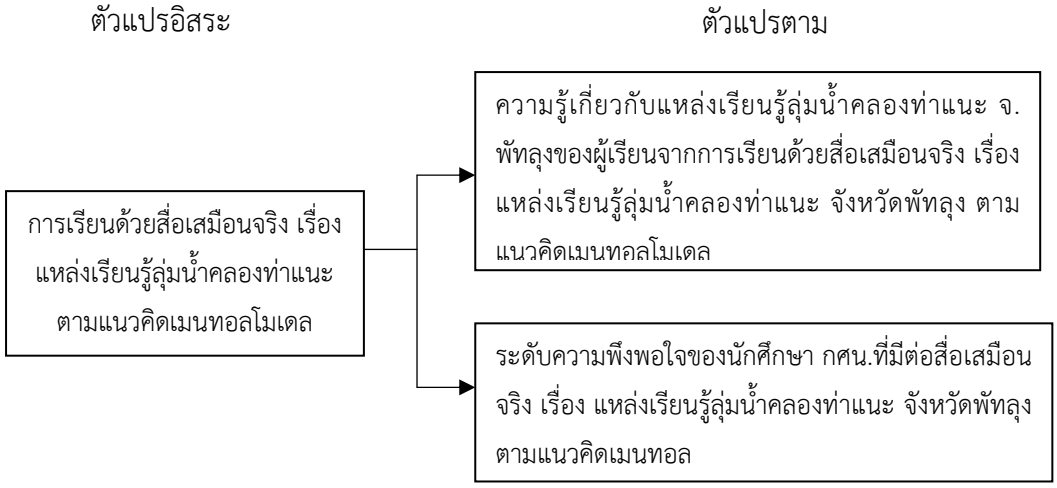

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ได้แก่ นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบ้านสำนักวา กศน. อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) จำนวน 43 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และความพึงพอใจของสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ได้แก่ นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบ้านสำนักวา กศน. อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-Stage Sampling) โดยจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) จำนวน 23 คน

เครื่องมือการวิจัย

1. สื่อเสมือนจริง และหนังสือประกอบการใช้งาน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ผู้วิจัยได้พัฒนาตามลำดับขั้นตอนของ Generic ID Model: ADDIE (วารินทร์ รัศมีพรหม. 2541) ประกอบไปด้วยคำชี้แจง ภาพ และวิดีโอ นำเสนอเนื้อหาเรื่องแหล่งเรียนรู้สายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 พื้นที่แหล่งเรียนรู้ในต้นน้ำ ประกอบด้วย 1) แหล่งเรียนรู้จากธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขา-เขาย่า และน้ำตกเหรียงทอง 2) แหล่งเรียนรู้จากวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ วัดถ้ำเก่า และสำนักสงฆ์ถ้ำเพชร 3) แหล่งเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพของในชุมชน ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการเกษตร กลุ่มกล้วยไข่แก้ว ศูนย์ ICT และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล ทำน้ำยาเอนกประสงค์

ตอนที่ 2 พื้นที่แหล่งเรียนรู้ในกลางน้ำ ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพของในชุมชน ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านม่วง และตลาดใต้โหนด

ตอนที่ 3 พื้นที่แหล่งเรียนรู้ในปลายน้ำ ประกอบด้วย 1) แหล่งเรียนรู้จากธรรมชาติ ได้แก่อุทยานนกน้ำทะเลน้อย (เขตรักษาพันธุ์สัตว์) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย และแหล่งสัตว์เลี้ยคลานโลกล้านปี 2) แหล่งเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพของในชุมชน ได้แก่ เส้นทางศึกษาวิถีชุมชนบ้านทะเลน้อย กลุ่มผลิตปลาดุกร้าปลอดสารพิษทะเลน้อย และหมู่บ้านหัตถกรรมกระจูด

2. แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำคลองท่าแนะ จ.พัทลุง แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง จำนวน 30 ข้อ ค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.4 - 1.00 ค่าดัชนีความยากอยู่ระหว่าง 0.38 – 0.57 ดัชนีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.69 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.84

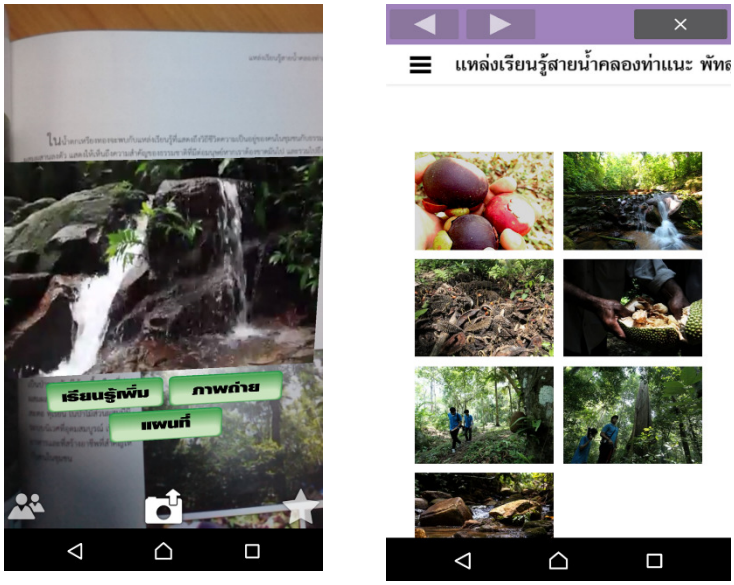

ภาพ 2 ตัวอย่างของสื่อเสมือนจริง

แบบทดสอบวัดความรู้หลังเรียน เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง จำนวน 30 ข้อ ค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.4 - 1.00 ค่าดัชนีความยากอยู่ระหว่าง 0.38 – 0.61 ดัชนีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.69 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.85

3. แบบประเมินสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยข้อคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับในด้านเนื้อหา ด้านกราฟิกและการออกแบบ และด้านเทคนิคและการใช้งาน ผลการประเมินด้านเนื้อหามีคุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.67 ,S.D. = 0.41) ด้านกราฟิกและการออกแบบมีคุณภาพในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.32 ,S.D. = 0.65) และด้านเทคนิคและการใช้งานมีคุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.68 ,S.D. = 0.5)

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยข้อคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านเนื้อหาและลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ ความพึงพอใจในการออกแบบและรูปแบบการแสดงผล และความพึงพอใจในด้านเทคนิคการใช้งานและผลการใช้สื่อ ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริงฯเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X}$ =3.83, S.D. = 0.89) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังอาจารย์ผู้ควบคุมศูนย์การการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำนักวา กศน. อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง เพื่อขอความร่วมมือครูผู้สอนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัครจากนักศึกษา กศน. ที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แต่ละครั้งจะไม่ซ้ำกัน และกลุ่มตัวอย่าง ที่จะใช้ในการหาประสิทธิภาพสื่อนี้จะไม่ซ้ำกลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

3. ทดลองหาประสิทธิภาพสื่อเสมือจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จ.พัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล กับนักศึกษา กศน. ที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริง 3 ครั้ง ดังนี้ 3.1) การการทดลองหาประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) จำนวน 3 คน 3.2) การทดลองหาประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) จำนวน 10 คน 3.3) การทดลองหาประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) จำนวน 30 คน

4. สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา กศน. รวมถึงปัญหาต่าง ๆที่เกิดขึ้นพร้อมกับทำการบันทึกผล เพื่อนำไปปรับปรุงให้สื่อเสมือนจริงฯให้มีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ 85/85

5. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้และตรวจสอบหาข้อบกพร่อง ปรับปรุงก่อนทำการดำเนินการในการทดลองศึกษาความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

6. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัครจากนักศึกษา กศน. ที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริง จังหวัดพัทลุง จำนวน 23 คน สำหรับศึกษาความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

7. ชี้แจงวัตถุประสงค์และทำความเข้าใจกับวิธีการสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดลศึกษาแก่นักศึกษา กศน.

8. ทดสอบความรู้ก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

9. ดำเนินการเรียนการสอนโดยกำหนดให้นักศึกษา กศน. 1 คน ต่อหนึ่งโมบายดีไวซ์ และหนังสือประกอบการใช้งานสื่อเสมือนจริง โดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานที่แหล่งเรียนนักศึกษา กศน. ให้ค้นคว้าด้วยตนเอง และพร้อมกับให้นักศึกษา กศน. แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นกัน

10. ทดสอบความรู้หลังเรียนทันทีหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนโดยสื่อเสมือนจริงด้วยแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

11. ให้นักศึกษา กศน. ทำแบบสอบถามความพึงพอใจความพึงพอใจที่มีต่อสื่อเสมือนจริง

12. ทำการเก็บรวมรวมข้อมูลที่นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อตรวจสอบดัชนีประสิทธิผลของสื่อ เปรียบเทียบผลการวัดความรู้ทางการเรียนและพัฒนาการทางความรู้ของนักศึกษา กศน.

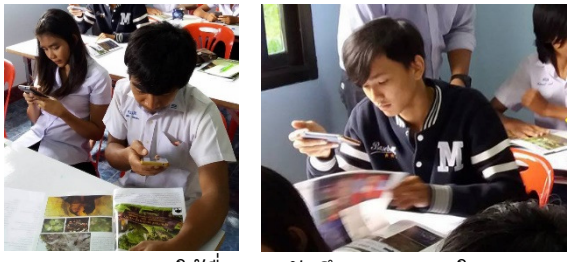

ภาพ 3 การใช้สื่อของนักศึกษา กศน. ในการทดลอง

วิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์การหาประสิทธิภาพสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

2 หาดัชนีประสิทธิผลของสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล โดยใช้สูตรการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

3. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบความรู้ของนักเรียน กศน. ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สูตร Dependent t-test

4. วิเคราะห์คะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดลด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51 ขึ้นไป) ด้วยสูตร One Samples t-test

5. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบความรู้หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 85 โดยใช้สูตร One Samples t-test

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์การหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามของสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล โดยใช้สูตร E_1/E_2 เพื่อตอบสมมติฐานของการวิจัย ปรากฏผลได้สื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ที่มีประสิทธิภาพ 84.1/85.5 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามของสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล

จำนวนนักเรียน (n)	แบบทดสอบวัดความรู้ฯ ระหว่างการเรียน (30 คะแนน)	E_1	แบบทดสอบวัดความรู้ฯ หลังเรียน (30 คะแนน)	E_2	ประสิทธิภาพสื่อเสมือนจริง (E_1/E_2)
30	25.23	84.1	25.6	85.5	84.1/85.5

จากตาราง 1 ปรากฏผลว่าการเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ผลการทดลองหาประสิทธิภาพสื่อเสมือนจริงฯ แบบภาคสนามได้ค่าประสิทธิภาพ 84.1/85.5 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. การวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลหลังจากเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการหาการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลจากนักเรียน กศน.หลังจากเรียนด้วยสื่อเสมือนจริงฯ

คะแนนทดสอบวัดความรู้ฯ	n	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนนนักเรียน กศน.ทุกคน	$\overline{X}$	ดัชนีประสิทธิผล
ก่อนเรียน	23	30	419	18.2	**0.67**
หลังเรียน	23	30	602	26.17	

จากตาราง 2 แสดงว่าผลจากการที่นักเรียน กศน. เรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ได้ค่าดัชนีประสิทธิผล 0.67

3. การเปรียบเทียบพัฒนาการทางความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ของนักศึกษา กศน. ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพัฒนาการทางความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ของนักเรียน กศน.

คะแนนทดสอบวัดความรู้	กลุ่มทดลอง			
	n	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	23	18.2	3.84	13.531*
หลังเรียน	23	26.17	1.82	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, df = 22

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ด้วยการทดสอบ t กรณีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่อิสระจากกัน พบว่า นักศึกษา กศน. ที่เรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงตามแนวคิดเมนทอลโมเดล หลังจากเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริงฯ มีพัฒนาการทางความรู้สูงกว่าก่อนเรียน แบบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตรงตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

4. ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการทางความรู้ของนักศึกษา กศน. หลังเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล กับเกณฑ์ร้อยละ 85 ดังตาราง 4

ตาราง 4 คะแนนผลการทดสอบพัฒนาการทางความรู้ของนักศึกษา กศน. หลังเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85

คะแนนทดสอบวัดความรู้	กลุ่มทดลอง			
	n	$\bar{x}$	S.D.	t
หลังเรียน	23	26.17	1.82	1.771*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ,df = 22

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ด้วยการทดสอบ t กรณีกลุ่มตัวอย่างที่ พบว่า นักศึกษา กศน. หลังจากที่เรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงตามแนวคิดเมนทอลโมเดล มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85 แบบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตรงตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

5. ความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ที่ระดับมาก($\overline{X}$ = 3.5 ขึ้นไป)

หัวข้อ	กลุ่มทดลอง			
	n	$\overline{X}$	S.D.	t
ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา กศน.ที่มีต่อสื่อเสมือนจริงฯ	23	3.83	0.89	1.76*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ,df = 22

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นถึงระดับความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล เฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.83 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. สื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล มีประสิทธิภาพ 84.1/85.5 หมายความว่า ผลว่าการเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล นักเรียน กศน. ทำคะแนนแบบฝึกหัดระหว่างเรียนเฉลี่ยได้ 25.23 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.1 และทำแบบทดสอบหลังเรียนเฉลี่ยได้ 25.6 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อย 85.5 แสดงว่าสื่อเสมือนจริงฯ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ตรงตามสมมติฐานทางการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากขั้นตอนในการพัฒนาสื่อเสมือนจริงฯนั้น ได้นำหลักการออกแบบและพัฒนาสื่ออย่างมีระบบตามหลักการของ Generic ID Model : ADDIE (วารินทร์ รัศมีพรหม, 2541; อ้างอิงจาก Seels, 1990) มาใช้ซึ่งมี 5 ขั้นตอนดังนี้ คือ 1)ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) ใช้ข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนการวิเคราะห์มาใช้ในการออกแบบเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้นำหลักการเมนทอลโมเดลมาใช้ในวิธีการสร้างรูปแบบการทำความเข้าใจในเนื้อหา องค์ประกอบและความสัมพันธ์ต่างๆ ออกมาเป็นโมเดลหรือโมเดลเชิงมโนทัศน์ ที่ช่วยให้การเรียนรู้ในเนื้อหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพ เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557) 3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) 4) ขั้นตอนการนำไปทดลองใช้ (Implement) ที่ผู้วิจัยได้นำสื่อเสมือนจริงเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดลและหนังสือประกอบการใช้งานสื่อเสมือนจริงฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินสื่อเสมือนจริงฯ พร้อมกับรับข้อแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขสื่อให้มีคุณภาพ ก่อนที่จะนำไปทดลองหาประสิทธิภาพสื่อ 5) ขั้นตอนการประเมินผลหรือการควบคุม (Evaluation of Control) ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำการทดลองหาประสิทธิภาพสื่อ 3 ครั้ง คือ การหาประสิทธิภาพแบบเดี่ยว การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่ม และการหาประสิทธิภาพภาคสนามตามแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงค์ (2556) เพื่อให้ทดสอบให้สื่อเสมือนจริงฯก่อนที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งในระหว่างการทดลองหาประสิทธิภาพสื่อทั้ง 3 ครั้งนั้น

ผู้วิจัยได้สังเกตถึงพฤติกรรมของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง พบว่า สื่อเสมือนจริงกระตุ้นให้นักศึกษา กศน. เกิดการเรียนรู้ และช่วยให้นักศึกษา กศน. จดจำข้อมูลต่าง ๆของแหล่งเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวนพิศ จะรา (2556) ที่ได้การศึกษาการพัฒนาการเรียนด้วยเทคโนโลยีผสานความจริง (AR) กับหนังสือนิทานสองภาษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาทางด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้นำหลักการ ADDIE Model มาใช้พัฒนา พบว่าแผนการจัดการประสบการณ์มีคุณภาพที่ดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง จากเหตุผลขั้นตอนในการพัฒนาสื่อเสมือนจริงฯอย่างมีระบบตามหลักการของ Generic ID Model : ADDIE นั้น ส่งผลให้สื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้สำหรับการเรียนการสอนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลคะแนนการทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดลของนักศึกษา กศน. และความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษา กศน. จากการเรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ผลจากการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษา กศน. ที่เรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงตามแนวคิดเมนทอลโมเดล หลังจากเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริงฯ มีพัฒนาการทางความรู้สูงกว่าก่อนเรียน แบบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นักศึกษา กศน. หลังจากที่เรียนด้วยสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงตามแนวคิดเมนทอลโมเดล มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85 แบบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) และค่าความก้าวหน้าของนักเรียน หรือช่วงความแตกต่างระหว่างคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา กศน. มีความแตกต่างกัน 0.67 หรือ ร้อยละ 67

เนื่องจากสื่อเสมือนจริงที่พัฒนานั้น เป็นเทคโนโลยีที่นำความจริงเสมือนเป็นตัวขยาย ช่วยให้นักศึกษา กศน. สามารถเรียนรู้ ทำความเข้าใจและจดจำกับเนื้อหาเรื่องแหล่งเรียนรู้ เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้ง่ายขึ้น ผนวกกับผู้วิจัยได้นำหลักการเมนทอลโมเดลมาเป็นแนวทางออกแบบสื่อและพัฒนาเนื้อหา สร้างเป็นสิ่งที่แทนความรู้ในความจำขณะทำงานที่สามารถดำเนินการโดยนักศึกษา กศน. ในการทำความเข้าใจระบบแก้ปัญหา หรือ คาดการณ์ หรือทำนายเหตุการณ์ต่างๆ บางคนอาจมีรูปแบบที่ใช้ในการทำความเข้าใจที่แบ่งออกเป็นส่วนๆ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557) ซึ่งในการสร้างเนื้อหา จัดกลุ่มแบ่งแยกข้อมูลในธนาคารความรู้ (Knowledge bank) หรือในที่นี้คือหนังสือประกอบการใช้งานสื่อเสมือนจริงให้เป็นรูปแบบโมเดลเชิงมโนทัศน์ ที่เป็นการออกแบบนำเสนอสาระความรู้ในลักษณะที่เป็นภาพที่แสดงความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง เพื่อลดภาระทางความคิดของผู้เรียน รวมไปถึงนำหลักการและทฤษฎีทำมาเป็นหลักการออกแบบกลไกลการทำงานของสื่อเสมือนจริงให้เป็นเครื่องมือทางปัญญา เพื่อให้ผู้ได้เรียนรู้ เกิดการพัฒนาเมลทอลโมเดลและความรู้ได้ดีขึ้นนั่นเอง เพื่อทำให้นักเรียน กศน. สามารถเชื่อมโยง จดจำข้อมูล และเข้าใจได้อย่างเป็นรูปแบบ ช่วยให้การเรียนรู้ในเนื้อหาดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพ และเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผนวกกับการนำเทคโนโลยีสื่อเสมือนจริงที่เป็นเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive tools) เข้ามาใช้ร่วมกับการประกอบการเรียนรู้ทำให้นักศึกษา กศน. มีแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่ายต่อเนื้อหาการเรียน (อิศรา ก้านจักร, 2551) ซึ่งคุณสมบัติของสื่อเสมือนจริงคือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กราฟิกในการสร้างวัตถุ สิ่งของ สามมิติ โดยมีการนำระบบความจริงเสมือนมาผนวกกับเทคโนโลยีภาพ เพื่อสร้างสิ่งที่เสมือนจริงให้กับผู้ใช้เห็นและเกิดปฏิสัมพันธ์ โดยที่สื่อเสมือนจริงนั้นสามารถเพิ่มภาพ ข้อความ เสียงหรือคลิปวิดีโอและลูกเล่น User Interface ให้นักศึกษา กศน. ได้มีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ ทำวิธีการเรียนรู้ไม่ทำความเบื่อหน่ายแก่นักศึกษา กศน. ต่อบทเรียนดังกล่าว โดยสื่อเสมือนจริงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้น จะช่วยในกระบวนการที่ให้สร้างเมนทอลโมเดลหรือรูปแบบที่ใช้ในการทำความเข้าใจและหยั่งรู้ถึงประเภทของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวแก่นักศึกษา กศน. ด้วยวิธีการการอธิบายวัตถุประสงค์ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลด้วยภาพกราฟิกที่มีความสมบูรณ์ รวมถึงวัตถุประสงค์ทั้งหมดในระบบ รัดกุมมีรายละเอียดที่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการหยั่งรู้ พร้อมกับสร้างการนำเสนอในสิ่งที่นักศึกษา กศน. รู้จักคุ้นเคย รู้ความหมายอย่างลึกซึ้ง (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557; อ้างอิงจาก Mayer, 1989) สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญนภา คำแพง (2558) ที่พบว่าข้อมูลที่ได้มาจากบริบทที่เกิดขึ้นจริงในโลกจะฝังแน่นในความทรงจำได้ดีกว่าและผลการเรียนรู้จะกว้างครอบคลุม เมื่อนักศึกษา กศน. ได้พบกับข้อมูลที่เชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับหลายๆบริบท จะกระตุ้นให้นักศึกษา กศน. สร้างเมนทอลโมเดลเกิดความรู้ในการแก้ไขปัญหาได้ดี

เมื่อนำสื่อเสมือนจริงมาใช้ร่วมในการเรียนรู้แล้วจะช่วยให้พี่เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น เชื่อมโยงได้ดีขึ้นและจดจำได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเฟล็คและซีโมน (Fleck & Simon, 2013) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมเสมือนจริงในการเรียนรู้ดาราศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาร่วมกับกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ผลปรากฏว่าการเรียนทั้งสองแบบ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ยังพบว่าเทคโนโลยีเสมือนจริงช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ในการรับรู้ของผู้เรียน ทำให้นักเรียนได้ช่วยลดความซับซ้อนในการสร้างความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ และสภาพแวดล้อมจากการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงนี้ ยังช่วยให้นักเรียนได้สร้างความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่ถูกต้องอีกด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐมา ไชยวรโยธิน (2556) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี Aurasma หัวข้อ “การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ศิลปะการแสดงประจำชาติในประชาคมอาเซียนด้วยเทคโนโลยีออรัสมา” กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์ ผลที่ได้จากการศึกษาคือ หลังจากที่นักเรียนได้เรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฯ ผลคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนงคราญ ศรีสะอาด (2556) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีเสมือนจริงในหัวข้อการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนจากเทคโนโลยีเสมือนจริงโดยการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ากับนักเรียนโรงเรียนวัดลำนาว ไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทักษะกระบวนการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. ความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล ผลจากการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. ที่มีต่อสื่อเสมือนจริงฯ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = 0.89) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตรงตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ซึ่งการที่นักศึกษา กศน. มีความพึงใจต่อสื่อเสมือนจริงฯนั้นมีความสัมพันธ์กับขั้นตอนการออกแบบพัฒนาสื่อเสมือนจริงฯ เพราะได้มีการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานของนักศึกษา กศน. ก่อนแล้วจึงออกแบบให้เหมาะสมกับนักศึกษา กศน. ทั้งในด้านการใช้งาน ภาพประกอบ และสื่อมัลติมีเดียที่พ่วงอยู่ในเสมือนจริงฯ ผนวกกับสื่อเสมือนจริงเป็นสื่อเทคโนโลยีใหม่ที่เริ่มนำมาประยุกต์ ด้วยลูกเล่นใหม่วิธีการใช้งานที่สามารถกระตุ้นความสนใจนักศึกษา กศน. ให้สนใจในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น นอกเหนือจากนั้นสื่อเสมือนจริงฯที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นสามารถเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ข้อมูลเพิ่มเติมของแหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติมได้ตามที่นักเรียน กศน. ต้องการและยังรวมไปถึงระบบนำทางที่สามารถนักศึกษา กศน. ไปสู่สถานที่แหล่งเรียนรู้ได้จริง นักศึกษา กศน. จึงมีความเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริง และเมื่อนักเรียน กศน. สนุกกับการเรียนแล้ว จึงทำให้ความพึงพอใจของนักศึกษา กศน. มีมากขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนงคราญ ศรีสะอาด (2556) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีเสมือนจริงในหัวข้อการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนจากเทคโนโลยีเสมือนจริงโดยการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับนักเรียนโรงเรียนวัดลำนาว

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮวนและคณะ (Juan, Beatrice & Cano, 2008) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเรียนรู้ระบบภายในร่างกายมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนภาคฤดูร้อนของ The Technical University of Valencia เพื่อศึกษาผลการใช้งานระหว่างการแสดงผลจากหน้าจอปกติกับการแสดงผลจากเทคโนโลยีเสมือนจริง(HMD) ว่าสิ่งใดมีอิทธิพลต่อประสบการณ์เรียนรู้ของนักเรียน ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า ทั้ง 2 รูปแบบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง ซึ่งจากการวิจัยยังพบว่าเทคโนโลยีเสมือนจริงยังสามารถไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ได้อีกด้วย

สรุปได้ว่า สื่อเสมือนจริง เรื่อง แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดลสร้างความพึงพอใจในทรรศนะเชิงบวกให้กับนักศึกษา กศน. เนื่องด้วยกระบวนการออกสื่อเสมือนจริงที่เหมาะสมกับนักศึกษา กศน. และด้วยคุณสมบัติของสื่อเสมือนจริงหรือเทคโนโลยีเสมือนจริง(Augmented Reality: AR) ที่สามารถเพิ่มภาพ ข้อความ เสียงหรือคลิปวิดีโอ และลูกเล่น User Interface ให้นักเรียน กศน. ได้มีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ ทำวิธีการเรียนรู้ไม่ทำความเบื่อหน่ายแก่นักศึกษา กศน. ต่อบทเรียนดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของสื่อเสมือนจริงที่สามารถสร้างความจริงเสมือนช่วยให้นักศึกษา กศน. ได้พบประสบการณ์ใหม่ในการเรียนรู้และส่งผลให้นักศึกษา กศน. เรียนได้ดีขึ้น สื่อเสมือนจริงจึงสามารถนำมาประยุกต์สร้างเครื่องมือทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนให้เกิดวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับนักศึกษา กศน. ในยุคสมัยปัจจุบันได้อีกหนึ่งหนทาง

2. ความสามารถของสื่อเสมือนจริงที่สามารถนำข้อความ ภาพ เสียงหรือสื่อมัลติมีเดียมาเชื่อมโยงข้อมูลได้ภายในแอปพลิเคชันเดียว แต่สามารถใช้งานได้หลากหลายอุปกรณ์โมบายดีไวซ์ ซึ่งใช้ได้ทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ประกอบกับในปัจจุบันขั้นตอนการสร้างสื่อเสมือนจริงนั้น ทำได้ง่ายขึ้นโดยแอปพลิเคชันสำเร็จรูป

3. สื่อเสมือนจริงเผยแพร่การใช้งานได้ง่าย เพียงใช้อุปกรณ์โมบายดีไวซ์ร่วมกับภาพประกอบ หนังสือหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น โดยประโยชน์ดังกล่าวสามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมท้องถิ่น อนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรม ของแหล่งเรียนรู้ในแต่ละสถานที่ให้เผยแพร่ออกสู่ภายนอกได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรพัฒนาสื่อเสมือนจริงฯ ให้รองรับการโต้ตอบของผู้เรียน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลความรู้หรือภาพถ่ายระหว่างผู้เรียน เพื่อให้สื่อเสมือนจริงฯมีชีวิต สามารถต่อยอดองค์ความรู้ต่อไปได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ

2. ควรพัฒนาสื่อเสมือนจริงร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้ได้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริงรูปแบบใหม่ๆ

เอกสารอ้างอิง

ชวนพิศ จะรา. (2556*). การพัฒนาการเรียนด้วยเทคโนโลยีผสานความจริง(AR) ร่วมกับหนังสือนิทานสองภาษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาด้านการฟังของเด็กประถมวัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การหาประสิทธภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปากรศึกษาวิจัย*, *5(1)*, 7-19

ณัฐมา ไชยวรโยธิน. (2556). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องศิลปะการแสดงประจำชาติ ประเทศในประชาคมอาเซียนด้วยเทคโนโลยีออรัสมา, *วารสารวิจัยออนไลน์นวัตกรรมการศึกษา : e-Journal of Innovative Education, 2(1)*, 162 – 165. **สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2559, จาก http://edtech.edu.ku.ac.th/pdffile-e-journal/วารสารวิจัยปีที่-2-ฉบับที่1.pdf**.

นงคราญ ศรีสะอาด. (2556). *การสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนจากเทคโนโลยีเสมือนจริงโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ*

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

พนิดา ตันศิริ. (2553). โลกเสมือนผสานโลกจริง Augmented Reality, *Executive Journal*, *30(2)*, 169-174).

วารินทร์ รัศมีพรหม. (2541). *การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). *เทคโนโลยีการศึกษาและการพัฒนาระบบการสอน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อิศรา ก้านจักร. (2551). กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีโมเดลสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมเมนทอลโมเดลแบบผู้เชี่ยวชาญ, *วารสารเทคโนโลยีทางปัญญา*, *3(2)*, 72-85.

Fleck, S. & Simon, G. (2013). “An Augmented Reality Environment for Astronomy Learning in Elementary Grades: An Exploratory Study,” *Proceeding IHM '13 Proceedings of the 25th Conference on l'Interaction Homme-Machine*. **Retrieved August 25, 2015, from http://dl.acm.org/citation.cfm?id=2534907**.

Juan, C. Beatrice, F. & Cano, J. (2008). An Augmented Reality System for learning the interior of Human Body, *ICALT '08 Proceedings of the 2008 Eighth IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies*. 2008, 186-188. **Retrieved August 25, 2015, from https://pdfs.semanticscholar.org/9b55/faf79492ea56891a1e96232b163d0be0bcca.pdf.**

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

พลากร คล้ายทอง[1]
มหาวิทยาลัยทักษิณ

คุณอานันท์ นิรมล
มหาวิทยาลัยทักษิณ

กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

รับต้นฉบับ: 11 กรกฎาคม 2560 รับตีพิมพ์: 3 กันยายน 2560

บทความวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังกับก่อนการชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงของผู้รับชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงฯ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงฯ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คืออาสาสมัครที่ได้จากการสมัครเพื่อเข้ากลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงฯ 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงฯ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ 4) แบบประเมินคุณภาพแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ทดสอบค่าที (t-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.67/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ผลการเรียนรู้หลังชมของกลุ่มอาสาสมัครสูงกว่าก่อนชมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) กลุ่มอาสาสมัครมีความพึงพอใจต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60 , S.D. = 0.49)

คำสำคัญ : แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง วัดราชประดิษฐาน

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง นายพลากร คล้ายทอง มหาวิทยาลัยทักษิณ E-mail: palajom@gmail.com

DOI: 10.14456/edupsru.2018.3

The Development of Virtual Learning Resources Wat Ratchaphaditsatana (Wat Pha Kho), Sathing-Phra District, Songkhla.

Palagon Klaithong[1]
Thaksin University

Khunarnan Niramol
Thaksin University

Krittayakan Topithak
Thaksin University

Received: 11 July 2017 Accepted: 3 September 2017 **Research Article**

The purposes of this research were to 1) develop a virtual learning resource on Ratchaphaditsatana Temple (Wat Pha Kho), Sathing-Phra district, Songkhla to meet the 80/80 efficiency criteria, 2) compare the participants' pre-test and post-test scores after using the virtual learning resource, and 3) study the participants' satisfaction toward the virtual learning resource. The sample was 42 students voluntarily participated in virtual learning resource on Ratchaphaditsatana Temple (Wat Pha Kho), Sathing-Phra district, Songkhla. The instruments used in this study were 1) the developed virtual learning resource, 2) a learning achievement test, 3) a questionnaire probing students' satisfaction, and 4) a questionnaire on efficiency of the virtual learning resource. The data were analyzed using arithmetic mean, standard deviation, and dependent t-test.

The findings of this study revealed that 1) the developed virtual learning resource achieved the efficiency of 82.67/82.11, 2) the participants post-test scores were significantly higher than pre-test scores at .01 level, and 3) the participants showed a 'very high' level of satisfaction toward the developed learning resource.

Keyword: virtual learning resources**,** Wat Ratchaphaditsatana

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Mr. Palagon Klaithong Thaksin University. E-mail : palajom@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาของสังคมที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ทั้งทางด้านสาระความรู้ ข้อมูลข่าวสาร วิทยาการต่างๆ รวมถึงเทคโนโลยี ที่ถูกสร้างมาเพื่ออำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้านของการใช้ชีวิตประจำวัน ลดปัญหาทางด้านข้อจำกัดต่างๆ ในการนำมาซึ่งความสำเร็จ ตามเป้าหมายในการไปสู่ความสำเร็จนั้นๆ ความพยายามในการแข่งขันกัน เพื่อความสำเร็จในด้านต่างๆ มีความเข้มข้นจนทำให้เกิดแรงผลักดันไปสู่การพัฒนาในทุกๆ ด้านของประชากรในประเทศให้มีศักยภาพในการต่อสู้และแข่งขันกับนานาอารยะประเทศด้วยเหตุนี้ทำให้ประชากรในประเทศมุ่งเน้นความสนใจในภาวะความเป็นไปในปัจจุบัน จนมองข้ามความเป็นมาแห่งความเป็นประเทศและละเลยที่จะเสาะแสวงหาความรู้อันเป็นรากเหง้าแห่งประวัติศาสตร์ชาติ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในประเทศไทยอยู่ในรูปของพิพิธภัณฑ์ หอสมุด หอจดหมายเหตุ ศูนย์ศึกษาและอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา การศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ เป็นอย่างมาก จึงกำหนดให้เป็นเนื้อหาสาระในกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มี การกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เน้นความเข้าใจในด้านเนื้อหาเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การลงพื้นที่ศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ในสถานที่จริง จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง การศึกษานอกสถานที่ หรือการทัศนศึกษาเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งวิทยากรนอกห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นสถานที่สำคัญ วัตถุสิ่งของ หรือบุคคลสำคัญที่ไม่สามารถนำมาในห้องเรียนได้หรือไม่สะดวก นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักชุมชนดีขึ้น มีความพร้อมและรู้จักปรับตัวกับชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี แม้ว่าการศึกษานอกสถานที่จะมีข้อดี แต่ ในการศึกษานอกสถานที่นั้นเป็น วิธีการสอนที่ยุ่งยากสำหรับครูผู้สอน เพราะต้องรับผิดชอบหลายอย่าง เช่น การจัดการ การประสานงาน การวางแผน การควบคุมดูแลนักเรียน เพราะเมื่อนำนักเรียนออกมานอกห้องเรียนแล้วจะขาดความมีระเบียบวินัยในตนเอง อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งในบางครั้งอาจสิ้นเปลืองในการเดินทางและใช้เวลาในการเตรียมการมาก เสี่ยงอันตราย ซึ่งอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุหรือเกิดเจ็บป่วยกะทันหันของนักเรียนได้ เมื่อไปถึงสถานที่รักษาเวลาให้ตรงตามกำหนดการที่วางไว้ได้ยาก เนื่องจากต้องใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้ในสถานที่นั้นๆ เพราะไม่สามารถกลับมาถามคำถามที่สงสัย หรือมาปรึกษาหาข้อมูลได้อีกครั้ง และในบางครั้งเมื่อไปถึงสถานที่นั้นๆ แล้ว อาจประสบปัญหาด้านสภาพอากาศซึ่งไม่สามารถที่จะคาดเดาล่วงหน้าได้ (สมสิทธิ์ จิตรสถาพร, 2535) จากสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้จำเป็นจะต้องหาทางออกในการแก้ปัญหา เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมต่อการนำเสนอข้อมูล เนื้อหาสาระต่างๆ อย่างเหมาะสม จึงมีความสำคัญ

อย่างยิ่ง ซึ่งต้องมาจากการพิจารณาถึงความเหมาะสม ทั้งกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ลักษณะต่างๆ ที่จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น

ระบบนำชมเสมือนจริง (Virtual tour) คือ ระบบที่จำลองสภาพ สถานที่จริง หรือสถานที่ในจินตนาการ ที่ผู้ชมสามารถเข้าชมสถานที่จำลองนั้นได้ในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งในหลายๆ ระบบได้จัดให้สื่อมัลติมีเดีย เช่น ตัวอักษร พร้อมภาพนิ่ง เสียงบรรยายหรือวิดีโอเล่าเรื่องประกอบ เพื่อที่จะแนะนำรายละเอียด หรือเรื่องราวของแต่ละพื้นที่ในสถานที่นั้นๆ ทำให้ผู้ชมได้เห็นภาพจริงแบบ 360 องศา การนำเอาระบบนี้ เข้ามาพัฒนารูปแบบการนำชม เพื่อเป็นการนำเสนอลักษณะทางกายภาพแก่ผู้ที่สนใจสามารถไปยังที่ต่างๆ ที่มีคุณค่าแก่การเรียนรู้และจะเป็นดั่งการเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ที่ห่างไกล สถานที่ที่จัดว่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในภาคใต้ ที่คู่ควรแก่การอนุรักษ์ เปรียบดังการนำเอาสถานที่จริงมาให้ได้ชม ได้เรียนรู้ ทั้งยังช่วยลดภาระ การเดินทางและการสูญเสียเวลา แต่สามารถรับชมได้ดั่งการไปในที่นั้นจริงๆ จากประโยชน์ของการใช้ภาพประกอบและความเป็นจริงเสมือน จึงทำให้มีการใช้เทคโนโลยี เทคนิค วิธีการต่างๆ เข้ามาช่วยในการสร้างภาพให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ความเหมือนจริงของภาพเป็นอีกวิธีลักษณะหนึ่งที่ได้รับความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้สึกเสมือนได้อยู่ในสถานที่นั้นจริงๆ ซึ่งภาพพาโนรามาเสมือน (Virtual panorama image) เป็นภาพประกอบเนื้อหาอีกลักษณะหนึ่งที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ซึ่งเหมาะสำหรับการนำเสนอภาพสถานที่ต่างๆ เพราะสามารถให้มุมมองได้กว้าง รอบด้านไม่จำกัด ปัจจุบันจึงมีการนำภาพพาโนรามา 360 องศา ซึ่งมีลักษณะเป็นภาพทรงกระบอกเข้ามาใช้เพื่อนำเสนอสิ่งแวดล้อมเสมือนขึ้น โดยเราสามารถมีปฏิสัมพันธ์ กับ ภาพพาโนรามาได้ โดยการเคลื่อนไหวภาพเพื่อเปลี่ยนมุมมองในการมองภาพได้อย่างอิสระ จากความเป็นมาปัญหาและคุณค่าของระบบเสมือนจริงที่ได้กล่าวมาข้างต้นประกอบกับปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เอื้อให้นักออกแบบสื่อมัลติมีเดีย สามารถประยุกต์สื่อประเภทต่างๆ มาใช้ร่วมกันได้บนระบบคอมพิวเตอร์ตัวอย่างสื่อเหล่านี้ ได้แก่ เสียง วีดิทัศน์ กราฟิก ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวต่างๆ การนำสื่อเหล่านี้มาใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เรารวมเรียกสื่อประเภทนี้ว่า มัลติมีเดีย (Multimedia) การพัฒนาระบบมัลติมีเดียมีความก้าวหน้าเป็นลำดับ จนถึงขั้นที่ผู้ใช้โปรแกรมสามารถโต้ตอบกับระบบคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่างๆ กันได้ เช่น การใช้คีย์บอร์ด การใช้เมาส์ การสัมผัสหน้าจอ และการใช้เสียง (บุปผชาติ ทัฬห์กรณ์ และคณะ, 2544) ทำให้การพัฒนาระบบเสมือนจริงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เปรียบเสมือนศูนย์รวม แห่งวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ความเลื่อมใสศรัทธาแห่งชุมชนคนในพื้นที่และผู้มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา และยังรวมถึงผู้มีจิตศรัทธาใน หลวงปู่ทวด (หรือ สมเด็จเจ้าพะโคะ, หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด, สมเด็จเจ้าพระราชมุนีสามีรามคุณูปรมาจารย์) ที่เปรียบเสมือนผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการบูรณะให้เกิดวัดราชประดิษฐานขึ้นมาอย่างแท้จริง รวมทั้งยังเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของพุทธศาสนิกชน ทั้งที่เป็นประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง หรือต่างจังหวัด และความศรัทธาที่มี ไม่ได้หมายถึงแค่ในประเทศ ยังมีชาวต่างชาติ ที่รู้จัก และมีจิตศรัทธา ที่เดินทางมายังที่นี่ เพื่อสัมผัสกับบรรยากาศและร่องรอยแห่งความเป็นมาของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด จากประวัติอันยาวนาน ทางประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) ยังมีความเชื่อมโยง และเกี่ยวพันธ์กับชุมชน ที่เก็บสะสมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญา คุณค่าแห่ง

โบราณสถานที่ควรอนุรักษ์ โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นประโยชน์ ลดข้อจำกัดต่าง ๆ และเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ลดปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) สร้างแรงจูงใจก่อนการศึกษานอกสถานที่ สามารถหาความรู้ ทบทวนเนื้อหาโดยไม่ต้องเดินทางไปสถานที่จริงเป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ ได้เรียนรู้และสามารถเก็บเป็นแหล่งการเรียนรู้เอาไว้ให้สามารถศึกษา เยี่ยมชมได้ทุกที่ทุกเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังกับก่อนการชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงของผู้รับชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

สมมติฐานการวิจัย

1. แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีประสิทธิภาพ 80/80

2. ผู้ชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลามีผลการเรียนรู้หลังชมสูงกว่าก่อนชม

3. ผู้ชมมีความพึงพอใจต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

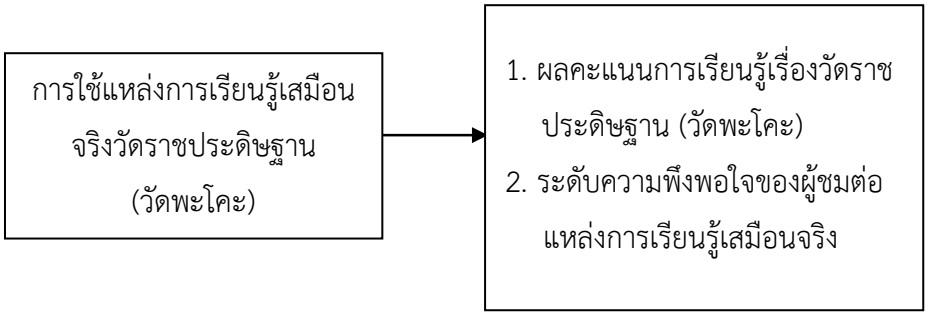

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ชมแหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ได้จากเลือกแบบอาสาสมัครเพื่อเข้ากลุ่มทดลอง 42 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อการรับชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ได้จากการเลือกแบบอาสาสมัครจำนวน 30 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาที่สร้างขึ้นโดยนำรูปแบบ ADDIE Model มาเป็นกระบวนการในการพัฒนา มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

1.1 ประวัติวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) ประกอบด้วยเนื้อหาที่เป็นประวัติความเป็นมาของวัดราชประดิษฐานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เหตุการณ์สำคัญของวัด และบทบาทความสำคัญต่างๆ ในอดีต

1.2 ลักษณะวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) บอกลักษณะที่ตั้งของวัด พื้นที่ของวัด การจัดสรรการใช้พื้นที่ภายในของวัด

1.3 ประวัติหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด ประวัติความเป็นมาของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดจากเรื่องราวที่ได้รับการบันทึก การเล่าขานต่างๆ

1.4 โบราณสถานสำคัญของวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) ประวัติความเป็นมาของโบราณสถานสำคัญทั้ง 5 จุด และบอกลักษณะสำคัญ

ลักษณะการทำงานของแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง แสดงผลแบบไซต์ สามารถเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาหลากหลายอักขระ ทั้งที่เป็นข้อความ อนิเมชั่น และระบบนำชมเสมือนจริงที่แสดงจุดโบราณสถานสำคัญของวัดทั้ง 5 จุด

2. แบบประเมินคุณภาพแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลามีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยข้อคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาพ ภาษาและเสียง ด้านการออกแบบตัวอักษรและสี ผลการประเมินด้านเนื้อหามีคุณภาพระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.= 0.51) ด้านภาพ ภาษาและเสียงมีคุณภาพระดับระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39, S.D.= 0.70) และด้านการออกแบบตัวอักษรและสีมีคุณภาพระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.27, S.D.= 0.59)

3. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ระหว่าง 0.33 - 1.00 ดัชนีค่าความยากอยู่ที่ระหว่าง 0.25 – 0.75 ดัชนีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.13 – 0.75 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.84

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยข้อคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านด้านเนื้อหาและการดำเนินสื่อ ความพึงพอใจด้านการออกแบบสื่อ ความพึงพอใจด้านภาพ ภาษา เสียง ความพึงพอใจด้านผลการใช้สื่อ ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ชมต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงฯเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.= 0.49)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพสื่อ

1. ผู้วิจัยติดต่อไปยังวัดราชประดิษฐาน เพื่อขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ประจำวัด ในการทดลองหาประสิทธิภาพแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาโดยกลุ่มตัวอย่างผู้ชมที่จะใช้ในการหาประสิทธิภาพสื่อนี้จะไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาผลการเรียนรู้

2. จัดเตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ และตรวจเช็คหาข้อบกพร่องก่อนดำเนินการทดลอง

3. หาประสิทธิภาพแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยทดลองใช้กับอาสาสมัคร

4. บันทึกผลการทดลองและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปปรับปรุงแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงให้มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการดำเนินการหาผลการเรียนรู้

1. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้คำอธิบายการใช้และทดสอบวัดผลการเรียนด้วยตนเอง

2. ทดสอบผลการเรียนก่อนชม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ดำเนินการชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง

3.1 ผู้วิจัยแนะนำและอธิบายวิธีการใช้แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงให้ผู้ชมเข้าใจ

3.2 ให้ผู้ชมทดสอบก่อนชม ศึกษาและทำแบบทดสอบระหว่างชม เก็บคะแนนระหว่างชม

4. เมื่อผู้ชมจบการชม ให้ทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังชมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ฉบับเดิมที่ใช้ในการทดสอบก่อนชม

5. ให้ผู้ชมทำแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อนำไปวิเคราะห์ความพึงพอใจ

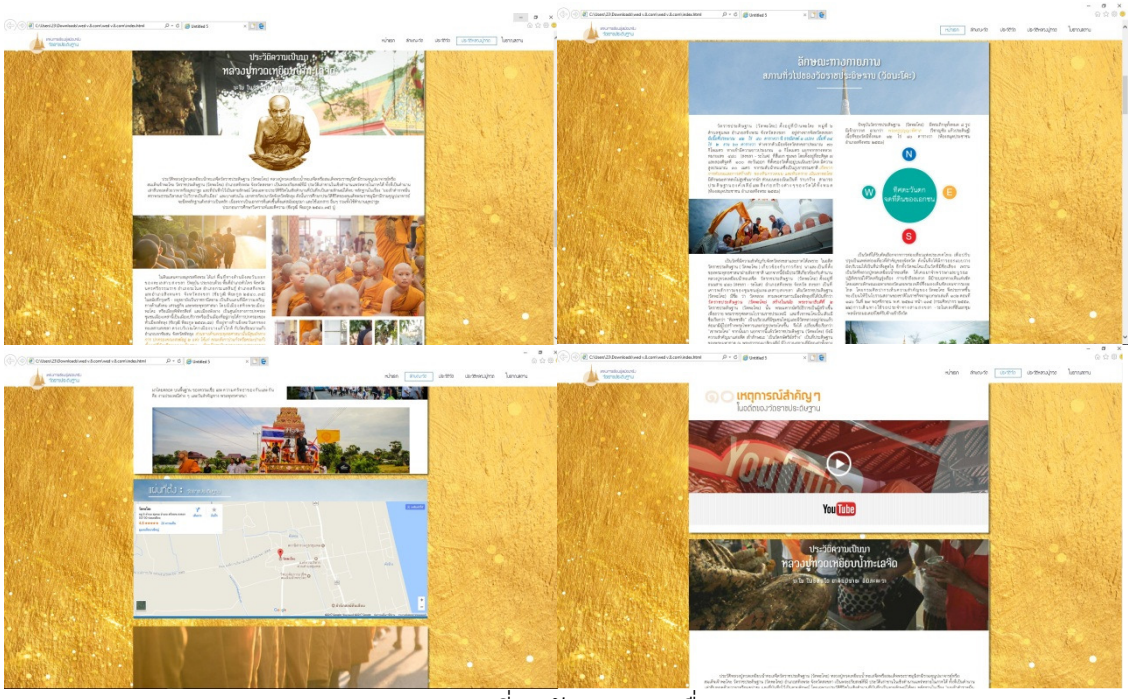

ภาพที่ 2 ลักษณะของสื่อ

ภาพ 3 ลักษณะของสื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างชมกับคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังชม (E_1/E_2)

2. เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนชม (Pretest) กับคะแนนทดสอบหลังชม (Posttest) ของผู้ชมที่รับชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

3. วิเคราะห์คะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ชมที่รับชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 1 (n=30)

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

จำนวนคน	แบบฝึกหัดระหว่างชม			แบบทดสอบหลังชม			ประสิทธิภาพ
	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	(E_1/E_2)
30	15	12.40	82.67	30	24.63	82.11	82.67/82.11

จากตาราง 1 แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีประสิทธิภาพ 82.67/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้ชมที่เรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ ทำการทดสอบก่อนหลัง (One Group Pretest - Posttest Design) ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ก่อนและหลังชม

แบบทดสอบ	n	$\overline{X}$	S.D.	t
ก่อนชม 30 ข้อ	30	23.23	2.42	11.50**
หลังชม 30 ข้อ	30	25.73	2.21	

**p < .01

จากตาราง 2 ผลการเรียนรู้ของผู้ชมที่เรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่าหลังชมสูงกว่าก่อนชมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

หัวข้อ	กลุ่มทดลอง			
	n	$\overline{X}$	S.D.	t
ระดับความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง	30	4.60	0.49	12.18**

**p < .01

จากตาราง 3 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 4.60 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับมาก (4.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1. จากการหาประสิทธิภาพของแหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า แหล่งการเรียนรู้ฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็น 82.67/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80 หมายความว่า แหล่งการเรียนรู้ฯ ทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ระหว่างเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 82.67 และทำให้ผู้ชมมีคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังชมของผู้ชมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.11 แสดงว่า แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ว่า แหล่งการเรียนรู้ฯ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

แหล่งการเรียนรู้ฯ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2537) เนื่องจากในการสร้างแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงนั้น ผู้วิจัยได้มีการวางแผนและออกแบบการสร้างแหล่งการเรียนรู้ตามรูปแบบ ADDIE MODEL (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2554) ไว้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยมีการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ดังนี้

(1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยเริ่มมีความสนใจในประวัติศาสตร์และความสำคัญของวัดพะโคะ ตระหนักถึงความศรัทธาของตนเองและคนรอบข้าง การรักษาประวัติศาสตร์ให้คงอยู่และสามารถถ่ายทอดต่อไปคือเป้าหมาย โดยผู้วิจัยศึกษาจากอาจารย์สมสิทธิ์ จิตรสถาพร (2535) ได้ศึกษารูปแบบการศึกษานอกสถานที่หรือการทัศนศึกษาเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งวิทยากรนอกห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นสถานที่สำคัญ วัตถุสิ่งของ หรือบุคคลสำคัญที่ไม่สามารถนำมาในห้องเรียนได้ หรือไม่สะดวก นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักชุมชนดีขึ้น มีความพร้อมและรู้จักปรับตัวกับชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีเหมาะกับการพัฒนาวัดพะโคะสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอแหล่งการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายของสื่อและเพิ่มรูปแบบความเสมือนจริงจากการศึกษาของบุปผชาติ ทัฬหิกรณ์ และคณะ (2544) ที่ใช้การประยุกต์สื่อประเภทต่างๆ มาใช้ร่วมกันได้บนระบบคอมพิวเตอร์ตัวอย่างสื่อเหล่านี้ ได้แก่ เสียง วีดิทัศน์ กราฟิก ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวต่างๆ การนำสื่อเหล่านี้มาใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เรารวมเรียกสื่อประเภทนี้ว่า มัลติมีเดีย (Multimedia) การพัฒนาระบบมัลติมีเดียมีความก้าวหน้าเป็นลำดับ จนถึงขั้นที่ผู้ใช้โปรแกรมสามารถโต้ตอบกับระบบคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่างๆ กันได้ เช่น การใช้คีย์บอร์ด การใช้เมาส์ การสัมผัสหน้าจอ และการใช้เสียงทำให้การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เสมือนจริงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยพัฒนาแหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในการเยี่ยมชมวัดราชประดิษฐานจากระยะไกลก่อนการเยี่ยมชมสถานที่จริง

(2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) ผู้วิจัยได้ศึกษาการการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบภาพพาโนรามาเสมือนจริงของพิเชษ ทองนาวา (2553) รวมทั้งรูปแบบของแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ พิจารณาลักษณะของเนื้อหาและทำการกำหนดรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาให้มีความน่าสนใจ ศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แบบคอนเนคติวิสม์ ที่การเรียนรู้ผ่านข้อมูลสารสนเทศ หรือช่องทางแห่งเครือข่ายการเรียนรู้

ที่มีอย่างกว้างขวาง และมีความหลากหลาย กระตุ้นความสนใจต่อการเรียนรู้แบบใหม่ๆ เพราะความหลากหลายและความแตกต่างของสื่อที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถดึงดูดให้มีความสนใจในระดับที่แตกต่างกันได้ นำไปสู่ความสามารถในการต่อยอดพัฒนาความรู้ได้ต่อไปอย่างดีที่สุด ก่อนรวบรวมข้อมูลมาทำการเขียนสตอรี่บอร์ดแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นความเรียบง่ายและให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและน่าสนใจ

(3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) นำสตอรี่บอร์ดที่เขียนไว้สร้างเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามรูปแบบที่วางแผน ผ่านการประเมินคุณภาพและปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทั้ง 3 ท่านและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ3ท่านก่อนนำไปใช้ทดสอบหาประสิทธิภาพ

(4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) ผู้วิจัยประยุกต์ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงจากชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) โดยทดสอบหาประสิทธิภาพ 3 ครั้ง ได้แก่การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว ทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม และทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม

(5) ขั้นตอนการวัดผลและการประเมินผล (Evaluation) ได้แก่การประเมินระหว่างขั้นตอนการพัฒนาและการประเมินเมื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สเมือนจริงเรียบร้อยแล้ว โดยแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงผ่านการประเมินและตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ด้านสื่อ และการนำเสนอจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งได้นำข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ทำให้แหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้เผยแพร่เพื่อประโยชน์ทั้งทางด้านการศึกษาและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อไป

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้ชมหลังเรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาพบว่าผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือผู้ชมแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลามีผลการเรียนรู้หลังชมสูงกว่าก่อนชมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้ชมหลังเรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อ.สทิงพระ จ.สงขลา สูงกว่าก่อนชมแสดงว่าแหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้ชมได้ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งการเรียนรู้ฯ ได้ผ่านขั้นตอนการหาประสิทธิภาพตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการสร้างแบบทดสอบจากบุญชม ศรีสะอาด (2545) และสร้างแบบทดสอบ นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบและความถูกต้องของภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา นำข้อสอบที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อวิเคราะห์หาระดับความยากง่าย อำนาจจำแนก และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยผู้วิจัยศึกษาการหาคุณภาพแบบทดสอบจากไพศาล วรคำ (2555) และบุญชม ศรีสะอาด (2545) ทำให้ได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ อีกทั้งผู้วิจัยไม่ได้กำหนดเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ ทำให้ผู้ชมสามารถเรียนรู้เพิ่มเติม ทบทวนดูซ้ำ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนรู้ของผู้ชมหลังเรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้ฯ สูงกว่าก่อนชม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิเชษ ทองนาวา (2553) ทัดดาว บุตรฉุย (2548) นภดล ฤกษ์สิริศุภกร (2550) สุรพล บุญลือ (2550) อิทธิญา อาจรักษา (2556)

สรุปว่า การใช้แหล่งการเรียนรู้ฯ ที่มีการออกแบบโดยใช้หลักการ ทฤษฎี ทั้งด้านการนำเสนอ และด้านการสร้างแหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ส่งผลให้นักชมเกิดความสนใจ และตั้งใจที่จะเรียนรู้ เนื่องจากแหล่งการเรียนรู้ฯ เป็นการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนได้ ซึ่งจะส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้ชมสูงขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อแหล่งการเรียนรู้ฯ พบว่า ผู้ชมมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 ความพึงพอใจในการใช้แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงแยกเป็นด้านดังนี้ ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านภาพ ภาษา เสียง และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้ชมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า ผู้ชมที่เรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้ฯ มีความพึงพอใจต่อแหล่งการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด

เนื่องมาจากแหล่งการเรียนรู้ฯ มีการออกแบบอย่างเป็นระบบ และมีการยึดหลักทฤษฎี หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ กระบวนการออกแบบ รวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ ผู้วิจัยออกแบบตามทฤษฎีการออกแบบแอดดี้โมเดล (ADDIE Model) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เป็นการเร้าความสนใจของผู้ชม ทำให้ผู้ชมมีความกระตือรือร้นในการเรียนโดยการใช้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวที่มีความน่าสนใจ และมีความสอดคล้องกับเนื้อหา การใช้ตัวอักษรที่มีขนาดพอเหมาะ สีของตัวอักษรและสีของพื้นหลังทำให้มองเห็นตัวอักษรอย่างชัดเจนและอ่านง่าย การใช้เสียงบรรเลงโดยมีการบรรยายเนื้อหาและข้อความในแต่ละส่วนเป็นการช่วยผู้ชมเรื่องของการอ่านอีกหนึ่งทาง ผู้ชมสามารถเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น และระดับความดังของเสียงไม่ดังและเบามากจนเกินไป ส่วนประกอบต่างๆ ที่นำมาสร้างแหล่งการเรียนรู้นั้น ทำให้ผู้ชมไม่เบื่อหน่าย สามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ ผู้ชมสามารถเลือกศึกษาเนื้อหาตามที่สนใจได้ โดยสามารถย้อนกลับไปศึกษาเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจได้ เพื่อให้ผู้ชมกับแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงมีปฏิสัมพันธ์กัน เปิดโอกาสให้ผู้ชมสามารถเรียนรู้ ได้ตามความสนใจ เป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีอิสระในการตัดสินใจ ส่งผลให้ผู้ชมมีความพึงพอใจในการเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภดล ฤกษ์สิริศุภกร (2550) ทำการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบภาพพาโนรามาเสมือนจริง 360 องศา เรื่อง ป่าชายเลน ผลการวิจัยปรากฏว่าความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.62, S.D.= 0.57) ผลงานวิจัยของพิเชษ ทองนาวา (2553) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบภาพพาโนรามาเสมือนจริง เรื่องพระราชวังสนามจันทร์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่3 ผลการวิจัยปรากฏว่าความพึงพอใจอยู่ที่ ($\overline{X}$ = 4.87, S.D.= 0.46) งานวิจัยของทัดดาว บุตรฉุย (2548) เรื่องการเปรียบเทียบผลของภาพนิ่งและภาพพาโนรามาเสมือนจริงประกอบบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ

ความคงทนในการจาภาพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ที่มีการรับรู้ภาพแบบแฮพติคที่ผลการวิจัยปรากฏว่าความพึงพอใจอยู่ที่ ($\overline{X}$ = 4.85, S.D.= 0.38) งานวิจัยของสุรพล บุญลือ (2550) ทำการพัฒนารูปแบบการสอน โดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริง แบบใช้ปัญหาเป็นหลักในระดับ อุดมศึกษาผลปรากฏว่าความพึงพอใจอยู่ที่ในระดับมาก และอิทธิญา อาจรักษา (2556) ทำการพัฒนารูปแบบพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เสมือนจริง ผลการวิจัยปรากฏว่าความพึงพอใจอยู่ที่ ($\overline{X}$ = 4.87)

สรุปว่า แหล่งการเรียนรู้วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้ชมสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง ผู้ชมสามารถควบคุมส่วนของเนื้อหาได้ด้วยตนเอง มีการใช้งานง่ายและสะดวก โดยมีการนำทฤษฎีการเรียนรู้ การออกแบบมาใช้ ซึ่งเป็นการดึงดูดความสนใจในการชมของผู้ชม จึงทำให้ผู้ชมที่เรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้ฯ เกิดความรู้สึกพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผลการเรียนรู้ในเรื่องราวของวัดและประวัติของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เพิ่มสูงขึ้น และเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริง ดังนั้นทางวัดสามารถนำไปใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นและเข้าถึงเนื้อหาต่างๆ ของวัดซึ่งทางวัดสามารถติดตั้งเป็นเว็บไซต์ของวัดเพื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ได้

2. ในการนำแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาไปใช้ เป็นการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาสืบสานและรักษา ศิลปวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคอย่างเหมาะสม ทางวัดควรมีการเตรียมความพร้อมของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายสำหรับการติดตั้งบนเครือข่าย เพื่อให้สามารถออนไลน์เปิดการเข้าถึงได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาให้สามารถแสดงผลในสมาร์ทโฟน เพื่อให้ผู้ชมหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปศึกษาบทเรียนได้ด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา

2. ควรศึกษาผลของตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เช่น เวลาที่ใช้ในการชม หรือความแตกต่างของอุปกรณ์แสดงผลสื่อ การกำกับตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). *ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2554). *หลักการออกแบบเว็บไซต์ทางการศึกษา : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน. *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1 – 5.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

------- (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, *5(1)*, 7-19.

ทัดดาว บุตรฉุย. (2548). *การเปรียบเทียบผลของภาพนิ่งและภาพพาโนรามาเสมือนจริงประกอบ บทเรียนคอมพิวเตอร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการจำภาพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ที่มีการรับรู้ภาพแบบแฮพติค.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นภดล ฤกษ์สิริศุภกร. (2550). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบภาพพาโนรามาเสมือนจริง 360 องศาเรื่องป่าชายเลนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์ สุกรี รอดโพธิ์ทอง ชัยเลิศ พิชิตพรชัย และ โสภาพรรณ แสงศัพท์. (2544). *ความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

พิเชษ ทองนาวา. (2553). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบภาพพาโนรามาเสมือนจริง เรื่อง พระราชวังสนามจันทร์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไพศาล วรคำ. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา.* มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.

สมสิทธิ์ จิตรสถาพร. (2535). *เทคนิคการจัดการศึกษานอกสถานที่.* สงขลา: โครงการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒสงขลา.

สุรพล บุญลือ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริงแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในระดับอุดมศึกษา.* วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อิทธิญา อาจรักษา. (2556). *การพัฒนารูปแบบพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เสมือนจริง.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อรนิตย์ ภูเขียว[1]
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อดุลย์ วังศรีคูณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

รับต้นฉบับ: 24 มิถุนายน 2560 รับตีพิมพ์: 30 กรกฎาคม 2560

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม 3) ศึกษาผลการใช้กิจกรรม และ 4) ศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษางานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง รวมถึงสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน 3) ศึกษาผลการใช้ โดยนำกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยการเลือกแบบเจาะจง และประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ใช้สังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้ประเมิน 4) ศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม โดยสอบถามครูผู้สอนกลุ่มสาระกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย พบว่า1) โรงเรียน ผู้บริหาร ครูและชุมชนขาดการปลูกฝังเรื่องจิตสาธารณะอย่างจริงจัง หลักสูตรสถานศึกษาไม่กำหนดการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะที่ชัดเจนจึงเกิดปัญหาทำให้นักเรียนไม่สนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อม นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ทำให้เกิดมลภาวะต่างๆ และจากการสอบถามแนวทางในการสร้างกิจกรรม พบว่าหลักการจัดกิจกรรม, แนวการจัดกิจกรรมและการวัดผลประเมินผลมีความสำคัญมากที่สุด 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพ 2.1) กิจกรรมมี 7 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล, แนวคิดพื้นฐาน, วิธีการจัดการเรียนรู้,วัตถุประสงค์, โครงสร้าง, เนื้อหาและการวัดผลประเมินผล รวม 3 หน่วยการเรียนรู้ 6 แผนการจัดกิจกรรม 2.2) คุณภาพความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.66) 3) ผลการใช้กิจกรรม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสูงขึ้น ซึ่งนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\overline{X}$ = 4.55) 4) ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม พบว่า ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69)

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ การเสริมสร้าง

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อรนิตย์ ภูเขียว คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: oranitpkk@gmail.com
DOI: 10.14456/edupsru.2018.4

The Activity Development to Enhance Public Mind for Lower Secondary School Students under the Office of Basic Education Commission

Oranit Phukhieo[1]
Pibulsongkram Rajabhat University

Adul Wangsrikoon
Pibulsongkram Rajabhat University

Chaiwat Sutthirat
Naresuan University

Received: 24 June 2017 Accepted: 30 July 2017

Research Article

The purposes of this research were to 1) study the problems and guidelines for creating activities, 2) construct and test the quality of activities 3) study the results of using the activities, and 4) study opinions on how to use the activities. The research was conducted in 4 steps; 1) studying research and related theories, followed by interviewing experts using semi-structured interview, then, interviewing Heads of Academic Affairs and Heads of Activity Development for Learners using a structured or closed-ended questionnaire, 2) to construct and test the quality of the activities, 7 experts were asked to evaluate the propriety of the activities, 3) to study the results, the activities were purposively implemented with 30 grade-7 students at Wat Bandong School under the Office of Primary Education Area 1, Phitsanulok, and the students' behaviors were observed and evaluated by teachers, and the students' guardians were also interviewed, 4) to study opinions on how to use the activities, the questionnaire was administered to 15 teachers of activity development for learners.

The findings indicated that: 1) there was a lack of cultivating public mind to students by the school director, teachers and communities, school curriculum do not define clear activities so that to enhance public mind, students were not interested in environmental issues so causing pollution. In addition, when asking for guidelines to create activities, it was found that the principles, activities, and assessment of activities were the most critical procedure, 2) results of constructing and testing the quality of activities revealed that; 2.1) the activities comprised 7 elements including *principle and reason, concept, learning process, objective, structure, content and evaluation,* totally comprising 3 learning units and 6 lesson plans, 2.2) the quality of the activities was found to be very good ($\overline{X}$ = 4.66), 3) after implementing the created activities, the students showed a higher level of public mind characteristic, 4) the teachers' opinions towards the use of such activities were found at the highest level ($\overline{X}$ = 4.69).

Keywords: public mind, enhancement

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Oranit Phukhieo Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: oranitpkk@gmail.com

บทนำ

จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ บุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ซึ่งที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสังคมโดยรวม (พรทรัพย์ ชื่นในเมือง, 2550) การปลูกฝังความสำนึกให้กับบุคคลเพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรบังเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้ปัจจุบันจึงมีการกล่าวถึงคำว่า จิตสาธารณะมากขึ้น ซึ่งจิตสาธารณะนั้นหมายถึงความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะเข้าไปช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้ปัญหาหรือวิกฤตการณ์รวมทั้งความผิดปกติที่เกิดขึ้นในสังคม (พรทิพย์ มนตรีวงษ์, 2554) เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง นั่นหมายถึงว่าทุกคนต้องมีการให้มากกว่าการรับเพราะสิ่งเหล่านี้ถ้าปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนัก สังคมย่อมได้รับแต่ความสุขอย่างแน่นอน คำว่าจิตสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยส่วนรวม การปลูกฝังความสำนึกกับบุคคลต่างๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมหรือสาธารณะจะเป็น การสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรวมทั้งประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในกายของคน “จิตสาธารณะ” มีความสำคัญ ในการปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนรู้จักการเสียสละ การร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อสังคมและส่วนรวม ผู้วิจัยเลือกที่จะเสริมสร้างจิตสาธารณะกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากนักเรียนระดับนี้สามารถพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดได้อย่างเป็นนามธรรม ซึ่งขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) นี้จะเริ่มจากอายุ 11-15 ปี นั่นหมายถึงเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ (Piaget, 1976)

จากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาเรื่องจิตสาธารณะในปัจจุบัน รวมถึงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดให้คุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะที่มีผู้พัฒนาและสร้างขึ้นมีหลากหลายแนวทาง เช่น การกำหนดเป็นนโยบายเรื่องจิตสาธารณะในโรงเรียน การจัดฝึกอบรมนักเรียนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน การจัดค่ายอาสา การเข้าค่ายคุณธรรม หรือการกำหนดให้มีการบูรณาการเรื่องจิตสาธารณะในเรียนการสอน เป็นต้น แต่เนื่องด้วยในการพัฒนาจิตสาธารณะมีข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นกิจกรรมในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ เนื่องจากการใช้กิจกรรมสามารถใช้วิธีการกลยุทธ์ที่หลากหลาย เช่น การใช้บทบาทของผู้นำ การใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้ การใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ดีอื่นๆ รวมทั้งการใช้ตัวแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555) ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม ให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์และแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตสาธารณะ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาอื่นๆ ได้ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาเรื่องจิตสาธารณะในปัจจุบันและพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัย โดยการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ รวมไปถึงการศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนากิจกรรม และจากการนำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น จึงแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่จัดทำขึ้นนี้สามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่กระทำการอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข โดยวัดจากการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และนำผลของพฤติกรรมจิตสาธารณะมาเปรียบเทียบกับการพัฒนาจิตพิสัยตามลำดับขั้นของ Bloom คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) และขั้นการจัดระบบ (Organizing) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) ซึ่งมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ 3 ด้าน คือ

1. ด้านการมีจิตสาธารณะในตนเอง หมายถึงลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวมเมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษา การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด มีความรับผิดชอบ

2. ด้านการมีจิตสาธารณะต่อผู้อื่น หมายถึงลักษณะพฤติกรรมของนักเรียน ที่ช่วยเหลือ แบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ อาสาในการทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ยกย่องให้เกียรติผู้อื่นและให้ความเคารพสิทธิผู้อื่น

3. ด้านการมีจิตสาธารณะต่อสังคม หมายถึงลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการดูแลรักษาสาธารณะประโยชน์ การอาสาเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ชุมชนหรือสังคม การเสียสละช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดูแลสาธารณะประโยชน์ด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้จากทฤษฎีและหลักการต่างๆ ดังนี้ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ของ Bandura (1977) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Learning Theory) เน้นการเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมภายในได้เน้นแนวคิด 3 ประการ คือ แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) แนวคิดของการกำกับตน (Self-Regulation) แนวคิดของการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) ซึ่งในการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมสามารถที่จะทำได้โดยให้ผู้เรียนสังเกตจากตัวแบบจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรับรู้และเห็นคุณค่า พร้อมที่จะลงมือปฏิบัติตามอย่างเต็มความสามารถ 2) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kolhberg (1969) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้างทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กจะไม่ถึงขั้นสูงสุดในอายุ 10 ปี แต่จะมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้นจากอายุ 11 - 25 ปี ซึ่งจะมีการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา 3)ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (1976) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร ซึ่งขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) เริ่มจากอายุ 11-15 ปี นั่นหมายถึงเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลงเด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ และ 4) ทฤษฎีพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom et al (1981) ที่ว่าการพัฒนาจิตพิสัยเป็นการพัฒนาคุณภาพทางจิตใจ เพื่อโน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยมี จุดมุ่งหมายให้เป็นพฤติกรรมที่ถาวรต่อเนื่องในระยะยาว ไม่ใช่เป็นการพัฒนาชั่วคราว ลำดับขั้นการพัฒนาจิตพิสัย คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นการตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ขั้นการจัดระบบ (Organizing) และขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

นอกจากนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และวิธีการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะ รวมถึงแนวทางการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะ เพื่อให้ได้กรอบในการสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีดังนี้

แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน มีแนวทางที่หลากหลาย แต่ควรเน้นกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจ

ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งหลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำคัญได้แก่ (1) ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (2) ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด (3) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (4) ให้เรียนได้เรียนรู้ "กระบวนการ" ควบคู่ไปกับ "ผลงาน/ข้อความรู้ที่สรุปได้" และ (5) ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นสภาพการจัดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีความหลากหลายในวิธีการเรียนของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน รักการเรียนรู้อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และต้องการเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

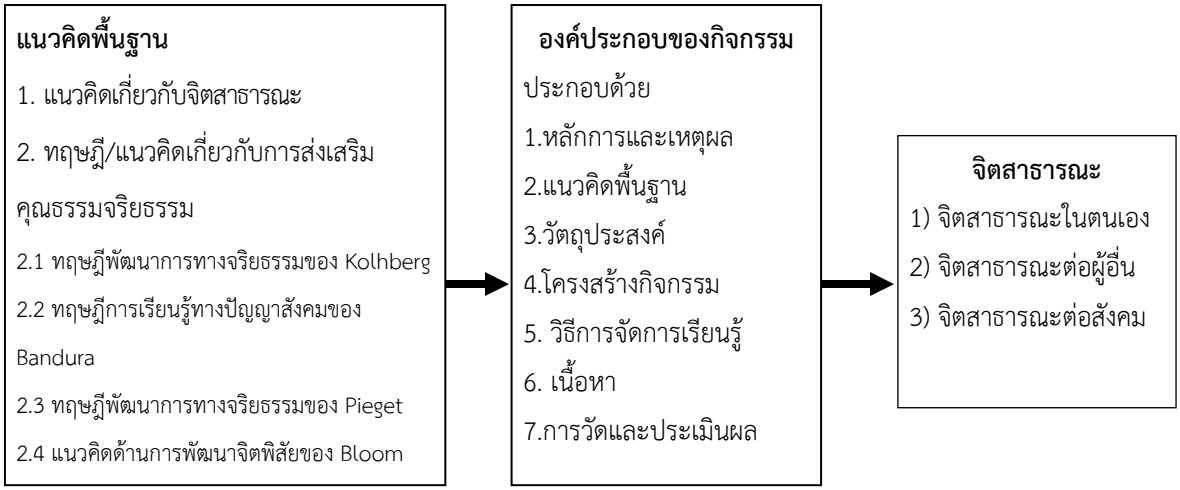

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์ด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความรู้และความสามารถในเรื่องแนวทางหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 4 คน

1.2 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 160 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางในการใช้กิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แบบสอบถามที่มีโครงสร้างหรือปลายปิด (Close-ended Form) โดยมีกรอบคำถาม ในเรื่องแนวทางในการสร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 33 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ มีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค เท่ากับ 0.86

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ จิตสาธารณะ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ นำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา

3.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการสร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.3 สอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 40 โรงเรียน จำนวน 160 คน ด้วยแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง ในเรื่องแนวทางในการสร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ จำนวน 20 ข้อ โดยครูเป็นผู้ประเมิน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ใช้สังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งความสอดคล้องของแบบสังเกตมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมด และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) มีค่าเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดลองใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้กิจกรรม คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3.2 ประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะหลังการใช้กิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยให้ครูเป็นผู้ประเมิน จำนวน 3 คน ทำการประเมินหลังการใช้กิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รวมจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้

3.3 วิเคราะห์ผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะหลังการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 สรุปผลการทดลองใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล

ครูที่ดำเนินการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประเด็นสอบถามในหัวข้อด้านความสะดวกในการนำไปใช้ ด้านความชัดเจนและความเหมาะสม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และด้านประโยชน์และความคุ้มค่า เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบปลายเปิด จำนวน 12 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ครูที่ดำเนินการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้ใช้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3.2 สอบถามความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพจิตสาธารณะในปัจจุบัน 1) โรงเรียนขาดการปลูกฝังเรื่องจิตสาธารณะอย่างจริงจัง 2) หลักสูตรสถานศึกษาไม่กำหนดการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะที่ชัดเจน 3) ผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมไปถึงบุคลากรภายในโรงเรียน ไม่ทำเป็นตัวอย่างของเรื่องจิตสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ขาดการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม 4) ชุมชนเพิกเฉยต่อเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะพัฒนานักเรียนในเรื่องจิตสาธารณะอย่างจริงจัง

1.2 ปัญหาจิตสาธารณะในปัจจุบัน นักเรียนไม่สนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ ไม่คำนึงถึงผู้อื่นหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลัง ไม่เห็นความสำคัญของการขาดจิตสาธารณะ ไม่สนใจทรัพยากรของโรงเรียนที่มีการใช้ร่วมกัน ขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัยในการใช้ของส่วนรวม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ไม่รักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดมลภาวะต่างๆ

1.3 แนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ข้อมูลดังนี้

ตาราง 1 แนวทางการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้บริหารและครู
กระบวนการสร้างจิตสาธารณะต้องใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย และควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีวิธีการสอนในลักษณะต่างๆ เช่น 1.การใช้บทบาทของผู้นำ 2.การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์ 3.การใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง 4.การใช้ตัวแบบสัญลักษผ่านสื่อ 5.การใช้ตัวแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม 6.เหมาะสมกับกลุ่มวัยและห้วงเวลา 7.เน้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมการพัฒนา 8.ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินค่าและใช้เหตุผลประกอบการพัฒนา 9.เชื่อมโยงกับความเป็นจริงของสังคม 10.ควรให้ผู้เรียนได้ย้อนคิดเชื่อมโยงกับชีวิตจริงที่สัมผัสได้ โดยเฉพาะกับความเป็นจริงที่ผู้เรียนเผชิญอยู่	1.ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดแบบมององค์รวม 2.สร้างบทเรียนให้นักเรียนคิดแบบเชื่อมโยงแบบองค์รวม 3.กิจกรรมที่ทำให้นักเรียนรู้จักจิตสำนึกสาธารณะคือการไปเรียนในสถานที่จริงหรือสร้างสถานการณ์จำลอง 4.สร้างกระบวนการเป็นตัวอย่าง 5.กิจกรรมจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยา 6.กิจกรรมสมารถใช้ในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่มีอยู่ 7.กิจกรรมควรใช้แบบกิจกรรม กลุ่มเป็นผู้นำกลุ่มเป็นผู้ตาม 8.การมีส่วนร่วม	1.การจัดกิจกรรมควรให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ 2.การจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน 3.โรงเรียนควรมีการกำหนดจุดประสงค์และแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม 4.การจัดกิจกรรมควรมีการคำนึงการสร้างเสริมความรู้สึกและเคุณค่าในตัวเองของผู้เรียน 5.ครูให้ความสำคัญตามความสนใจและความถนัด และความสามารถผู้เรียน 6.การจัดกิจกรรมควรมุ่งสร้างเสริมนิสัยรักการทำงานเพื่อให้รู้และเข้าใจตนเอง มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จและมีความภูมิใจในผลงาน 7.ครูที่ปรึกษาทำหน้าที่ดูแลพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุ ประสงค์ของกิจกรรม 8.มีการดำเนินการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยวิธีการ ที่หลากหลายตามสภาพจริง 9.มีการกำหนดเกณฑ์การผ่านกิจกรรม

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งได้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ที่มี 7 องค์ประกอบ (32 ชั่วโมง)

1. หลักการและเหตุผล คือ เหตุผลที่นำไปสู่การเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาการขาดจิตสาธารณะของเยาวชนและแนวทาง การเสริมสร้างจิตสาธารณะในสถานศึกษาร่วมกับการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและสภาพปัญหาในการดำเนินการกิจกรรม

2. แนวคิดพื้นฐาน คือ ความหมายของพฤติกรรม ประเภทของพฤติกรรม องค์ประกอบของพฤติกรรม วิธีการศึกษาพฤติกรรม เป้าหมายและความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรม และแนวทัศนะของกลุ่มจิตวิทยาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ อันจะเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจและนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะต่อไป

3. วิธีการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การพัฒนาความคิดและความสามารถโดยอาศัยประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีวิธีการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาจิตพิสัยตามลำดับขั้นของ Bloom คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) และขั้นการจัดระบบ (Organizing) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization)

4. วัตถุประสงค์ คือ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน

5. โครงสร้างกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยการจัดการเรียนรู้ 6 แผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

5.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตผ่องใส ใจสาธารณะ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 จิตสาธารณะ พาสะอาด (2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ชื่นชม นิยมคนจิตสาธารณะ

5.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชุมชนสวยด้วยจิตสาธารณะ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 โรงเรียนสวย ด้วยมือเรา (2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 อาสาผู้อื่น สรรสร้างชุมชน

5.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 จิตสาธารณะ จิตแห่งความดี ประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 แบ่งปัน ประสบการณ์ จิตสาธารณะ (2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ต้นแบบความดี วิถีจิตสาธารณะ

6. เนื้อหา คือ สาระสำคัญที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อเสริมเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. การวัดและประเมินผล ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นแนวทางในการวัดและประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมตลอดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม โดยใช้การสังเกตพฤติกรรม

ด้านจิตสาธารณะ โดยให้ครูเป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ เป็นการประเมินหลังการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้

ผลการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พบว่า คุณภาพความเหมาะสมของกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมมีการคำนึงถึงการสร้างเสริมความรู้สึกและเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เรียน, การจัดกิจกรรมกำหนดชิ้นงาน/ภาระงานอย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 5.00) รองลงมาคือ มีการนำหลักการและเหตุผลมากำหนดจุดประสงค์และแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ, การวัดและประเมินผลระบุเครื่องมือวัดและประเมินไว้อย่างชัดเจน, การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้, มีการกำหนดเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ที่สำคัญให้ผู้เรียนต้องผ่านแต่ละกิจกรรม ($\overline{X}$ = 4.86)

3. ผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยทำการทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดบ้านดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน ทำการทดลองระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึง 15 มีนาคม พ.ศ. 2560 โดยใช้เวลาในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ รวมทั้งสิ้น 32 ชั่วโมง ปรากฏผลดังนี้

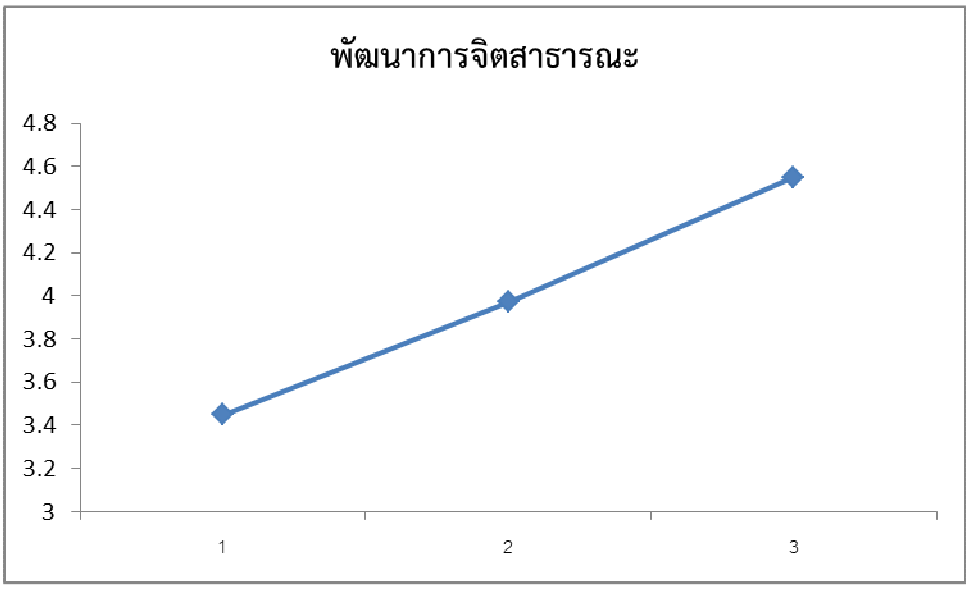

ภาพ 1 แสดงพัฒนาการด้านพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ

จากภาพ 1 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งจากการจัดการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 ถึงหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พบว่านักเรียนพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะ จากขั้นการเห็นคุณค่า ($\overline{X}$ = 3.45) มาเป็นขั้นการจัดระบบ ($\overline{X}$ = 3.97) และสามารถเป็นขั้นพัฒนาเป็นนิสัย ($\overline{X}$ = 4.55)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พัฒนาการด้านการมีจิตสาธารณะ ทั้ง 3 ด้าน

พฤติกรรมจิตสาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้ที่						รวม	
	1		2		3			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
ในตนเอง	3.40	0.20	3.96	0.25	4.58	0.12	3.98	0.07
ต่อผู้อื่น	3.44	0.25	4.00	0.16	4.55	0.13	4.00	0.06
ต่อสังคม	3.54	0.33	3.96	0.25	4.52	0.11	4.01	0.11

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน คือจิตสาธารณะในตนเอง จิตสาธารณะต่อผู้อื่นและจิตสาธารณะต่อสังคมหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นตามลำดับ

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยทำการสอบถามจากครูที่ดำเนินสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 15 คน ในหัวข้อ ดังนี้ 1) ด้านความสะดวกในการนำไปใช้ 2) ด้านความชัดเจนและความเหมาะสม 3) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และ 4) ด้านประโยชน์และความคุ้มค่า พบว่า ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์และความคุ้มค่า ($\overline{X}$ = 4.87) รองลงมาคือ ด้านความสะดวกในการนำไปใช้ ($\overline{X}$ = 4.67) และด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ($\overline{X}$ = 4.60)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย รวมถึงการสัมภาษณ์และสอบถามซึ่งได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนที่พัฒนาขึ้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มากำหนดองค์ประกอบและจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากภายใน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างกิจกรรมและผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญจะพบว่ากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมเริ่มต้นจากการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ได้คิดหาสาเหตุที่เป็นปัญหาและเสนอวิธีแก้ไขปัญหาว่าทำอย่างไรเพื่อที่พัฒนาหรือดำเนินการแก้ไข ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นการทำงานเป็นกลุ่มและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีดังกล่าวตรงกับกระบวนการการจัดการเรียนรู้ของ Bloom (อ้างใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555) ว่ากระบวนการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ข้อคือคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย คุณลักษณะด้านจิตพิสัยและคุณลักษณะด้านทักษะพิสัย ซึ่งจิตสำนึกเกิดขึ้นภายหลังจากการได้รับรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความสนใจเห็นคุณค่าขึ้นในจิตใจจนก่อให้เกิดพฤติกรรมเป็นคุณลักษณะทางจิตที่ก่อรูปผ่านกระบวนการทางปัญญา ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะช่วยกันดูแลรักษาของส่วนรวมเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนำไปสู่การดำเนินกิจกรรม

3. ผลการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้น พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงขึ้นนั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยจัดโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลัก เป็นการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการเรียนการสอนแบบปฏิบัติจริง โดยการศึกษาปัญหาและหาวิธีการแก้ไขด้วยตัวเอง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้จากต้นแบบที่มีจิตสาธารณะ นักเรียนสามารถสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการมีจิตสาธารณะ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนด้วยกัน การปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อให้มีการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพูลสวัสดิ์ วรรณลา (2557) ที่สรุปว่าแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะจะต้องใช้วิธีการและแนวทางอย่างหลากหลายผสมผสานกันจึงจะประสบความสำเร็จ และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) กล่าวในเรื่องแนวทางสร้างและพัฒนาเด็กให้มีทักษะทางสังคมคือ การสร้างมิตรภาพ โดยการริเริ่มผูกมิตรและหยิบยื่นไมตรีจิตให้กับผู้อื่นก่อนเสมอ ทั้งต่อเพื่อนฝูง ครูอาจารย์ เรียนรู้จักกิจกรรมและทำงานเป็นทีม กิจกรรมในการสอนเด็กให้มีทักษะทางสังคม มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงวัย ครูต้องเลือกให้เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑลี เนื้อทอง (2556) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการหล่อหลอมจิตอาสาผ่านการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว ผลการศึกษา พบว่า การหล่อหลอมจิตอาสาดำเนินผ่านองค์ประกอบสำคัญของการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว 3 ส่วน ได้แก่ 1) การตระหนักและเข้าใจคุณค่าของจิตอาสาเพื่อถ่ายทอดแก่บุตรผ่านการเข้าถึงความหมายที่แท้จริงของชีวิตการเข้าใจคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมและการให้คุณค่าของการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น 2) การให้โอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเองในครอบครัวผ่านแบบอย่างการดำเนินชีวิตของบิดามารดาการให้อิสระและเปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งการเลือกและสนับสนุนให้อยู่ในบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 3) การสนับสนุนให้มีส่วน

ร่วมกับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณประโยชน์การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมต่างๆ

4. ผลจากความคิดเห็นในหัวข้อความสะดวกในการนำไปใช้ ความชัดเจนและความเหมาะสมการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านประโยชน์และความคุ้มค่า ต่อการใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดและสร้างกิจกรรมจากพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎีที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้อาจรวมถึงผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ความสามารถในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะพร้อมด้วยการสอบถามผู้บริหารและครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมมีความชัดเจนเหมาะสม สามารถบรรลุวัตถุประสงค์มีความสะดวกในการนำไปใช้รวมถึงกิจกรรมมีประโยชน์และความคุ้มค่า สามารถนำไปเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการนำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ปรากฏว่าเป็นที่น่าพอใจสามารถพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนได้ จึงนับว่ากิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นทางเลือกให้ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

2. โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะ เพื่อให้ครูได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3. ควรมีการติดตามความต่อเนื่องเพื่อจะได้ทราบผลการพัฒนาและนำข้อมูลไปสู่การพัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือวิธีการจัดการเรียนรู้อื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเฉพาะกรณีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). ทักษะทางสังคม พื้นฐานการอยู่ร่วมอย่างมีความสุข. *แม่และเด็ก, 31(432),* 102-103.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัท วี พริ้น (1991) จำกัด.

พรทรัพย์ ชื่นในเมือง. (2554). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรม นิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พรทิพย์ มนตรีวงศ์. (2554). *การพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการให้การศึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรม.* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

พูลสวัสดิ์ วรรณลา. (2557). *แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

มณฑลี เนื้อทอง. (2556). *การหล่อหลอมจิตอาสาผ่านการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว.* วิทยานิพนธ์ปริญญาคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. England Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Bloom, B. S., Madaus, G. F., & Hastings, J. T. (1981). *Evaluation to Improve Learning. Handbook II: Affective Domain*. New York, NY: Mckey Company.

Kolhberg, L. (1969). Stage and Sequence: the Cognitive Development Approach to Socialization. In Goslin, D.A. (editor) *Handbook of Socialization: Theory of Research*. Chicago: Rand McNally & Co.

Piaget, J. (1976). *The Moral Judgment of the Child*. New York, NY: The Free Press.

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

สุริยา จันทิมา[1]
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อดุลย์ วังศรีคูณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วารีรัตน์ แก้วอุไร
มหาวิทยาลัยนเรศวร

รับต้นฉบับ: 24 มิถุนายน 2560 รับตีพิมพ์: 29 กรกฎาคม 2560

บทความวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2. สร้าง ตรวจสอบ และทดลองรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3. ประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีขั้นตอนการวิจัยคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน สร้างแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด สพม.39 จำนวน 450 คน ขั้นตอนที่ 2 การสร้าง ตรวจสอบ และทดลองรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างเป็นรูปแบบและตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน แล้วนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองกับนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมน้อมเกล้า อุตรดิตถ์ จำนวน 29 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 7 คน ถึงความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ 2) ด้านการมีวินัย 3) ด้านความขยันมุ่งมั่นในการทำงาน 4) ด้านการมีจิตสาธารณะ 5) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 6) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2. รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาของรูปแบบ 2) แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 3) หลักการของรูปแบบ 4) วัตถุประสงค์ 5) กระบวนการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีกระบวนการ คือ การสร้างความตระหนัก การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะ และการนำไปประยุกต์ใช้ และ 6) การประเมินผล ผลการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการทดลองใช้ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับมากที่สุด 3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนไปใช้ มีอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง สุริยา จันทิมา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: suriyajanti@hotmail.com

DOI: 10.14456/edupsru.2018.5

Development of Desired Characteristics Model to Enhancing ASEAN Socio-cultural community (ASCC) for Secondary Students of the Secondary Educational Service Area Office 39

Suriya Jantima [1]
Pibulsongkram Rajabhat University

Adul Wangsrikoon
Pibulsongkram Rajabhat University

Wareerat Kaewurai
Naresuan University

Received: 24 June 2017 Accepted: 29 July 2017

Research Article

The purpose of this research was to develop a model for promoting the desirable characteristics of the ASCC for secondary school students under the Office of the Secondary Education Service Area 39. The purposes were to: 1) study the desirable characteristics, 2) construct, examine, and implement the desirable characteristic model, and 3) evaluate the desirable characteristic model. The research was conducted in 3 steps; Step 1: Studying the desirable characteristics by searching research documents and interviewing 5 experts. Then, a questionnaire was developed and Exploratory Factor Analysis (EFA) was employed. The sample consisted of 450 high school students. Step 2: Creating, verifying and implementing developed model and validated by interviewing 7 experts. Then, the model was tried out with 29 students from Triamudomsuksanomkloa Uttaradit School. Step 3: Evaluating the desirable characteristic model by a seminar based on 7 experts with connoisseurship method.

The results showed that: 1. 6 desirable characteristics from the EFA were found including 1) *loyalty to the nation, religion and the king*, 2) *discipline*, 3) *diligence*, 4) *public mind*, 5) *creative thinking and problem solving,* and 6) *self- awareness and self-esteem*, 2. The desirable characteristic model consisted of 6 factors: 1) background of the pattern, 2) fundamental concept of the theory, 3) principles of the pattern, 4) objectives. 5) desirable characteristics in three processes including awareness raising, activity promotion , and application, and 6) model evaluation. The experts evaluated the model as appropriate at the highest level. The try-out result revealed that the developed model could be applied in real situations. The implementation results showed that the developed model could enhance desirable characteristics at the highest level, 3. The evaluation of the developed model using connoisseurship revealed that the school administrators and teachers determined the model as having utility, feasibility, appropriateness, and accuracy at the highest level.

Keywords: desired characteristics, ASEAN socio-cultural community (ASCC), secondary student.

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Suriya Jantima Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: suriyajanti@hotmail.com

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีบทบัญญัติที่เป็นการวางรากฐานในการจัดและพัฒนาการศึกษา ได้แก่ รัฐต้องดำเนินการให้การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (มาตรา 54) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติที่เป็นการวางรากฐานในการจัดและพัฒนาการศึกษา ได้แก่ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม (มาตรา 81) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2553 มีบทบัญญัติ ได้แก่ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้านและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 23) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติ ซึ่งมีการผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มาตรา 24)

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เพื่อเป็นการสร้างสังคมภูมิภาคให้พลเมืองของประชาคมอาเซียน (สมใจ กงเติม, 2556) ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) โดยมีเป้าหมายด้านการเมืองและความมั่นคงเป็นหลัก 2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีเป้าหมายด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก และ 3.ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) มีเป้าหมายหลักที่จะทำให้เกิดประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีสังคมที่รับผิดชอบ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและก่อให้เกิดเอกภาพ โดยเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันและทำให้เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และสวัสดิการของประชาชนดีขึ้น กระบวนการสนับสนุนส่งเสริมประชาคมสังคมและวัฒนธรรมจะต้องมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณลักษณะ เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคม ความเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลและสังคม ความมีน้ำใจเอื้ออาทรและความสามัคคี เป็นต้น (คณะทำงานจัดทำข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมข้าราชการรัฐสภาสู่ประชาคมอาเซียน, 2555)

เยาวชนควรได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนั้น คุณลักษณะอันพึงประสงค์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น แล้วส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว (วันเพ็ญ เนตรประไพ, 2553) ในปัจจุบันที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ทำให้สังคมทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง พฤติกรรมการเลียนแบบจึงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง จนยากที่จะห้ามเยาวชนเหล่านี้มิให้หลงใหลไปตามกระแสวัตถุนิยม โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยรุ่น เริ่มมีความคิดอ่านของตนเอง ติดเพื่อนและเริ่มห่างเหินจากพ่อแม่ผู้ปกครอง

(อัมพร เรืองศรี, 2554) นักเรียนในวัยนี้ จะได้รับอิทธิพลของกระแสสังคม วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมได้ง่ายกว่าวัยอื่นๆ สถานการณ์ปัญหาเด็กในสังคมไทยมีความซับซ้อน วิกฤติ และรุนแรงขึ้น ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเชิงตลาดการแข่งขันแบบเสรี ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมาย ศีลธรรมอันดีงามมีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้นเหตุของปัญหาอื่นๆ อีกหลายประการ รวมไปถึงการฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อและการปฏิบัติตนที่เกินความพอดี (พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์, 2550)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงกำหนดให้มีนโยบายและเป้าหมายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก โดยเฉพาะการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย ได้แก่คุณลักษณะของเด็กไทยให้ชัดเจนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาคนในประเทศได้อย่างมีทิศทางควรเริ่มต้นจากการวางเป้าหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยที่สังคมต้องการไว้อย่างชัดเจนว่า ถ้าสามารถพัฒนาเด็กซึ่งมีเป็นจำนวนมากในปัจจุบันให้มีความชัดเจน จะเป็นการลดปัญหาความซ้ำซ้อนและขาดความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน รวมถึงจะมีส่วนทำให้การจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาเด็กไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลให้สามารถพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมที่จะรองรับการร่วมกันของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ประกอบกับงานวิจัยและการศึกษาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ซึ่งเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของอาเซียนยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้ ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยหรือศึกษาด้านอาเซียนเป็นหลัก

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้สนใจที่จะพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) เพราะเกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาและวัฒนธรรมโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะออกไปเป็นพลเมืองของอาเซียนให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครองชุมชน สังคมและให้มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อ

1. ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)

2. สร้าง ตรวจสอบและทดลองรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)

3. ประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) โดยการเรียนรู้จากทฤษฎีและหลักการต่างๆ ดังนี้

1) ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจย์ (Piaget, 1962) กล่าวว่า จริยธรรม คือ องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งการเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจากพัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2551)

2) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Haan, Langer & Kohlberg, 1976) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นพื้นฐานของความยุติธรรมถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่ได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากล ที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์และไม่มีการขัดแย้งที่เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งเชื่อว่า มนุษย์สามารถเกิดการเรียนรู้ เพื่อการปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ จริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ กาลเวลา สถานที่ วัฒนธรรมและสภาพการณ์ ซึ่งความหมายว่า “ความถูกต้อง” “ความดี” “ความงาม” ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่ และองค์ประกอบอื่นๆ

3) ทฤษฎีทางด้านจิตพิสัยของแครธโวลและคณะ ซึ่งได้ลำดับการเกิดลักษณะนิสัยของบุคคล เป็น 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ (receiving) เป็นการพัฒนาขั้นแรกสุด ขั้นที่ 2 ขั้นตอบสนอง (responding) เป็นการพัฒนาการที่สูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเท่านั้น แต่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (valuing) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มเห็นคุณประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้และสิ่งที่ตอบสนองแล้วเขาเริ่มยอมรับสิ่งที่เริ่มได้รับรู้มา สิ่งใดมีความหมายต่อเขาและสิ่งใดไม่มีค่า ไม่มีความหมายต่อเขา เขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นจัดระบบ (organization) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้ เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับ และจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมที่เขาเห็นคุณค่าหลายๆ อย่างพร้อมๆ กันพยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านี้กับสิ่งต่างๆ ที่เขายอมรับนั้น ขั้นที่ 5 ขั้นเกิดกิจนิสัย (characterization) เป็นพัฒนาการที่ต่อจากขั้นจัดระบบซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการวางตัวหรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นมาเป็นลักษณะเฉพาะตัวดังกล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไปจนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ

4) ทฤษฎีแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูมและคณะได้จำแนกจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอนออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (cognitive Domain) เป็นจุดประสงค์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านปัญญา ด้านจิตพิสัย (affective domain) เป็นจุดประสงค์ที่มุ่งพัฒนาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้เรียนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรืออารมณ์ เช่น เจตคติ (attitude) ค่านิยม (value) ความสนใจ (interest) และความ

ซาบซึ้ง (appreciation) ด้านทักษะพิสัย (psychomotor Domain) เป็นจุดประสงค์ที่มุ่งพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการกระทำ (doing) ของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะความชำนาญโดยมุ่งพัฒนากล้ามเนื้อหรือวัยวะต่างๆ ของร่างกาย

5) ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง และมีสุขของคนไทย (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2551) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่ ราก ลำต้น และส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ ส่วนแรก คือ ราก แทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) สุขภาพจิต (2) ความเฉลียวฉลาดหรือสติปัญญา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของ Piaget (3) ประสบการณ์ทางสังคม ส่วนที่สอง คือ ลำต้น ได้แก่ (1) ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม (2) เหตุผลเชิงจริยธรรม (3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (4) ความเชื่ออำนาจในตน (5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำความดี ละเว้นความชั่ว อันเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนามนุษย์ (human development) 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (social welfare and protection) 3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (social justice and rights) 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability) 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (building an ASEAN identity) 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (narrowing the development gap) 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (narrowing the development gap)

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเพื่อการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

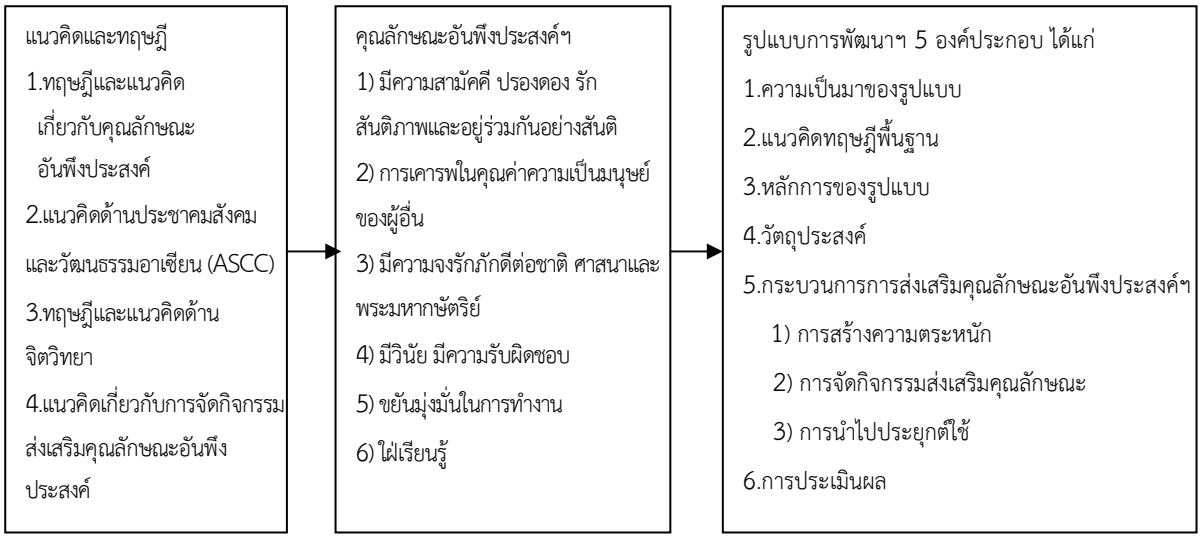

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยขั้นตอน 1 ใช้การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อนำมาสร้างแบบวัดคุณลักษณะและจัดองค์ประกอบ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 รวมทั้งหมด 5 คน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และด้านอาเซียน ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่มคือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และด้านอาเซียน 3 คน 2) ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 คน

สำหรับการวิเคราะห์คุณลักษณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ที่พัฒนาขึ้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

ประชากรสำหรับใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ประกอบด้วย 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 21,717 คน

กลุ่มตัวอย่างในศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ได้จำนวน 393 คน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% เพื่อประโยชน์ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มากกว่าที่คำนวณได้ โดยกำหนดเป็น 450 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละอำเภอ แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ได้จำนวน 406 ชุด นำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสอบถาม

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดแนวคำถามไว้ในกรอบของคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)

ตอนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

การตรวจสอบความเป็นไปได้ของนิยามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงนิยามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ในประเด็นดังต่อไปนี้ 1. คุณลักษณะของเด็กไทยในปัจจุบัน 2. คุณลักษณะของเด็กไทยในอนาคต 3. คุณลักษณะของเด็กไทยในสังคมของอาเซียนที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม 4. คุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 5. ทักษะที่จำเป็นของเด็กไทยในอนาคต เมื่อได้ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบในการศึกษาองค์ประกอบและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนต่อไป

2) แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบยืนยันนิยาม องค์ประกอบพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพนักเรียน มี 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) มี 43 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด

แบบสอบถาม เป็นแบบประเมินคุณลักษณะ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยที่สุด 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นบ่อย 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นปานกลาง v 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นน้อย และ1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นน้อยที่สุด

การแปลความหมายของแบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีคุณลักษณะมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีคุณลักษณะปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีคุณลักษณะน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีคุณลักษณะน้อยที่สุด

นำแบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้แบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) มีความเหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น

นำแบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนท่าทองพิทยาคม จำนวน 51 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยผ่านการเรียนเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้ทดลองจริง

นำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้แบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยหาค่าวิธีการหาค่าสัมประสิทธิแอลฟ่าค่าความเชื่อมั่น .967

ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

สรุปและตั้งชื่อองค์ประกอบคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)

การวิจัยขั้นตอน 2 สร้าง ตรวจสอบและทดลองรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

นำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 คือ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)

ขั้นตอนการยกร่าง

ในการยกร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ดำเนินการ ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

2. ดำเนินการยกร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ตามประเภทของรูปแบบของคีฟส์ (Keeves, 1988) งานวิจัยฉบับนี้นำเสนอเป็นรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) ที่ใช้ภาษาสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่นิยมนำมาใช้กับการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่นำมาใช้ในการยกร่างรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย (2.1) คุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ (2.2) ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนโดยเฉพาะด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) และ (2.3) แนวคิดทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาของรูปแบบ 2) แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 3) หลักการของรูปแบบ 4) วัตถุประสงค์ 5) การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) จะประกอบด้วยส่วนย่อย 3 ส่วน คือ 5.1) การสร้างความตระหนัก 5.2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะ 5.3) การนำไปประยุกต์ใช้ และ 6) การประเมินผล

3. นำยกร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องครอบคลุม

4. ผู้วิจัยปรับปรุงร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบ แล้วจัดทำเป็นรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

ขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบ

ในการตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในการเลือกสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญในหลักการของอาเซียน เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับการสอนในรายวิชาเกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ที่มีหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ASEAN Curriculum Sourcebook ระดับเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1 คน ครูผู้สอนด้านคุณลักษณะหรืออาเซียนศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ในการสอน จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 จำนวน 2 คน จากนั้นปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

2. ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงได้รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ที่สมบูรณ์

ขั้นตอนการทดลองนำร่องรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองนำร่องเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และปัญหาที่คาดว่าจะพบในการทำวิจัยในครั้งนี้ โดยได้เข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในโรงเรียนพุทธชินราชพิทยาและโรงเรียนท่าทองพิทยาคม

จากการศึกษานำร่องครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจว่าสามารถที่จะทำการศึกษาและเก็บข้อมูลได้อย่างเต็มที่ และสามารถเสร็จตามเวลาที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนการทดลองใช้จริง

จากนั้นนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้จริง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเตรียมอุดมน้อมเกล้า จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 29 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

การวิจัยขั้นตอน 3 การประเมินรูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้วิธีการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง ในความเป็นมาตรฐานทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านอรรถประโยชน์ 2. ด้านความเป็นไปได้ 3. ด้านความเหมาะสม 4. ด้านความถูกต้อง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

1. ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นำองค์ประกอบจากที่ได้จากวิธีการทางสถิติมาพิจารณาให้อยู่ในกรอบของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) จนได้องค์ประกอบพร้อมตั้งชื่อองค์ประกอบ จำนวน 6 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 28 ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วย (1) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ (2) นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ (3) นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ (4) นักเรียนภูมิใจในความเป็นไทย (5) นักเรียนยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ

1.2 ด้านการมีวินัย ประกอบด้วย (1) นักเรียนเข้าแถวทุกวันตามระเบียบของโรงเรียน (2) นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา (3) นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน (4) นักเรียนรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (5) นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง

1.3 ด้านความขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ประกอบด้วย (1) นักเรียนทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด (2) นักเรียนเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย (3) นักเรียนแบ่งงานกันทำภายในกลุ่มของตนเอง (4) นักเรียนตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไขงานตามคำแนะนำของครูอาจารย์เพื่อให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (5) นักเรียนมีความขยัน อดทนในการทำงานจนงานสำเร็จ

1.4 ด้านการมีจิตสาธารณะ ประกอบด้วย (1) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น (2) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม (3) นักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน (4) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้ (5) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมความดีและเป็นแบบอย่างได้

1.5 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (1) นักเรียนตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆที่เผชิญอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ (2) นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาข้อมูลและใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (3) นักเรียนเลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่างไตร่ตรองและรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลง (4) นักเรียนแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤตได้อย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

1.6 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย (1) นักเรียนเห็นในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น (2) นักเรียนเคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม (3) นักเรียนเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้เกิดการเรียนรู้สู่โลกกว้าง (4) นักเรียนรู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง

2. ผลการสร้าง ตรวจสอบและทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความเป็นมาของรูปแบบ 2. แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 3.หลักการของรูปแบบ 4. วัตถุประสงค์ 5. กระบวนการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) และ 6. การประเมินผล โดยในกระบวนการส่งเสริมคุณลักษณะเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมแบบ 3 A คือ 1) Awareness (การสร้างความตระหนัก) จำนวน 5 กิจกรรม 2) Attach to asean cultural attribute (กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์) จำนวน 8 กิจกรรม 3) Application (กิจกรรมการนำไปประยุกต์ใช้) จำนวน 1 กิจกรรม

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ASCC

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ASCC	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
1.ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์	4.56	0.37	มากที่สุด
2.ด้านการมีวินัย	4.59	0.25	มากที่สุด
3.ด้านความขยันมุ่งมั่นในการทำงาน	4.55	0.37	มากที่สุด
4.ด้านการมีจิตสาธารณะ	4.56	0.44	มากที่สุด
5.ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.46	0.40	มากที่สุด
6.ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	4.60	0.39	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.58	0.28	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) หลังการทดลองใช้คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ทุกด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้าน พบว่า แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ASCC) หลังปฏิบัติกิจกรรมเรียงจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.60) ด้านการมีวินัย ($\bar{X}$ = 4.59) ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ($\bar{X}$ = 4.56) ด้านการมีจิตสาธารณะ ($\bar{X}$ = 4.56) ด้านความขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.55) และด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.46)

3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีข้อสรุปดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) จากการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ

รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์	$\bar{X}$	ระดับการประเมิน
ด้านอรรถประโยชน์	4.63	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้	4.62	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสม	4.67	มากที่สุด
ด้านความถูกต้อง	4.60	มากที่สุด

ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมในการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ไปใช้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านความเหมาะสม พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67) ด้านอรรถประโยชน์ ในภาพรวมมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62) และด้านความถูกต้อง ในภาพรวมมีความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่นักเรียนควรมีประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ

ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ด้านการมีวินัย ด้านความขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รวมทั้งต้องมีทักษะในการสร้างความรู้ สังเคราะห์ความรู้ เพราะสิ่งที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษา อาจนำไปใช้ในชีวิตจริงไม่ได้ เนื่องจากบริบทของชีวิตต่างกัน อาทิสำเร็จการศึกษาสาขาหนึ่ง แต่กลับไปทำงานอีกสาขาหนึ่ง จึงต้องสามารถสังเคราะห์ความรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้แข่งขันและเป็นเลิศได้ นอกจากนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555) ได้กล่าวถึงการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของอาเซียนว่าต้องมีคุณลักษณะ ได้แก่ มีความฉลาดในการคิด การใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการใช้ ICT การแสวงหาความรู้ และการสื่อสารระหว่างกัน ทักษะชีวิต การแก้ปัญหา การสร้างความตระหนักเข้าใจตนเองและผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม และการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ สมใจ ธีรทิฐ (2556) ว่าต้องมีวินัย ซื่อสัตย์ กตัญญูและประหยัดซึ่งเป็นพื้นฐานของประชาคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปันพลเมืองอาเซียนยังต้องสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ และต้องมีคุณธรรมจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้เป็น 5 มิติ ดังนี้ 1. มิติด้านร่างกาย 2. มิติด้านจิตใจ 3. มิติด้านความรู้ 4. มิติด้านทักษะความสามารถ 5. มิติด้านลักษณะชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของคนรุ่นใหม่ต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการมีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับสอดคล้องกับในรายงานการวิจัย เรื่อง ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10 - 20 ปีของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้สรุปว่า ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนไทยที่มีความรับผิดชอบ มีคุณภาพ รู้จริง รู้ลึก รู้กว้าง รู้ภาษา รู้เทคโนโลยี รู้รักษาสุขภาพและมีคุณธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีความรู้และทักษะ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความขยันหมั่นเพียรซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย อดทนและมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว เอื้ออาทรและเกื้อกูลกันและกัน ดำรงตนตามครรลองของศาสนา รู้จักแสวงหาความรู้และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการจัดการตนเองและปรับตัวในการดำเนินชีวิตยุคโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์และพเยาว์ ยินดีสุข (2557) ที่เห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต ทักษะการใช้ชีวิตข้ามวัฒนธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนดังกล่าวเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ต้องมี และสถานศึกษาควรปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดกับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมแล้วสอดคล้องกับกับคำกล่าวของบราวน์ (Brown, 1968) เกี่ยวกับจริยธรรมว่าระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจากประสบการณ์ของบุคคล โดยประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือความรู้ (knowledge) ความรู้สึก (feeling) และความประพฤติ (conduct)

2. รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีประเด็นที่

นำมาอภิปราย ดังนี้ รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาของรูปแบบ 2) แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 3) หลักการของรูปแบบ 4) วัตถุประสงค์ 5) การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีกระบวนการ คือ (1) การสร้างความตระหนัก (2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะ (3) การนำไปประยุกต์ใช้ และ 6) ประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ เทศประสิทธิ์ (2559) ได้ศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพบว่ารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียน การพัฒนาครู การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ เป็นไปในแนวทางเดียวกับ สุธิรา เภาสระคู (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาระบบการบริหารงานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ พบว่าระบบการบริหารงานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำไปประยุกต์ใช้และการประเมินผล สอดคล้องกับ วิลเลอร์ (Willer, 1986) ที่เห็นว่าการพัฒนารูปแบบโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนได้แก่ 1) การสร้าง (construct) รูปแบบและ 2) การหาความเที่ยงตรง (validity)

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ไปใช้ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า การนำรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไปใช้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มีการสร้างและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) อย่างเป็นระบบตามหลักการพัฒนารูปแบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา โดยการศึกษาค้นคว้าหลักการแนวคิด ทฤษฎีและผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำองค์ความรู้ที่ได้มายกร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม ด้วยวิธีการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) นำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาปรับปรุง ประเมินความเมินความเป็นไปได้ปรากฏว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) เป็นคุณลักษณะร่วมที่สมาชิกอาเซียน ต้องการปลูกฝังแก่เยาวชนของตนทั้งในฐานะพลเมืองอาเซียนและพลเมืองที่ดี

ของประเทศตน ทั้งนี้ผู้อำนวยการสถานศึกษา และต้นสังกัด ควรจัดการประชุมเพื่อร่วมกันจัดโครงการและกิจกรรม แล้วผลัดกันจัดกิจกรรมที่สนใจ

2. ผู้จัดกิจกรรมควรกระตุ้นพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการให้แรงเสริมทางบวก ตามแนวทฤษฎีการให้เสริมแรง เพื่อพฤติกรรมนั้นๆ จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอย่างคงทนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) กับนักเรียนในสายวิชาชีพ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) เพื่อพัฒนาผู้เรียนในการเตรียมพร้อมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมของประชาคมอาเซียนเช่นเดียวกัน

2. ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ในระดับการศึกษาอื่นๆ เช่น ระดับ ปวช. ปวส.

3. ควรมีการศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทยด้วย

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

คณะทำงานจัดทำข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมข้าราชการรัฐสภาสู่ประชาคมอาเซียน. (2555). *การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน.* สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ**:** สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์. (2550). *รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2554). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันเพ็ญ เนตรประไพ. (2553). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551). *การสงเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในประเทศและต่างประเทศ.* กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สมใจ กงเติม. (2555). *การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.* คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สมใจ ธีรทิฐ. (2556). *กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์.* ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการวิจัย เรื่อง ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี.* กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน.* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง ประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551***.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สิทธิศักดิ์ เทศประสิทธิ์. (2559). *รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อัมพร เรืองศรี. (2554). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.* ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยบูรพา.

Brown, R. (1968). *Social Psychology*. New York, NY: The Free.

Haan, N., Langer, J., & Kohlberg, L. (1976). Family patterns of moral reading.*Child Development, 47(4),* 1204-1206.

Keeves, Peter J. (1988). Model and Model Building**.** *Educational Research Methodology and Measurement :An International Handbook.* Oxford: Pergamon Press.

Piaget, J. (1962). *The moral judgement of the child*. 2nd ed. New York, NY: Collier.

Willer, D. (1986). *Scientific Sociology: Theory and Method*. New Jersey, NJ: Prentice Hall.

การพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม ในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ สำหรับนักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ ระดับชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาการจัดการ

อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์[1]

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รับต้นฉบับ: 30 สิงหาคม 2560 รับตีพิมพ์: 11 ตุลาคม 2560

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม ในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสอบถามปลายเปิดความสามารถในการทำงานเป็นทีม และแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่า t-test แบบ Dependents

ผลการวิจัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลความสามารถในการทำงานเป็นทีม พบว่า นักศึกษามีความใส่ใจ กระตือรือร้น และรับผิดชอบการทำงาน รวมทั้งมีเป้าหมายที่เหมือนกันคือต้องการให้งานออกมาดี ทำให้เกิดความสามัคคีในการทำงานภายในกลุ่ม และการรับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ในส่วนของผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม พบว่า อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.39 โดยด้านบทบาทในการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านกระบวนการทำงานเป็นทีมและด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทีม มีค่าเฉลี่ย 4.38

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถ การทำงานเป็นทีม รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์ คณะวิทยาการจัดการ สาขานิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Email: ornanongkt@yahoo.com

DOI: 10.14456/edupsru.2018.6

Develop the ability to work as a team with teaching model of cooperative teamwork in the Course of Seminar in Journalism for Students of Communication Arts Level 2-year Faculty of Management Science

Ornanong Kositpipat[1]

Phranakhon Rajabhat University

Received: 30 August 2017 Accepted: 11 October 2017

Research Article

The purpose of this research was to develop an ability to work as a team using a cooperative teamwork teaching model in a course called "Seminar in Journalism". The sample of this research was 33 year-2 students from Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University who enrolled in such a course during semester 1 in the academic year 2016. The tools used in this research were pre- and post- achievement tests, an open-ended questionnaire of the ability to work as a team, and a questionnaire measuring satisfaction on the teaching model of cooperative teamwork. The data obtained were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and dependent t-test

Results of this study indicated that average scores of post-achievement test was higher and was significant at the .05 level. Whereas analyses of the students' ability to work as a team revealed that the students were much more attentive, enthusiastic and responsible for their work to reach the same goal of getting the job done in harmony and listening to each other while working. In addition, the students' satisfaction toward the teaching model was found at a high level with the average of 4.39. At a sub-scale, it was found that the average scores on *the role in teamwork*, and *work process and the relationship between team members* were found to be high with the average of 4.40 and 4.38 respectively.

Keywords: develop ability, teamwork, teaching model of cooperative

[1] Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Ornanong Kositpipat Phranakhon Rajabhat University E-mail: ornanongkt@yahoo.com

บทนำ

จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education) (TQF:HEd) ในเรื่องมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา กล่าวว่า “การเรียนรู้” หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษาโดยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในส่วนของด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบนั้น มีรายละเอียดดังนี้ “สามารถคิดและแสดงออกได้อย่างเสรี มีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ในกลุ่มทำงานที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีภาวะผู้นำในกลุ่มขนาดเล็ก และความรับผิดชอบในภาระที่ได้รับมอบหมาย สามารถค้นหาข้อบกพร่องในความรู้และทักษะของตนเอง มีการวางแผนและดำเนินการเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง”

การเรียนรู้เป็นทีม (team learning) เป็นวินัยหนึ่งของการสร้างองค์การเอื้อการเรียนรู้ สามารถสร้างคุณค่าของทีมงานให้เหนือคุณค่าของบุคคลโดยการนำความแตกต่าง ความเหมือนและศักยภาพของแต่ละคนในทีมนั้นมาผสมผสานกัน เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพเหล่านี้ให้เกิดเป็นพลังที่หลากหลาย ทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเรียนรู้เป็นทีมในระหว่างการทำงานร่วมกันช่วยสร้างความเชื่อ ค่านิยม เป้าหมายขององค์การ นอกจากนี้ยังเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานที่กระตุ้นให้ทุกคนในองค์การเห็นความสำคัญที่จะต้องมีการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ความรู้ ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ และความต้องการทางสังคม

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ จะต้องมีการให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม/ทีมกันเพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งจากการจัดการศึกษาในรายวิชานี้ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเพียงผู้เดียวพบว่านักศึกษาขาดทักษะการทำงานเป็นทีม ขาดการให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม รวมทั้งขาดภาวการณ์เป็นผู้นำกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

การเรียนรู้เป็นทีมเป็นการใช้กระบวนการกลุ่ม (group process) สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี รวมทั้งการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สามารถทำให้เกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (promote creative thinking) พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา (problem solving) และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (active learning) (Carol & Faye, 1997) ส่วน กิ๊บสัน และคณะ (Gibson, Ivancevich & Donnelly, 2000) ได้กล่าวถึงผลดีอีกประการหนึ่งของการทำงานเป็นทีมว่าเป็นการเรียนกลุ่มเล็กที่มีความผูกพันมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองในด้านการติดต่อสื่อสารและการมีมนุษยสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเรียนรู้เป็นทีมนี้สามารถตอบสนองและสามารถแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหา รูปแบบการเรียนการสอนไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายและไม่เน้นปฏิบัติ ซึ่งการเรียนรู้เป็นทีมช่วยให้ผู้เรียนได้วางแผน

ค้นหาความรู้ พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่าง ๆ ที่ขาดหายไปหรือไม่มี ได้จากกลุ่มเพื่อน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้ความสะดวก แนะนำ ชี้แนะ ในประเด็นที่ยังสับสนหรือไม่เข้าใจ Hughes & Townley (1994 อ้างใน วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2545) กล่าวว่าการเรียนรู้เป็นทีมนี้มีประโยชน์ต่อผู้เรียนในแง่สามารถนำมาปรับปรุงทัศนคติ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ แก่ผู้เรียนได้ดีในผู้เรียนทุกช่วงอายุ สามารถพัฒนาทำให้เกิดทักษะการแก้ไขปัญหา พัฒนา การทำงานเป็นทีม และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้กับเพื่อนได้อย่างดี

ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ รหัส 3024903 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 และการนำแนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในการทำงานเป็นทีม มาปรับใช้ในการสอนจะทำให้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสนใจเรียนที่มีความแตกต่างกันสามารถปรับตนเองให้มาสนใจในการเรียนได้จากการร่วมมือการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อวัดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม

2.เพื่อศึกษาความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์

3.เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

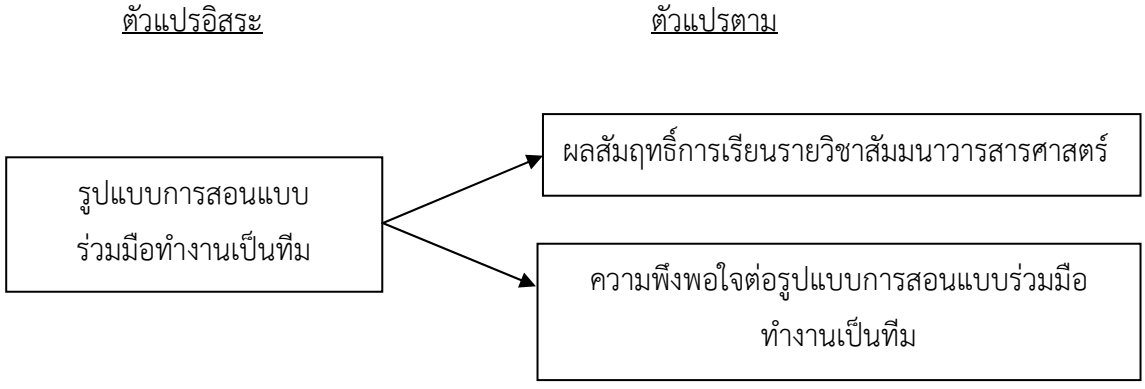

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมภายหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์อยู่ในระดับมาก

นิยามศัพท์

รูปแบบการสอนแบบร่วมมือการทำงานเป็นทีม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จของต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในเนื้อหาวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ รหัส 3024903 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยประเมินจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ปฏิกิริยาด้านความรู้สึกในทางบวกที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่มากระตุ้นของนักศึกษาต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ ระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ ระดับปริญญาตรีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 33 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นเลือกกลุ่มทดลองในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ ต่อรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยศึกษาจากเอกสารประกอบการสอนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ รหัส 3024903 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ค่า IOC) พบว่าทุกข้อผ่านเกณฑ์ 0.60

2. แบบสอบถามปลายเปิดความสามารถในการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยความสามารถในการทำงานเป็นทีมของสมาชิก ปัญหาเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม โดยศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราและศึกษาการเขียนข้อคำถามจากตำรา และรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทในการทำงานเป็นทีม จำนวน 15 ข้อ ด้านกระบวนการการทำงาน จำนวน 15 ข้อ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทีม จำนวน 15 ข้อ โดยสร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ Likert ทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 4 สาขานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 15 คน ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธี Crombach's Alpha Coefficient ค่าความเชื่อมั่นวัดความพึงพอใจรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม 3 ด้านได้ค่า .917 โดยด้านกระบวนการการทำงานเป็นทีมได้ค่า .886 ด้านกระบวนการการทำงานได้ค่า .843 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทีมได้ค่า .832

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัปดาห์ที่ 1 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนการสอน
2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนดังนี้

2.1 สัปดาห์ที่ 2 ผู้วิจัยแนะนำการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม มีการแนะนำวิธีการเรียน คะแนนเก็บพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ยของทีม รวมทั้งการดำเนินงานของแต่ละทีม ผลที่ได้รับจากการทำงานเป็นทีม

2.2 สัปดาห์ที่ 3-5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม และทำการสอนเนื้อหาการจัดสัมมนาวารสารศาสตร์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์และวิจารณ์ปัญหาในการดำเนินงานวารสารศาสตร์ รวมทั้งรูปแบบการจัดสัมมนาเพื่องานวารสารศาสตร์

2.3 สัปดาห์ที่ 6 แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 ทีม ทีมละ 11 คน โดยในแต่ละทีมจะมีนักศึกษาคละความสามารถในการเรียน และให้นักศึกษาจัดระบบการทำหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันในทีมด้วยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม

2.4 สัปดาห์ที่ 7-10 นักศึกษาแต่ละทีมนำเสนอรูปแบบการจัดงานสัมมนาเพื่องานวารสารศาสตร์และสรุปบทเรียนด้วยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมก่อนจัดงานสัมมนาเพื่องานวารสารศาสตร์ทีมละสัปดาห์รวม 3 สัปดาห์

2.5 สัปดาห์ที่ 11-13 นักศึกษา 3 ทีม จัดงานสัมมนาเพื่องานวารสารศาสตร์ ทีมละสัปดาห์รวม 3 สัปดาห์

2.6 สัปดาห์ที่ 14 ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถอดบทเรียนที่ได้ทำงานจากเนื้อหาการจัดสัมมนาวารสารศาสตร์

2.7 สัปดาห์ที่ 15 ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาการทำจัดสัมมนาเพื่องานวารสารศาสตร์ทั้งหมดอีกครั้งจากรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม

3. สัปดาห์ที่ 16 หลังเรียนจนครบ 15 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำการทดสอบวัดผลวัดผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนการสอน ทำแบบสอบถามปลายเปิดความสามารถในการทำงานเป็นทีม และทำแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลผลสัมฤทธิ์การเรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการนำคะแนนทดสอบหลังเรียนโดยคำนวณหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่า t-test แบบ Dependent และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักศึกษาต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสามารถในการทำงานเป็นทีมทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์

การทดสอบ	จำนวนผู้เรียน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t
ก่อนเรียน	33	12.39	1.49	-25.88*
หลังเรียน	33	20.91	2.79	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มนักศึกษาที่เรียนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 20.91 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 12.39 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

2. ผลความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการทำงาน มีความใส่ใจ กระตือรือร้น และรับผิดชอบการทำงาน รวมทั้งมีเป้าหมายที่เหมือนกันคือต้องการให้งานออกมาดี ทำให้เกิดความสามัคคีในการทำงานภายในกลุ่ม และการรับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มได้เป็นอย่างดี และปัญหาที่พบในการทำงานเป็นทีม ที่พบมากที่สุดคือ เรื่องเวลาในการรวมกลุ่มไม่ตรงกัน จะเป็นเวลาที่มีความพร้อมในการทำงานในบ้างครั้งมีเวลาไม่ตรงกัน ทำให้การรวมกลุ่มนัดการทำงาน จึงเหลือเวลาการทำงานน้อยลง และการ

เตรียมตัวในการทำงานในการจัดงานน้อยลงเช่นกัน รองลงมาคือปัญหาของการติดต่อสื่อสารไม่ตรงกัน เนื่องจากการสื่อสารภายในกลุ่มจะใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทไลน์ (Line) มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร แต่สมาชิกบ้างคนไม่ได้ต่อเชื่อมอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา จึงทำให้พลาดการสื่อสาร

3. ผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลค่าระดับความพึงพอใจ ของผลรวมระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบทบาทในการทำงานเป็นทีม	4.40	.305	มาก
ด้านกระบวนการทำงานเป็นทีม	4.38	.301	มาก
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทีม	4.38	.391	มาก
รวม	4.39	.290	มาก

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่าผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่ารูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น ได้สอดคล้องกับ พุทธิตา ดอนฟุ้งไพร (2548) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางลี่วิทยา อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี ที่เรียนแบบร่วมมือและการเรียนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานของ วันชัย แก้วดี (2549) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เป็นทีมแบบร่วมกันและการเรียนรู้เป็นทีมแบบร่วมมือในวิชาปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษา พบว่าการเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนรู้เป็นทีมแต่ละรูปแบบการเรียนการสอนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าคะแนนลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือทำงานเป็นทีมมีส่วนสำคัญที่ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่าผลความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงาน มีความใส่ใจ กระตือรือร้น และรับผิดชอบการทำงาน

รวมทั้งมีเป้าหมายที่เหมือนกันคือต้องการให้งานออกมาดี ทำให้เกิดความสามัคคีในการทำงานภายในกลุ่ม และการรับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ เรณู เชื้อสะอาด (2552) ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมด้านวิชาการของพนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมพนักงานครูส่วนใหญ่ได้ทำงานเป็นทีมบ่อยครั้งในการไว้วางใจซึ่งกันและกัน การรับฟังความคิดเห็น การแก้ไขความขัดแย้ง และการตัดสินโดยฉันทามติ โดยบางครั้งที่พนักงานครูเกินครึ่งได้หาทางออกให้กับทีมงานเมื่อเกิดความขัดแย้ง ตระหนักว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญในการตัดสินใจคนหนึ่งในทีมงาน ยอมรับฟังคนที่ตนเองไม่คุ้นเคย และประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นผลความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมการรับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่ม ทำให้เกิดผลในทางที่ดีได้

3. ผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ อยู่ในระดับมาก พบว่าสอดคล้องกับงานของ วันชัย แก้วดี (2549) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เป็นทีมแบบร่วมกันและการเรียนรู้เป็นทีมแบบร่วมมือในวิชาปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งได้เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้เป็นทีมแบบร่วมกันและการเรียนรู้เป็นทีมแบบร่วมมือในวิชาปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษา พบว่านักศึกษาและผู้สอนมีความพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ ยังพบว่า ในด้านบทบาทในการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.40

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ เป็นงานวิจัยที่จัดกิจกรรมในชั้นเรียน ผู้สอนจึงควรกำหนดการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา โดยให้คะแนนการเข้าชั้นเรียนทุกชั่วโมงเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาได้ครบทีม ทำให้การจัดสัมมนาเป็นไปด้วยดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาอื่น ๆ เนื่องในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ ต้องมีผู้ร่วมทีมทำงานเป็นจำนวนที่มาก เมื่อมีทีมงานบางครั้งขาดเรียนจึงทำให้ไม่มีความพร้อมในการทำงานเป็นทีมได้

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

พุทธิตา ดอนฟุ้งไพร. (2548). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบร่วมมือและการเรียนปกติ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

เรณู เชื้อสะอาด. (2552). *การทำงานเป็นทีมด้านวิชาการของพนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่.* การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วันชัย แก้วดี. (2549). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เป็นทีมในชั้นเรียน.* สำนักวิทยาบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาคโสตทัศนศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Carol, J., & Faye, S. (1997). The validity of a peer evaluation instrument for team learning and group processes. *Accounting Education: A Journal of Theory, Practice, and Research, 2 (1)*, 21-40.

Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., & Donnelly, J. H. (2000). *Organization: Behavior, Structure, Processes*. 10th ed. Boston: McGraw-Hill.

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ณิรดา เวชญาลักษณ์[1]
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รับต้นฉบับ: 5 สิงหาคม 2560 รับตีพิมพ์: 25 ตุลาคม 2560

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยเลือกพื้นที่การวิจัยแบบเจาะจง จำนวน 10 ตำบล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน เครื่องมือที่ใช้คือแบบการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุดคือ กลุ่มชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จำนวน 32 แห่ง รองลงมาคือ กลุ่มชุมชนชนบท จำนวน 25 แห่ง และกลุ่มชุมชนเมือง จำนวน 17 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 74 แห่ง แยกตามประเภทพบว่า ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม มากที่สุด จำนวน 18 แห่ง รองลงมาคือด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน จำนวน 11 แห่ง

2. แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรมีการร่วมมือกันระหว่างชุมชน สถานศึกษา และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน สถานศึกษาและชุมชนควรร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนหรือออกแบบการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยแบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจ สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอแลกเปลี่ยน ควรจัดตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อ.ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
e-mail: nirada_17@hotmail.com
DOI: 10.14456/edupsru.2018.7

A Study of Local Wisdom Learning Resources in Mueang District, Phitsanulok Province

Nirada Wecahyaluck [1]

Phibulsongkram Rajabhat University

Received: 5 August 2017 Accepted: 25 October 2017

Research Article

The purpose of this research was to study local wisdom learning resources available in Mueang District, Phitsanulok Province. Ten sub-districts of Phitsanulok were chosen as specific research area. Key informants were chiefs of Sub-district Administrative Organization and community leaders. Research instrument was an in-depth interview protocol. Content analysis was employed. The research results suggested that

1. The total number of 74 communities which possessed the highest number of local wisdom learning resources were those in 32 semi-urban, 25 rural, and 17 urban communities, respectively. Of these community learning resources, there were 18 communities of industries and handicrafts, and 11 community of funding and community business.

2. Guidelines for conservation of local wisdom learning resources included; 1) a collaboration among all of involved communities, institutions, and organizations to establish learning centers in communities, 2) the local institutions and communities should work together on analyzing a curriculum and designing activities that include local wisdom into school subjects, 3) provide learners with an opportunity to plan and design their learning by using local wisdom learning resources, and 4) educational institutions should hold a learning activity in which students are responsible for exploring, researching, gathering, analyzing information and, then, sharing to one another, and 5) set up a committee in order to help develop community learning centers and to publicize the learning center to the public.

Keywords: learning resources, local wisdom

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Nirada Wecahyaluck Faculty of Eduation, Pibulsongkram Rajabhat University e-mail: nirada_17@hotmail.com

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เกิดระบบและปัจจัยที่มีคุณภาพที่ดี เอื้อและเพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการทั้งระบบในการจัดการศึกษา เช่น การปรับโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดระเบียบบริหารราชการแบบกระจายอำนาจให้แก่เขตพื้นที่การศึกษา องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้ คือการจัดชั้นเรียน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และการคงอยู่ในชั้นเรียนของผู้เรียนโดยตรง ผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญ ในเรื่องการจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้ เพื่อจะได้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างความสุขในชั้นเรียน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และช่วยลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง

สถานศึกษาหลายแห่งได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้ซึ่งหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำเอามาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ เช่น พิพิธภัณฑ์ โรงมหรสพ ห้องสมุด สวนสาธารณะ เป็นต้น ดังที่ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสารที่บุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้าหรือฝึกปฏิบัติ ทั้งด้วยตนเองหรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นเพื่อพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ของตน ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐานนั้นได้มีการนำมาใช้ในระบบโรงเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการทดลองหรือปฏิบัติจริง โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันได้แก่ บุคคล ปูชนียสถานหรือสิ่งก่อสร้าง วัฒนธรรมประเพณี พื้นที่ป่าไม้และประวัติศาสตร์สังคม ตลอดจนสถานการณ์ในโลกปัจจุบันเพื่อสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมและผูกพันกับท้องถิ่น

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้นิเทศนักศึกษาวิชาชีพครู และการบริการวิชาการในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พบว่าโครงการส่วนใหญ่ที่ผู้สอนประยุกต์ใช้คือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังมีไม่มากนัก เนื่องจากยังไม่มีการขึ้นทะเบียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เป็นฐานข้อมูล ดังที่ วิวิธ วงศ์ทิพย์ (2556) ที่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศไทย พบว่าการแจ้งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยยังมีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะในกลุ่มงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (Folklore) ที่มีจำนวนลดน้อยลงไปอย่างเห็นได้ชัด ขณะที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยในกลุ่มองค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น (Local Knowledge) จากสถิติในปี พ.ศ. 2548 จนถึง พ.ศ.2554 มีการแจ้งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาน้อยลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน การรวบรวมข้อมูลและแยกประเภทแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้สถานศึกษาและผู้สนใจได้ใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาชีพที่สามารถ

พึ่งพาตนเองได้ในชุมชน เป็นรากฐานของสังคมที่สืบทอดมาเป็นองค์ความรู้ในปัจจุบัน ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นโดยตรงจากปราชญ์ชาวบ้านและเห็นคุณค่าภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด นำมาซึ่งดุลยภาพที่สงบ สันติสุขของบุคคล ชุมชนและชาติ ดังที่ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2546) ที่กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่งเพราะเป็นรากฐานของสังคมที่มีการสั่งสมสืบทอดมาเป็นความรู้ที่อยู่กับตัวคนและติดแผ่นดิน สะท้อนวิถีการดำเนินชีวิตผู้คนซึ่งเกิดจากการปรับตัวให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม การประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นสื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ที่ผู้สอนสามารถร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ผู้เรียนมากขึ้น อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ ตำบลในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ตำบลในเมือง ตำบลวังน้ำคู้ ตำบลวัดจันทร์ ตำบลวัดพริก ตำบลท่าทอง ตำบลท่าโพธิ์ ตำบลสมอแข ตำบลดอนทอง ตำบลบ้านป่า ตำบลปากโทก ตำบลหัวรอ ตำบลจอมทอง ตำบลบ้านกร่าง ตำบลบ้านคลอง ตำบลพลายชุมพล ตำบลมะขามสูง ตำบลอรัญญิก ตำบลบึงพระ ตำบลไผ่ขอดอน ตำบลงิ้วงาม โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแบ่งพื้นที่ในการวิจัยตามบริบทของชุมชนและแผนที่ภูมิศาสตร์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1. ชุมชนเมือง 4 ตำบล 2. ชุมชนกึ่งชนบท 8 ตำบล 3. ชุมชนชนบท 8 ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 20 ตำบล

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 50% ของพื้นที่แต่ละกลุ่ม ได้แก่ 1. ชุมชนเมือง 2 ตำบล 2. ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท 4 ตำบล 3. ชุมชนชนบท 4 ตำบล รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 ตำบล และเลือกตำบลโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ ตำบลท่าทอง ตำบลบ้านกร่าง ตำบลพลาย ชุมพล ตำบลวัดจันทร์ ตำบลดอนทอง ตำบลไผ่ขอดอน ตำบลปากโทก ตำบลบึงพระ ตำบลวังน้ำคู้ ตำบลในเมือง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน ในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 ตำบล

เครื่องมือวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาข้อมูลและประเภทของแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการศึกษามารวบรวมจำนวนแหล่งเรียนรู้ในแต่ละตำบลและแยกประเภทแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย และสรุปข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากผู้นำชุมชนและชาวบ้านเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 ตำบล พบว่า มีแหล่งเรียนรู้หลายประเภทแต่ละประเภทมีจำนวนแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมปรากฏดังนี้

1) ด้านเกษตรกรรม	จำนวน 9 แห่ง
2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	จำนวน 18 แห่ง
3) ด้านการแพทย์แผนไทย	จำนวน 9 แห่ง
4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 แห่ง
5) ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน	จำนวน 11 แห่ง
6) ด้านศิลปวัฒนธรรม	จำนวน 8 แห่ง
7) ด้านภาษาและวรรณกรรม	จำนวน 2 แห่ง
8) ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี	จำนวน 7 แห่ง
9) ด้านโภชนาการ	จำนวน 9 แห่ง

รวมจำนวนแหล่งเรียนรู้ 10 ตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งสิ้น จำนวน 74 แห่ง เมื่อวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นแยกตามกลุ่มชุมชน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มชุมชนเมือง ประกอบด้วย ตำบลในเมือง และตำบลวัดจันทร์ พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 17 แห่ง ประกอบด้วย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 5 แห่ง ด้านศิลปวัฒนธรรม 3 แห่ง ด้านการแพทย์แผนไทย 3 แห่ง ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1 แห่ง ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี 3 แห่ง ด้านโภชนาการ 2 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาประเภทอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

กลุ่มที่ 2 กลุ่มชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ประกอบด้วย ตำบลบ้านกร่าง ตำบลท่าทอง ตำบลพลายชุมพล และตำบลปากโทก พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 32 แห่ง ประกอบด้วย ด้านเกษตรกรรม 5 แห่ง

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 4 แห่ง ด้านการแพทย์แผนไทย 2 แห่ง ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน 10 แห่ง ด้านศิลปวัฒนธรรม 4 แห่ง ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี 2 แห่ง ด้านโภชนาการ 4 แห่ง ด้านภาษาและวรรณกรรม 1 แห่ง และ ส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาประเภทกองทุนและธุรกิจชุมชน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มชุมชนชนบท ประกอบด้วย ตำบลไผ่ขอดอน ตำบลวังน้ำคู้ ตำบลดอนทอง และตำบลบึงพระ พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 25 แห่ง ประกอบด้วย ด้านเกษตรกรรม 4 แห่ง ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 9 แห่ง ด้านการแพทย์แผนไทย 4 แห่ง ด้านศิลปวัฒนธรรม 2 แห่ง ด้านภาษาและวรรณกรรม 1 แห่ง ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี 2 แห่ง และด้านโภชนาการ 3 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาประเภทอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ตาราง 1 แสดงผลการแยกประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชุมชนเมือง	ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท	ชุมชนชนบท	รวม (แห่ง)
1) ด้านเกษตรกรรม	-	5	4	9
2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	5	4	9	18
3) ด้านการแพทย์แผนไทย	3	2	4	9
4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1	-	-	1
6) ด้านศิลปวัฒนธรรม	3	4	2	8
7) ด้านภาษาและวรรณกรรม	-	1	1	2
8) ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี	3	2	2	7
9) ด้านโภชนาการ	2	4	3	9
รวม (แห่ง)	17	32	25	74

2. ผลการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน พบว่า แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรมีการร่วมมือกันระหว่างชุมชน สถานศึกษา และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้แก่นักเรียนและผู้สนใจ สถานศึกษาและชุมชนควรร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรของสถานศึกษาและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนหรือออกแบบการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาควรนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน วิเคราะห์และจัดกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเรียนรู้โดยแบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจ สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอแลกเปลี่ยน และควรออกแบบให้เรียนรู้สภาพจริงในชุมชน รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของจังหวัดโดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม

อภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 ตำบล มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดพิษณุโลก 10 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลท่าทอง ตำบลบ้านกร่าง ตำบลพลายชุมพล ตำบลวัดจันทร์ ตำบลดอนทอง ตำบลไผ่ขอดอน ตำบลปากโทก ตำบลบึงพระ ตำบลวังน้ำคู้ ตำบลในเมือง พบว่ามีแหล่งเรียนรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม มีจำนวนมากที่สุด คือ 17 แห่ง รองลงมา คือ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน จำนวน 11 แห่ง และด้านแพทย์แผนไทย จำนวน 10 แห่งส่วนแหล่งเรียนรู้ที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 1 แห่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันขนาดของชุมชนมีการขยายตัวและเพิ่มจำนวนของประชากรมากขึ้น และประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงมีการรวมกลุ่มในชุมชนที่จะผลิตงานโดยใช้วัสดุในชุมชน เช่น หัตถกรรมผ้าด้นมือ งานประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ที่ได้รับความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน และในบางชุมชนมีการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐจัดตั้งเป็นกองทุนธุรกิจชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้ โดยการนำวัตถุดิบภายในชุมชนมาแปรรูปเป็นสินค้า สร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว และเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชน จนได้รับการพัฒนาให้เป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นในท้องถิ่นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และได้รับการยอมรับและพัฒนาต่อยอดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนตลอดจนคนในชุมชนและคนอื่นๆ ที่มีความสนใจ

เมื่อพิจารณากลุ่มชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุดคือ กลุ่มที่ 2 กลุ่มชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จำนวน 32 แห่ง รองลงมาคือ กลุ่มที่ 3 กลุ่มชุมชนชนบท จำนวน 25 แห่ง และกลุ่มที่ 1 กลุ่มชุมชนเมือง จำนวน 17 แห่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุมชนเมืองมีแหล่งเรียนรู้ด้านอื่นๆ นอกเหนือจากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแหล่งที่มีแหล่งข้อมูลเทคโนโลยีที่ทันสมัยในขณะที่กลุ่มชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทและกลุ่มชุมชนชนบทมีแหล่งเรียนรู้จำนวนมาก อาจเนื่องมาจากมีแหล่งทรัพยากรจำนวนมากกว่า ประเด็นสำคัญคือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มชุมชนเมือง และกลุ่มที่ 3 กลุ่มชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท พบว่ามีแหล่งเรียนรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรมสูงที่สุด จำนวน 5 แห่ง และ 9 แห่งตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาพื้นฐานวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมและความมีฝีมือด้านช่างอุตสาหกรรม จักสาน และการเย็บปักถักร้อย สะท้อนถึงวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของคนไทยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันทำให้มีกลุ่มภูมิปัญญาด้านนี้จำนวนมาก ส่วนกลุ่มที่ 2 กลุ่มชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีแหล่งเรียนรู้ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชนสูงที่สุด จำนวน 10 แห่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมากจากคนในชุมชนบางส่วนมีความรู้ บางส่วนมีทรัพยากรที่ผลิตขึ้นในชุมชน เกิดการรวมตัวกันเพื่อสร้างธุรกิจชุมชน หรือการรวมกลุ่มโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาส่งเสริมวิธีการต่างๆ เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีการถ่ายทอดแนวคิด ประสบการณ์ให้กับคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้

ในส่วนของแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญคือสถานศึกษาควรนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้มาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์และจัดกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการเรียนการสอนจริงให้สอดคล้องกับ

บริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ และจัดรูปแบบการเรียนที่สอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัดแต่ละช่วงวัย ตลอดจน การสร้างรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ วัลยา ทองงาม (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม พัฒนาการนักเรียน ของโรงเรียนอนุบาลวีรยา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ผลการศึกษาวิจัย พบว่ามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการเรียนการสอนจริง รวมถึงการจัดรูปแบบการเรียนที่หลากหลายโดยการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนตามแต่ละช่วงวัยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จัก เข้าใจ และสื่อสารภาษาท้องถิ่นของตนได้ มีการสอดแทรกเนื้อหาด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอนแต่ละสัปดาห์ รวมถึงมีการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ โดยประเมินเป็นรายบุคคลและมีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน รวมถึงมีการสังเกตจากแบบบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานนักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียน เพราะการจัดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน แบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจ สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอแลกเปลี่ยน และสรุปข้อมูลจากการศึกษาโดยใช้ชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพจริงของชีวิตหลากหลายมิติได้ สัมผัสกับธรรมชาติและได้ประสบการณ์ตรงกับการเรียนรู้กับผู้คนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน

แหล่งเรียนรู้ที่มาจากภูมิปัญญาของคนท้องถิ่น เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึง การนำรูปแบบวิถีชีวิตอาชีพและความรู้ด้านเกษตรกรรมมาเป็นภูมิปัญญาอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น สร้างความพออยู่พอกินให้คนในชุมชนอยู่อย่างพอเพียง ดังนั้น สถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นสถานศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยนำเอาภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นมาพัฒนาต่อยอดและสร้างให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษา กำหนดนโยบายที่เน้นการศึกษาเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกแบบการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ปฐวี มณีวงศ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดแพร่ ด้านการวางแผนและการดำเนินการด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ กำหนดนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจนกำหนดแผนงานส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจนตามลำดับ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่จะส่งผลต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สถานศึกษาสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ทั้งการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ แหล่งเรียนรู้บ้านสมุนไพร การทำบายศรี การทำปลาเค็ม การทำกล้วยฉาบปรุงรส การทำกระรอกมะพร้าว และการปลูกผักปลอดสารพิษ ซึ่งจะทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ รักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนโดยร่วมมือกับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราวลัย มีทรัพย์ และคณะ (2559)

ที่ได้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยได้เสนอแนะว่าควรมีการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสร้างรูปแบบการจัดกิจรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อให้ชุมชุนสามารถสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน และยังเป็นแนวทางในการปลุกจิตสำนึกให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ โกวิท หมวกไธสง (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการเกษตรเพื่อชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านสวายสอ พบว่า นักเรียนเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมโครงการเกษตรเพื่อชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียงทำให้นักเรียนได้เรียนรู้รูปแบบการปฏิบัติจริง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และงานวิจัยของ มาลีรัฐ สมภาร (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องสมุนไพร โดยการใช้แหล่งเรียนรู้ในหมู่บ้านทรัพย์สมบูรณ์ อำเภอภูม่าน จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนมีความสนใจและต้องการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจ รัก ภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังทำให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรบริหารจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชนและสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องและใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ควรออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติและเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน เป็นการสร้างความสนใจแก่ผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวความคิดโดยการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกที่ยังไม่ได้สำรวจ เพื่อรวบรวมเป็นฐานองค์ความรู้ให้กับประชาชนทั่วไปได้ศึกษา ค้นคว้า

2. ควรศึกษารูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานที่สนใจต่อไป

เอกสารอ้างอิง

โกวิท หมวกไธสง. (2551). *การประเมินโครงการเกษตรเพื่อชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านสวายสอ.* ผลงานวิชาการเพื่อขอวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ. สุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1.

ปฐวี มณีวงศ์. (2558). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. (สาขาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557*). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: มีนเซอร์วิสซัพพลาย.

ปัญญา เทพสิงห์ และเก็ตถวา บุญปราการ. (2559). ภูมิปัญญาท้องถิ่นในวัฒนธรรมชายแดนไทย-มาเลเซีย: กรณีศึกษาชุมชนโล๊ะจูด จังหวัดนราธิวาส. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11(1)*, 19-38.

พัชราวลัย มีทรัพย์ ธนสาร เพ็งพุ่ม นงลักษณ์ ใจฉลาด และธิปไตย สุนทร. (2559). การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารครุพิบูล, 3(2),* 62-75.

มาลีรัฐ สมภาร. (2550). *การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องสมุนไพรโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในหมู่บ้านทรัพย์สมบูรณ์ อำเภอภูม่านจังหวัดขอนแก่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (สาขาวิชาการประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วัลยา ทองงาม. (2555). *การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวีรยา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.* รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. (สาขาบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิวิธ วงศ์ทิพย์. (2556). *การคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น.* สถาบันวิจัยวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สันติ บุญภิรมย์. (2547). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยส์.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.(2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินคุณภาพการบริหารจัดการ เขตพื้นที่การศึกษา.* กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2546). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้.* กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร

ทัศวรรณ์ แหยมดอนไพร[1]
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จำเนียร ราชแพทยาคม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รับต้นฉบับ: 21 กันยายน 2560 รับตีพิมพ์: 27 พฤศจิกายน 2560

บทความวิจัย

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 344 คน กลุ่มตัวอย่าง 185 คน คำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านองค์การ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ บุคลากรแต่ละฝ่ายจะมีความรู้เฉพาะงานที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น และปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการต่างๆ ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ คือ หน่วยงานควรจัดให้มีการหมุนเวียนบุคลากรให้ได้รับการเรียนรู้งานที่หลากหลาย และสร้างจิตสำนึกในการรักงานบริการ

คำสำคัญ: สมรรถนะ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยนเรศวร

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ทัศวรรณ์ แหยมดอนไพร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
E-mail: that_nuh@hotmail.com
DOI: 10.14456/edupsru.2018.8

Factors Relating to Core Competency of General Administrative Officers in Operating Level of Naresuan University

Thatsawan Yhamdonprai[1]

Sukhothai Thammatirat Open University

Chamnian Ratchapattayakom

Sukhothai Thammatirat Open University

Received: 21 September[2017 Accepted: 27 November 2017

Research Article

The purposes of this research were to 1) study levels of core competency of general administrative officers at an operating level of Naresuan University, 2) study factors associated with the core competency, and 3) study problems and guidelines to develop the core competency. This study was a survey research. Population was 344 general administrative officers in an operating level of Naresuan University. The sample was 185 officers determined by using Taro Yamane calculation formula. Sampling method was proportional stratified random sampling. Research instrument was a questionnaire. Frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and Pearson correlation coefficient were employed for data analyses.

The findings of this study were 1) the overall level of the core competency of general administrative officers at an operating level of Naresuan University was highest, 2) work motivation factors and organizational factors had a positive correlation with the core competency at a statistical significant level of 0.05, and 3) the most critical problems were that officers in each department were acknowledged merely on their own responsible jobs. Proposed guideline was that the university should provide work rotation so that everyone can learn from other related jobs, so as to create service mind at the same time.

Keywords: competency, general administrative officers, Naresuan University

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Thatsawan Yhamdonprai, Sukhothai Thammatirat Open University E-mail: That_nuh@hotmail.com

บทนำ

สมรรถนะ (Competency) เป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์การ โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยช่วยในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์การ หลายๆ องค์การจึงให้ความสำคัญในเรื่องสมรรถนะของบุคลากรในองค์การมากยิ่งขึ้น (เจษฎา นกน้อย, 2552)

มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้กำหนดรูปแบบสมรรถนะหลักของบุคลากร เพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน และเพื่อเป็นกลไกสนับสนุนความโปร่งใส เป็นธรรมและสามารถตรวจสอบได้ อันประกอบด้วย 5 สมรรถนะหลัก ได้แก่ (1) ความผูกพันที่มีต่อองค์กร (2) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ (4) จิตบริการ และ (5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555) สมรรถนะเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งถือได้ว่าเป็นค่านิยมร่วมที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคลากรในองค์การก้าวไปในทิศทางเดียวกันช่วยผลักดันในการนำกลยุทธ์ใหม่ๆ ไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

แม้ว่ามหาวิทยาลัยนเรศวรจะมีการดำเนินการจัดทำสมรรถนะหลักของบุคลากร และได้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะให้กับบุคลากรมหาวิทยาลัยนเรศวรได้รับทราบ และเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อให้ตัวบุคลากรทราบว่าจะต้องพัฒนาตนเองอย่างไรให้มีศักยภาพที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่หน่วยงานกำหนด ซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดความก้าวหน้าในสายงาน และเพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาหน้าที่หลักและหน้าที่รับผิดชอบในส่วนที่ตนเองได้รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มหาวิทยาลัยนเรศวรมีนโยบายที่ส่งเสริมให้มีการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการเพิ่มสมรรถนะให้กับบุคลากรมหาวิทยาลัยนเรศวรแต่พบว่ายังไม่มีการวัดเพื่อเป็นการประเมินระดับสมรรถนะของบุคลากร

ผู้ศึกษาจึงเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษาว่าระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร อยู่ในระดับใด มีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร และปัญหาและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวรมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. เพื่อศึกษาปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) เป็นบุคลิกลักษณะที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในปัจเจกบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่รับผิดชอบ (McCelland, 1973) สมรรถนะมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในหลายด้าน ทั้งในด้านการสรรหา และการคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจ่ายค่าตอบแทน และการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพและยังมีประโยชน์เป็นอย่างมากทั้งต่อตัวบุคลากร และองค์การ หากบุคลากรในองค์การมีสมรรถนะที่เหมาะสมตามมาตรฐานที่องค์การกำหนด และมีการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่องก็จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และบรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีคุณภาพ สามารถผลักดันและนำพาองค์การเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้ มหาวิทยาลัยนเรศวร (2555) ได้กำหนดสมรรถนะหลักของบุคลากร เพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน และเพื่อเป็นกลไกสนับสนุนความโปร่งใส เป็นธรรมและสามารถตรวจสอบได้อันประกอบด้วย 5 สมรรถนะหลัก ได้แก่ (1) ความผูกพันที่มีต่อองค์กร (2) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ (4) จิตบริการ และ (5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์

2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือสามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพ แรงจูงใจ (Motivation) เป็นแรงขับภายในหรือเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและการกระทำของบุคคลเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ปรารถนา บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงจะสามารถทำงานได้ดีและมีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย (บุญใจ ศรีสถิตนรากูร, 2550) โดยแรงจูงใจที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การได้รับการยอมรับนับถือ และโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา สำหรับที่มาของกรอบแนวคิดปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ผู้ศึกษาได้มาจากการผสมผสานแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงเลือกนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาในครั้งนี้ โดยได้มาจากการศึกษาของ จิรสุดา บัวผัน และคณะ (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของทันตแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชน เขตสาธารณสุขที่ 12 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของทันตแพทย์ ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา ศิริญญ์ รุ่งหิรัญ (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ ปัจจัยด้านโอกาสได้รับผิดชอบงาน ปัจจัยด้านความสำเร็จ และปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ศันสนีย์ วงศ์ม่วย (2556) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อสมรรถนะประจำกลุ่มงานของนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าแรงจูงใจที่สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะประจำกลุ่มงานของนักวิชาการสาธารณสุข ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความสำเร็จในงาน และด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว และสานิตย์ เพชรสุวรรณ (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยทำนายสมรรถนะของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล ได้แก่ ปัจจัยด้านการได้รับอำนาจและด้านการได้รับโอกาส

3. แนวคิด 7- S Model ของแมคคินซีย์

แนวคิด 7-S Model ของแมคคินซีย์ ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ 7 ประการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) ระบบ (Systems) รูปแบบการบริหาร(Style) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skills) และ ค่านิยมร่วม (Shared values) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2552)

1) ยุทธศาสตร์ คือ การวางแผนกิจกรรมภายในองค์การ โดยให้แผนที่วางขึ้นมานั้นได้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์การซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ช่วยสนับสนุนให้องค์การมีขีดความสามารถเหนือคู่แข่งขัน

2) โครงสร้าง ลักษณะของโครงสร้างองค์การมีประโยชน์ ต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์การเป็นอย่างมากเนื่องจาก โครงสร้างขององค์การจะเป็นตัวรองรับแผนยุทธศาสตร์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันด้วยถ้าโครงสร้างขององค์การมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์แล้วก็จะเป็นจุดแข็งขององค์การ แต่ถ้าโครงสร้างขององค์การไม่เหมาะสมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์การ ก็จะทำให้เกิดเป็นจุดอ่อนขององค์การ

3) ระบบ เป็นการวิเคราะห์ถึงระบบงานขององค์การในทุกๆ เรื่อง ทั้งเรื่องระบบการบริหารจัดการระบบการปฏิบัติงาน เช่น ระบบสารสนเทศ ระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ ระบบการควบคุม ระบบการจัดซื้อ ระบบในการสรรหาและคัดเลือกพนักงาน ระบบในการฝึกอบรม ตลอดจนระบบในการจ่ายผลตอบแทน หากว่าองค์กรมีระบบงานที่ดีก็จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ดังนั้นระบบงานขององค์การจะต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และโครงสร้างขององค์การด้วย

4) รูปแบบการบริหารในการทำงานของผู้บริหารนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงแล้วจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของพนักงานภายในองค์การมากกว่าคำพูดของผู้บริหาร ซึ่งถ้าหากผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสามารถในการจูงใจ เป็นแบบอย่างในการทำงานที่ดี ซึ่งรูปแบบการบริหารเหล่านี้จะเป็นผลในการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างยิ่ง

5) บุคลากร งานหรือกิจกรรมขององค์การที่เกิดจากแผนยุทธศาสตร์ขององค์การ ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้ปฏิบัติงานให้ตรงตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นองค์การเองก็จำเป็นที่จะต้องมีพนักงานที่เข้ามาทำหน้าที่ปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ปฏิบัติงานนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม และมีแรงจูงใจในการทำงานก็จะทำให้เกิดผลสำเร็จลงได้ที่สำคัญ คือ การจัดคนภายในองค์การให้เหมาะสมกับงาน เช่น คนที่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ก็ควรที่จะให้ทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

หรือคนที่มีความรู้ทางด้านการตลาดก็ควรให้ทำงานด้านการตลาด ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นจุดแข็งขององค์การและทำให้งานนั้นออกมามีประสิทธิภาพ

6) ทักษะ เป็นการพิจารณาถึงทักษะหรือความเชี่ยวชาญขององค์การ โดยรวมว่ามีความเชี่ยวชาญ หรือมีความชำนาญในด้านใด เช่น บริษัทปูนซีเมนต์ไทย เป็นบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญในการด้านอุตสาหกรรมการก่อสร้าง ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์ของบริษัทปูนซีเมนต์ก็จะมุ่งไปสู่กลุ่มอุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งจะทำให้บริษัทประสบผลสำเร็จได้มากกว่าการขยายธุรกิจไปสู่กลุ่มงานที่ปูนซีเมนต์ไม่มีความชำนาญ

7) ค่านิยมร่วม เป็นการวิเคราะห์ถึงค่านิยมร่วม ความเชื่อร่วมขององค์การนั้นๆ ว่าเป็นอย่างไรเพื่อให้เกิดปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารธุรกิจหรืออุตสาหกรรมนั้น ซึ่งมักจะไม่ได้เขียนขึ้นมาอย่างเป็นทางการ แต่เป็นเพียงแนวคิดพื้นฐานขององค์การแต่ละแห่ง รวมทั้งสิ่งที่จะต้องการให้องค์การเป็นในอนาคต ดังนั้นก็หมายถึงเป้าหมายสูงสุดขององค์การ (Super ordinate) ซึ่งไม่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร องค์การที่มีความเป็นเลิศในการบริหารนั้นทุกคนในองค์การนั้นมักมีค่านิยมร่วมกันจึงทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จขององค์การ

แนวคิด 7-S Model ของแมคคินซีย์ เป็นแนวคิดที่มีความครอบคลุมปัจจัยต่างๆ ทางการบริหารจัดการ อีกทั้งแนวคิดดังกล่าวนี้ ได้มีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ประเมินสมรรถนะขององค์การหรือหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เป็นอยู่ในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาตามภาพ ดังนี้

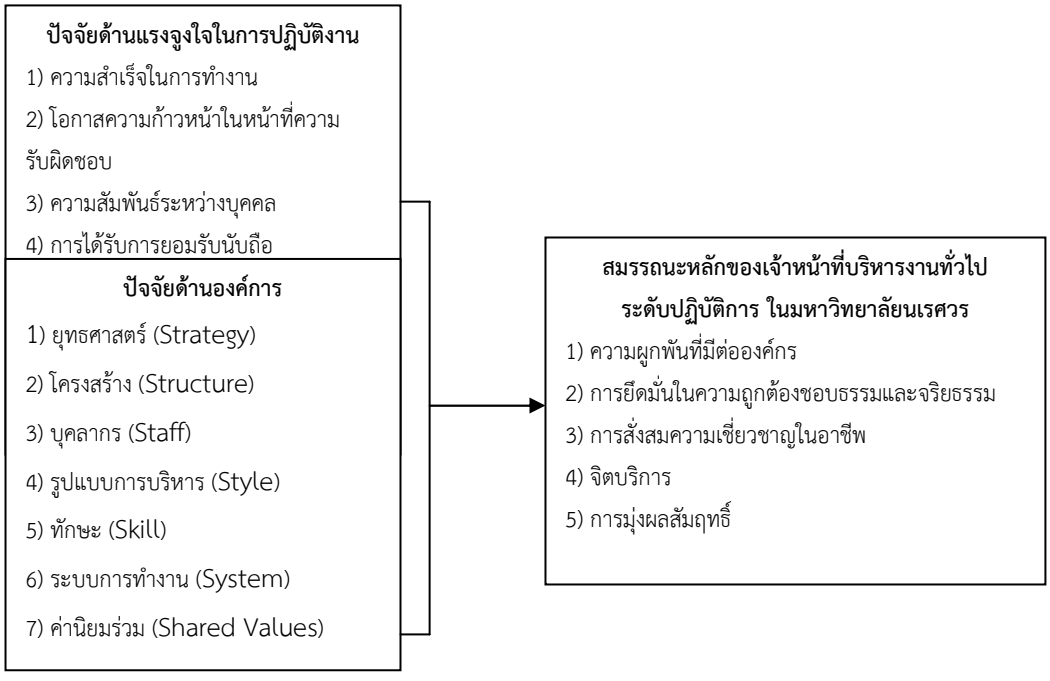

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 344 คน (กองการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2560 ข้อมูล ณ วันที่ 5 เมษายน 2560)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่กำหนดระดับความคาดเคลื่อน เท่ากับ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 185 คน วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนระดับคณะ/สำนัก/วิทยาลัย แล้วจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (check list)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นการสอบถามระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 59 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราไลเกิร์ต 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยแบ่งเป็นการพิจารณาใน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ความผูกพันที่มีต่อองค์กร (2) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ (4) จิตบริการ และ (5) การมุ่งผลสัมฤทธ์ ซึ่งเป็นการสอบถามระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 34 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราไลเกิร์ต 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการมหาวิทยาลัยนเรศวร

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) สูงกว่า 0.66 ทุกข้อ

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มทดสอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่า ซึ่งผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของตัวแปรต่างๆ พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้ค่าเท่ากับ 0.78 ปัจจัยด้านองค์การ ได้ค่า เท่ากับ 0.88 และสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ค่า เท่ากับ 0.88

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสถิติ t-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 86.5 ช่วงอายุที่พบมากที่สุดอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 56.8 การศึกษาจบระดับปริญญาตรี มากที่สุด ร้อยละ 63.2 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อยู่ระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 61.1 และส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนอยู่ที่ 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 47

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร สรุปผลได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลัก	$\overline{X}$	S.D	การแปลผล
1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน			
1.1 การได้รับการยอมรับนับถือ	4.66	0.50	มากที่สุด
1.2 โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.58	0.60	มากที่สุด
1.3 ความสำเร็จในการทำงาน	4.56	0.56	มากที่สุด
1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.51	0.56	มากที่สุด
1.5 โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา	4.27	0.65	มากที่สุด
รวม	4.51	0.57	มากที่สุด
2. ปัจจัยด้านองค์การ			
2.1 ทักษะ (Skill)	4.82	0.37	มากที่สุด
2.2 ยุทธศาสตร์ (Strategy)	4.71	0.47	มากที่สุด
2.3 รูปแบบการบริหาร (Style)	4.69	0.54	มากที่สุด
2.4 โครงสร้าง (Structure)	4.65	0.48	มากที่สุด
2.5 ระบบการทำงาน (System)	4.63	0.49	มากที่สุด
2.6 บุคลากร (Staff)	4.59	0.52	มากที่สุด
2.7 ค่านิยมร่วม (Share Value)	4.40	0.57	มากที่สุด
รวม	4.64	0.49	มากที่สุด
ภาพรวมปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลัก	4.57	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ผลเป็นดังนี้ ปัจจัยด้านองค์การ มีค่าเฉลี่ย 4.64 รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.51 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร สรุปผลได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร

สมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร	$\overline{X}$	S.D	การแปลผล
1. การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม	4.76	0.41	มากที่สุด
2. ความผูกพันที่มีต่อองค์กร	4.42	0.54	มากที่สุด
3. จิตบริการ	4.33	0.59	มากที่สุด
4. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ	4.21	0.61	มากที่สุด
5. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.18	0.60	มาก
รวม	4.38	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อตัวแปรระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ผลเป็นดังนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมาได้แก่ ความผูกพันที่มีต่อองค์กร มีค่าเฉลี่ย 4.42 จิตบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.33 และการสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ มีค่าเฉลี่ย 4.21 และอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีเฉลี่ยท่ากับ 4.18 ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการศึกษาว่า “ปัจจัยที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านองค์การมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร” ซึ่งผลการทดสอบสมติฐานการศึกษา สรุปผลได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านองค์การกับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร

ปัจจัย	สมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร					
	ความผูกพันที่มีต่อองค์กร	การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม	การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ	จิตบริการ	การมุ่งผลสัมฤทธิ์	รวม
ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน						0.206*
1. ความสำเร็จในการทำงาน	0.184*	0.168*	0.038*	0.064*	0.046*	0.153*
2. โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่ความรับผิดชอบ	0.710*	0.110*	0.014*	0.031*	0.011*	0.047*
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.116*	0.150*	0.030*	0.003*	0.016*	0.091*
4. การได้รับการยอมรับนับถือ	0.081*	0.091*	0.174*	0.062*	0.117*	0.169*
5. โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา	0.098*	0.113*	0.189*	0.096*	0.190*	0.221*
ปัจจัยด้านองค์การ						0.298*
1. ยุทธศาสตร์	0.008*	0.085*	0.033*	0.020*	0.036*	0.011*
2. โครงสร้าง	0.128*	0.130*	0.113*	0.055*	0.076*	0.157*
3. บุคลากร	0.138*	0.137*	0.215*	0.066*	0.103*	0.210*
4. รูปแบบการบริหาร	0.230*	0.129*	0.077*	0.096*	0.143*	0.214*
5. ทักษะ	0.099*	0.164*	0.007*	0.114*	0.093*	0.061*
6. ระบบการทำงาน	0.164*	0.048*	0.046*	0.093*	0.080*	0.141*
7. ค่านิยมร่วม	0.210*	0.194*	0.192*	0.121*	0.063*	0.206*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ (2-tailed)

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมของปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร ($r = 0.206$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นอันดับแรก ได้แก่ โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา ($r = 0.221$) รองลงมา ได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ ($r = 0.169$) ความสำเร็จในการทำงาน ($r = 0.153$) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($r = 0.091$) และโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่ความรับผิดชอบ ($r = 0.047$) ตามลำดับ

และในภาพรวมปัจจัยด้านองค์การก็มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร ($r = 0.298$) เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นอันดับแรก ได้แก่ รูปแบบ

การบริหาร (r = 0.214) รองลงมา ได้แก่ บุคลากร (r = 0.210) ค่านิยมร่วม (r = 0.206) โครงสร้าง (r = 0.157) ระบบการทำงาน (r = 0.141) ทักษะ (r = 0.061) และยุทธศาสตร์ (r = 0.011) ตามลำดับ

5. ผลสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอปัญหาที่พบมากที่สุดคือ บุคลากรแต่ละฝ่ายจะมีความรู้เฉพาะงานที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น และปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการต่างๆ ข้อเสนอแนะของของกลุ่มตัวอย่าง คือ หน่วยงานควรจัดให้มีการหมุนเวียนบุคลากรให้ได้รับการเรียนรู้งานที่หลากหลาย และสร้างจิตสำนึกในการรักงานบริการ เช่น การฝึกอบรมให้ตระหนักถึงการให้บริการ และการสัมมนา เป็นต้น

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความผูกพันที่มีต่อองค์กร จิตบริการ การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ อธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยนเรศวรให้ความความสำคัญเกี่ยวกับความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม โดยได้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของบุคลากรมหาวิทยาลัยขึ้น และยังได้มีการจัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตามจรรณยาบรรณของบุคลากรมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นประจำทุกปี เพื่อให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยนเรศวร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้องตามกฎหมายและวินัยข้าราชการ ยึดมั่นในหลักการยืนหยัดเพื่อความถูกต้อง อุทิศตนเพื่อความยุติธรรม เพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรี และส่งเสริมชื่อเสียง เกียรติคุณ เกียรติฐานะของมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ที่กล่าวไว้ว่า สมรรถนะหลักด้านจริยธรรม (Ethics) เป็นการครองตน และประพฤติปฏิบัติตนถูกต้อง เหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมาย และคุณธรรม ตลอดจนแนวทางในวิชาชีพของตน ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาศักดิ์ศรีแห่งอาชีพข้าราชการ อีกทั้งเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนผลักดันให้ภารกิจของหน่วยงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิคุณ วิริยะกุล (2558) ที่พบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์สมมติฐาน—ผลการทดสอบสมติฐานการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา และปัจจัยด้านองค์การมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการในมหาวิทยาลัย โดยปัจจัยด้านองค์การที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ รูปแบบการบริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ หากมีการเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และมีการนำ

ปัจจัยด้านองค์การมาปรับใช้ ให้มากขึ้น ก็จะยิ่งส่งเสริมผลักดันให้ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานสูงขึ้น สอดคล้องกับมาสโลว์ (Maslow, 1954; อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2557) ได้จัดลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ตามปรารถนาที่จะได้รับการตอบสนองว่า มนุษย์มีความต้องการทางสังคม มีความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ การมีชื่อเสียง และต้องการให้คนอื่นยกย่องในความรู้ความสามารถของตน เพราะจะทำให้ตนเองเกิดความมั่นใจ และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีความภาคภูมิใจ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของศิริญญ์ รุ่งหิรัญ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และมหาวิทยาลัยนเรศวรได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการปัจจัยด้านองค์การต่างๆให้ประสานและสอดคล้องกัน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามสมรรถนะหลักที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร มีข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ดังนี้

1.ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรส่งเสริมปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.1 โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ รวมทั้งควรสนับสนุนให้มีโอกาสได้ลองทำงานใหม่ๆ หรืองานที่มีความท้าทาย และให้มีโอกาสในการแสดงความสามารถในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการทำงานในหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารควรหาแนวทางในการเพิ่มความภาคภูมิใจในอาชีพให้มากขึ้น เพื่อให้บุคลากรรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ให้รู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพที่ได้ปฏิบัติงานในองค์การที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี

2 ปัจจัยด้านองค์การ ผู้บริหารควรส่งเสริมปัจจัยด้านองค์การ ดังนี้

2.1 ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย ปรัชญา/ปณิธานที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อทำให้บุคลากรมีความผูกพัน และมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ซึ่งจะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มที่ ทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2.2 ควรมีการจัดทำคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ชัดเจน มีความต่อเนื่อง และผู้ประเมินควรประกอบด้วยหลายๆ ฝ่ายเพื่อความยุติธรรม รวมทั้งควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะแก่บุคลากรเพื่อเตรียมขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

3 การปรับปรุงด้านสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้บริหารควรส่งเสริมด้านสมรรถนะหลัก ดังนี้

3.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรมีการกำหนดกรอบ บทบาทหน้าที่การทำงานของบุคลากรให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งควรมีการบูรณาการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยการแก้ไขปัญหา และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นลง

3.2 การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ควรมีการหมุนเวียนบุคลากรให้ได้รับการเรียนรู้งานที่หลากหลายในฝ่ายต่างๆ และควรส่งเสริมให้หน่วยงานจัดทำระบบพี่เลี้ยง และให้คำปรึกษากับบุคลากรที่เข้ามาทำงานใหม่

3.3 จิตบริการ ควรสร้างจิตสำนึกในการรักงานบริการ เช่น การฝึกอบรมให้ตระหนักถึงการให้บริการโดยเน้นให้เป็นผู้ที่มีจิตบริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1 ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึก อันเป็นแนวทางที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2 ควรมีการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมปัจจัยด้านองค์การ และปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการมหาวิทยาลัยนเรศวร ปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากปัจจัยด้านองค์การ และปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาพัฒนาสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เอกสารอ้างอิง

กองการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2560). *สถิติบุคลากรมหาวิทยาลัยนเรศวร*. **สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2560, จาก https://hrmis.nu.ac.th/static.aspx.**

จิริสุดา บัวผัน ประจักร บัวผัน และพรทิพย์ คำพอ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของทันตแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนเขตสาธารณสุขที่ 12. *วารสารวิจัย มข, 16(6),* 679-692.

เจษฎา นกน้อย. (2552). *แนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์. (2548). ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาขอบข่ายการศึกษาและวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ หน่วยที่* 9นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ

นิติพล ภูตะโชติ. (2557). *พฤติกรรมองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี. พริ้นท์.

บุญใจ ศรีสถิตนรากูร. (2551). *ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การจัดการองค์การพยาบาลในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยลัยนเรศวร. (2555). *คู่มือระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ มหาวิทยาลัยนเรศวร.* พิษณุโลก กองการบริหารงานบุคคล สำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ.(2552). *การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ: การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โฟร์เพซ.

ศันสนีย์ วงศ์ม่วย. (2556). *แรงจูงใจที่มีผลสมรรถนะประจำกลุ่มงานของนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์.* ปริญญาสาธารณสุขศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริญญ์ รุ่งหิรัญ. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดปทุมธานี* วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.

สานิตย์ เพชรสุวรรณ. (2554). *“ปัจจัยทำนายสมรรถนะของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล”* ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยทักษิณ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย.* กรุงเทพฯ: พี เอ ลีฟวิ่ง.

สุทธิคุณ วิริยะกุล. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ* ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ) มหาวิทยาลัยมหิดล.

อาภรณ์ ภู่วิทยาพันธ์. (2547). *Competency Dictionary*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

McCelland, D. (1973). Testing for competency rather than intelligence. *American Psychologist, 28,* 1-14.

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ของเยาวชน ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์[1]
มหาวิทยาลัยทักษิณ

วรินธร เบญจศรี
มหาวิทยาลัยทักษิณ

วีนัส ศรีศักดา
มหาวิทยาลัยทักษิณ

จินตนา กสินันท์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

เสาวรส ยิ่งวรรณะ
มหาวิทยาลัยทักษิณ

คุณอานันท์ นิรมล
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ศิริรัตน์ สินประจักษ์ผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ

รับต้นฉบับ: 9 กรกฎาคม 2560 รับตีพิมพ์: 20 กุมภาพันธ์ 2561

บทความวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงและ (2) ศึกษาจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผลการวิจัยกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เยาวชนแกนนำ 45 คน เยาวชนกลุ่มขยายผล 306 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเคราะห์เอกสาร และการวัดจิตสำนึกรักษ์น้ำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์อุปนัย และการทดสอบ Wilcoxon signed- rank ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กระบวนการเรียนรู้มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิด เป้าหมาย เงื่อนไข การจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินผลและการนำเสนอผล และวางแผนการปรับปรุงพัฒนา การจัดกระบวนการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสืบค้นภูมิปัญญา การพัฒนาจิตสำนึก การเน้นย้ำรำลึกด้วยสื่อ

2. เยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะมีจิตสำนึกรักษ์น้ำหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนรู้ จิตสำนึกรักษ์น้ำ

[1]การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
E-mail: krittayakan@hotmail.com

DOI: 10.14456/edupsru.2018.9

The Development of a Learning Process to Enhance Water Conservation Consciousness of Basin Community Youths' Khlong Ta Nae, Phatthalung Province

Krittaya Topithak [1]
Thaksin University

Warintorn Benjasri
Thaksin University

Venus Srisakda
Thaksin University

Chintana Kasinant
Thaksin University

Saowasos Yingwanna
Thaksin University

Khunarnan iramol
Thaksin University

Sirirat Sinprajakpon
Thaksin University

Received: 9 July 2017 Accepted: 20 February 2018

Research Article

The purposes of this study were to (1) to synthesize a learning Process to enhance water conservation consciousness of a basin Community youths' Klong Ta Nae, Phattulung Province and (2) to study water conservation consciousness of a basin Community youths' Klong Ta Nae. Data of resources to synthesize the learning process include research findings, learning process to enhance water conservation consciousness of the upstream, middle and downstream Khlong Ta Nae Phatthalung Province, Target groups for water conservation consciousness include 45 youth leaders, 306 target youth to enhance consciousness. Data were collected using the lesson learned, the participant observation, the focus group discussion, the informal interview and the data synthesized. Data were analyzed by using the inductive method, Wilcoxon signed- rank test.

Finding found that:

1. A learning Process to enhance water conservation consciousness of a basin Community youths' Klong Ta Nae consists of 6 components: approach, goal, condition, a learning process preparation, the evaluation, the presentation and the plan of the improvement. The learning process preparation had 3 steps: the wisdom investigation, consciousness enhancement, the media emphasize.;

2. A learning process could develop to enhance the consciousness more than the criteria 70% significant level at .05

Keywords: learning process, water conservation consciousness

[1]Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Krittayakan Topithak Thaksin University E-mail: krittayakan@hotmail.com

บทนำ

ลุ่มน้ำคลองท่าแนะเป็นลุ่มน้ำย่อยของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีอาณาเขตครอบคลุม 3 อำเภอ คือ อำเภอศรีบรรพต อำเภอควนขนุน และอำเภอเมืองบางส่วนมีพื้นที่ทั้งหมด 395 ตารางกิโลเมตร หรือ 246,785 ไร่ คนลุ่มน้ำคลองท่าแนะส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร โดยคนต้นน้ำส่วนใหญ่ทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ คนกลางน้ำส่วนใหญ่ทำสวนยางพาราและทำนา ส่วนคนปลายน้ำทำนาถึงแม้ว่าปัจจุบันโครงข่ายถนนหนทางเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสัญจรแทนลำน้ำเฉกเช่นในอดีต หากแต่คลองท่าแนะยังคงความสำคัญกับชุมชนสองฟากฝั่งลำน้ำ เนื่องจากอาชีพของคนในชุมชนที่ต้องพึ่งพาน้ำไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรรมประมง และการท่องเที่ยวรวมทั้งเกี่ยวโยงกับวิถีชีวิต อาชีพ และเศรษฐกิจของผู้คนจำนวนมากตลอดลำน้ำ เนื่องจากมีความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติประกอบไปด้วยป่าไม้ พรรณพืช และสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศถึง 3 น้ำ คือน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม คลองท่าแนะจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดหล่อเลี้ยงชุมชนลุ่มน้ำแห่งนี้นับตั้งแต่ชุมชนคนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ หรือ *“โหม้เหนือ โหม้ท่ง และโหม้เล”* คำกล่าวขานเรียกชื่อชุมชนตลอดลำน้ำที่สะท้อนมิติความสัมพันธ์เชื่อมร้อยระบบนิเวศอันเป็นหนึ่งเดียววิถีชีวิตของชาวบ้านมีความผูกพันและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ลุ่มน้ำ เช่น การหาของป่า การจับสัตว์น้ำ การใช้น้ำเพื่อทำเกษตรกรรมและอุปโภคบริโภคซึ่งหากขาดจิตสำนึกหรือขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืนแล้วอาจจะส่งผลให้ทรัพยากรพื้นที่ลุ่มน้ำเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

ปัญหาของลุ่มน้ำคลองท่าแนะมีทั้งภาวะน้ำแล้ง น้ำท่วม และน้ำเสีย ซึ่งเกิดจากการทำลายป่าต้นน้ำอันเนื่องมาจากแนวเขตที่ไม่ชัดเจน ผลกระทบจากการพัฒนาของภาครัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทำให้เกิดการทำลายป่า การส่งเสริมการทำเกษตรเชิงเดี่ยว การดูดทรายโดยมีเจ้าหน้าที่รัฐเรียกเก็บผลประโยชน์ ทำให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางน้ำเซาะริมตลิ่งเกิดความเสียหายต่อระบบสาธารณูปโภค ถนนหนทาง พื้นที่ทำกินของชาวบ้าน การสูญเสียของไม้ริมฝั่งคลองจนทำให้ขาดการดูดซับ ชะลอน้ำ เป็นเหตุให้เกิดน้ำเสีย ขุ่นข้น ตื้นเขิน เกิดการสูญเสียงบประมาณแผ่นดินในการแก้ปัญหา การปนเปื้อนสิ่งปฏิกูลและสารเคมี เมื่อวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงสาเหตุแห่งปัญหาดังกล่าว พบว่า ล้วนแล้วแต่เกิดจากมนุษย์ที่ขาดจิตสำนึกและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น จนส่งผลกระทบต่อวิถีของชุมชนที่ต้องพึ่งพาคลองสายนี้หล่อเลี้ยงชีวิต (ชำนิ ยอดแก้วเรือง, สัมภาษณ์, 9 ตุลาคม 2557)

เพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องความต้องการจำเป็นของเยาวชนกลุ่มเป้าหมายซึ่งพบว่าการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะนั้นมีมุมมองแตกต่างกันไปตามภูมินิเวศของพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ คนต้นน้ำสะท้อนจิตสำนึกรักษ์น้ำในมุมมองของความหวงแหนป่าต้นน้ำอันเป็นต้นกำเนิดแห่งธารน้ำคลองท่าแนะที่นับวันจะมีการบุกรุกป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่เขาย่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกินรวมทั้งมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ว่า ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2557 จนถึงเดือนมิถุนายน ครึ่งปีมีการบุกรุกพื้นที่ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติไปแล้วกว่า 80 ไร่ รวม 179 คดี หรือเฉลี่ยวันละ 1 คดี คนกลางน้ำสะท้อนจิตสำนึกรักษ์น้ำในมุมมองของความหวงแหนน้ำสำหรับหล่อเลี้ยงชีวิตอุปโภคบริโภคประกอบอาชีพที่พึ่งพิงสายน้ำซึ่งนับวันจะเสื่อมโทรมจากการไม่รู้จักใช้ ขาดการบำรุงรักษา การเสื่อมถอยทาง

จริยธรรม คนขาดจิตสำนึกสาธารณะ ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำลำคลอง รวมทั้งการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตโดยไม่คำนึงถึงผลเสียระยะยาว ทำให้เกิดน้ำเน่าเสีย ปนเปื้อนสารเคมี สอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจคุณภาพน้ำจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2557) พบว่า บริเวณบ้านควนขนุนซึ่งเป็นพื้นที่กลางน้ำมีเกณฑ์คุณภาพน้ำอยู่ในระดับเสื่อมโทรม

คนปลายน้ำสะท้อนจิตสำนึกรักษ์น้ำในมุมมองของการเห็นคุณค่าของสายน้ำที่เป็นแหล่งกำเนิดของสัตว์น้ำนานาชนิดหล่อเลี้ยงชีวิตชาวน้ำที่นับวันก็เสื่อมโทรมปนเปื้อนด้วยสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและสัตว์น้ำเสียจากคอกหมูและกระบวนการผลิตยางพาราข้อมูลการสำรวจคุณภาพน้ำจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2557) พบว่าคลองปากประหรือคลองท่าแนะในช่วงท้ายมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก และพบโครเมียมเกินเกณฑ์มาตรฐานบริเวณหมู่บ้านทะเลน้อย

การพัฒนาจิตสำนึกรักษ์น้ำของชุมชนชาวน้ำคลองท่าแนะในอดีตมีเรื่องเล่าที่สะท้อนภูมิปัญญาแห่งการอนุรักษ์น้ำ อาทิ คลองศักดิ์สิทธิ์ กล่าวคือ คลองท่าแนะบริเวณที่มีวัดเป็นที่ตั้งเป็นความเชื่อของคนบริเวณนั้นว่าเป็นคลองศักดิ์สิทธิ์ ห้ามกระทำการใดๆ อันเป็นการลบหลู่ อาทิ การทิ้งเศษขยะปฏิกูลลง ลำคลองหรือการถ่ายของเสียลงลำคลองก็มิมีผู้ใดกล้าทำหากประสงค์จะขับถ่ายผู้คนก็จะขับถ่ายบนตลิ่ง การทำบุญคลอง ก่อนทำบุญชาวบ้านจะมีการทำความสะอาดริมฝั่งคลอง หน้าบ้านใครก็รับผิดชอบลอกคลองเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์น้ำแล้วยังเป็นการส่งเสริมความรักความสามัคคีให้กับคนในชุมชนด้วย นอกจากนี้ยังมีประเพณีสืบชะตาแม่น้ำ ประเพณีลอยกระทง การกำหนดเขตอภัยทานห้ามตกปลาหรือจับสัตว์น้ำบริเวณนั้น ความเชื่อเกี่ยวกับทวดเทวดาอารักษ์ประจำท้องถิ่นที่มีหน้าที่ปกปักษ์รักษาแม่น้ำภูเขา ป่าไม้ ชุดความรู้ภูมิปัญญาเพื่อการอนุรักษ์น้ำดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นกุศโลบายอันชาญฉลาดหรือโบราณอุบายของคนลุ่มน้ำคลองท่าแนะที่เกิดจากความหวงแหนและรู้คุณค่าของทรัพยากร สะท้อนกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมด้วยวิธีอันแยบยลที่อาจจะดูเหมือนงมงายไร้เหตุผลหากแต่ความเชื่อเหล่านั้นช่วยให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างไม่น่าเชื่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำท่าแนะให้มีความยั่งยืนต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดซึ่งเป็นเหตุแห่งพฤติกรรม การเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำให้กับเยาวชนจึงเป็นการบ่มเพาะพันธ์แห่งความดีงามให้กับต้นกล้าที่จะเติบใหญ่เป็นพลเมืองลุ่มน้ำท่าแนะที่มีคุณภาพ บทสรุปของการประชุมพัฒนาโจทย์วิจัยจึงสะท้อนภาพจิตสำนึกรักษ์น้ำที่มีความแตกต่างกันระหว่างคนต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นฐานในการพัฒนากอปรกับการแก้ปัญหาต้องดำเนินการโดยผู้ที่รู้ปัญหา คือ คนในชุมชนนั่นเองดังนั้นหากปัญหาได้รับการแก้ไขจากผู้รู้ปัญหาจึงก็จะสามารถแก้ได้ถึงรากเหง้าของปัญหา จึงเป็นที่มาของชุดโครงการวิจัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ตามพื้นที่ในการพัฒนาเยาวชน กล่าวคือ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยใช้พลังของผู้รู้ปัญหา ได้แก่ เยาวชน ครู และตัวแทนชุมชน โดยมีนักวิจัยซึ่งเป็นอาจารย์นิสิตและนักวิจัยชุมชนเป็นพลังหนุนเสริม ทั้งนี้เพื่อให้ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการพัฒนาคนไปพร้อมกับการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาของชุมชนภายใต้ความเชื่อที่ว่าจุดเปลี่ยนประเทศไทยหัวใจอยู่ที่ชุมชน (ประเวศ วะสี, 2555)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2. เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดย

2.1 เปรียบเทียบจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนแกนนำลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง หลังผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.2 เปรียบเทียบจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง หลังผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการวิจัยกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

แหล่งข้อมูลในการศึกษาจิตสำนึกรักษ์น้ำ ได้แก่

1. เยาวชนแกนนำ 45 คน จากโรงเรียน 9 โรงเรียน ที่ตั้งอยู่บริเวณริมคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โรงเรียนละ 5 คน เป็นโรงเรียนบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเขาปู่ โรงเรียนวัดใสประดู่ และโรงเรียนบ้านเหรียงงาม กลางน้ำ 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดพิกุลทอง โรงเรียนวัดไทรโกบ และโรงเรียนวัดหรังแคบ ปลายน้ำ 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านศาลาน้ำ โรงเรียนวัดไทรงาม และโรงเรียนวัดทะเลน้อย ซึ่งได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์เป็นโรงเรียนที่มีที่ตั้งบริเวณริมน้ำคลองท่าแนะและยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย

2. เยาวชนกลุ่มเป้าหมาย 306 คน ที่ได้จากการขยายผลในโรงเรียน 9 โรงเรียนข้างต้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเคราะห์เอกสาร และการวัดจิตสำนึกรักษ์น้ำด้วยแบบวัดจิตสำนึกรักษ์น้ำ มีรายละเอียดดังนี้

แบบสังเคราะห์เอกสารได้จากการกำหนดรายการตามองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง จำนวน 16 รายการ มีความตรงตามเนื้อหา (content validity) เท่ากับ 1 ทุกรายการ ส่วนแบบวัดจิตสำนึกรักษ์น้ำมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 14 ข้อ พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยหรือคุณลักษณะของ Krathwohl, Bloom & Masia (1964) ซึ่งจำแนกพฤติกรรมจิตพิสัยเป็น 5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการพัฒนาคุณลักษณะ มีค่าความตรงตามเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในของครอนบาค เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย จัดหมวดหมู่ และเสนอเป็นความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจิตสำนึกรักษ์น้ำเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบ และการทดสอบ Wilcoxon signed- rank เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

การเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำให้กับเยาวชน เป็นการบ่มเพาะพันธ์แห่งความดีงามให้กับต้นกล้าที่จะเติบใหญ่เป็นพลเมืองลุ่มน้ำท่าแนะที่มีคุณภาพ กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดซึ่งเป็นเหตุแห่งพฤติกรรม ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ และผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ หลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนกลางน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มี 6 องค์ประกอบ เช่นเดียวกัน ได้แก่ แนวคิด เป้าหมาย เงื่อนไข การจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินผล และ การนำเสนอผลและวางแผนปรับปรุงพัฒนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ สืบค้นภูมิปัญญา พัฒนาจิตสำนึก เน้นย้ำรำลึกด้วยสื่อ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวถูกนำไปใช้ผ่านแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย สาระการเรียนรู้ เวลา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินประจำแผน และแผนการพัฒนาหากไม่เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ขั้นตอนการสืบค้นภูมิปัญญามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเล่าสายน้ำ และแผนที่สายน้ำ ขั้นตอนพัฒนาจิตสำนึกมีการจัดการเรียนรู้ผ่านแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นตามบริบทของพื้นที่ ส่วนขั้นตอนเน้นย้ำรำลึกด้วยสื่อมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อรักษ์น้ำ นอกจากนี้ยังมีแผนการเตรียมการศึกษาชุมชน โดยองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยรวมมีลักษณะเดียวกัน กล่าวคือมีแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยหรือคุณลักษณะตามแนวคิดของ Krathwohl, Bloom & Masia (1964) ที่จำแนกพฤติกรรมจิตพิสัยออกเป็น 5 ระดับ คือ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการพัฒนาคุณลักษณะ ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ให้มีจิตสำนึกรักษ์น้ำผ่านกิจกรรมหลากหลายที่เน้นการใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน และพัฒนาเป็นเครือข่ายรักษ์น้ำคลองท่าแนะต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนพัฒนาจิตสำนึกซึ่งโรงเรียนพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทของโรงเรียน พบว่า แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ตามบริบทของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน โดยพื้นที่ต้นน้ำมีการจัดกิจกรรมที่เน้นภูมิปัญญารักษ์น้ำ และเน้นจิตสำนึกรักษ์น้ำในประเด็นของการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ส่วนพื้นที่กลางน้ำมีการจัดกิจกรรมที่สอดแทรกไปกับสาระการเรียนรู้เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ส่วนพื้นที่ปลายน้ำมีการจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาสื่อ อาทิ หนังสือเล่มเล็ก เป็นต้น

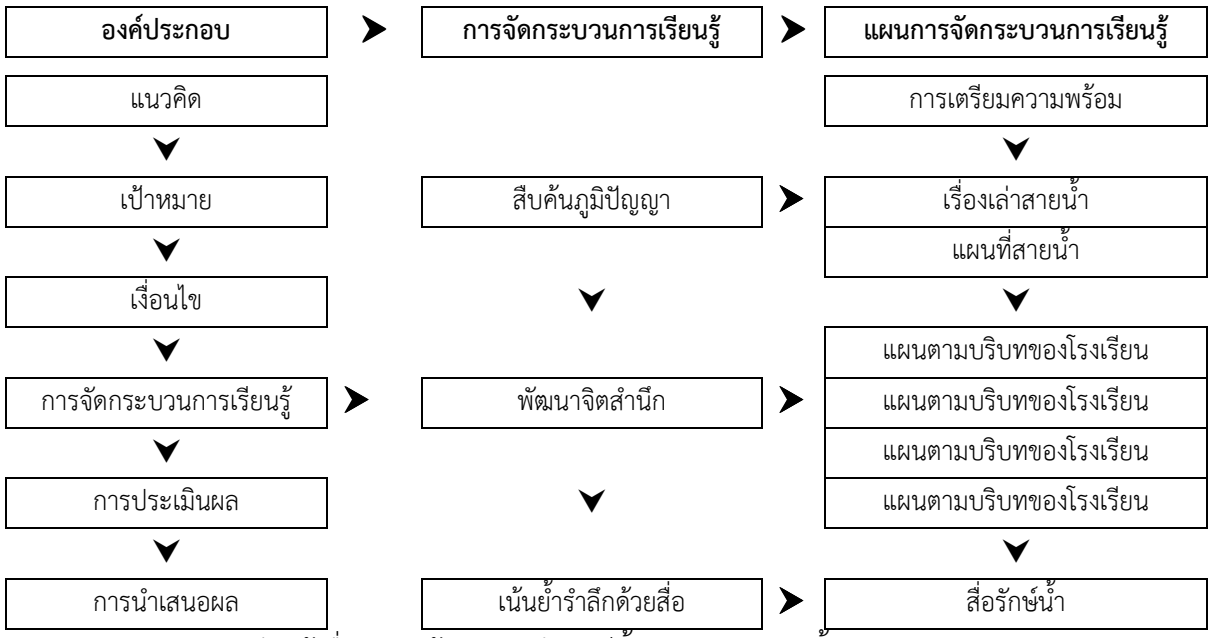

ภาพ 1 กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะจังหวัดพัทลุง

2. ผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2.1 ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนแกนนำกับเกณฑ์ร้อยละ 70

หลังจากการพัฒนาเยาวชนแกนนำตามกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ พบว่า มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกรักษ์น้ำอยู่ระหว่าง 2.64-3.00 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า เยาวชนแกนนำมีจิตสำนึกรักษ์น้ำสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐานและการทดสอบมัธยฐานจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนแกนนำกับเกณฑ์ร้อยละ 70

โรงเรียน	n	mean	median	S.D.	Sig
ต้นน้ำ					
โรงเรียนวัดใสประดู่	5	2.82	2.85	.05	.014
โรงเรียนบ้านเหรียงงาม	5	2.75	2.71	.09	.041
โรงเรียนบ้านเขาปู่	5	2.64	2.64	.08	.041
กลางน้ำ					
โรงเรียนวัดไทรโกบ	5	2.98	3.00	.03	.034
โรงเรียนวัดหรังแคบ	5	2.97	3.00	.03	.038
โรงเรียนวัดพิกุลทอง	5	2.85	2.85	.00	.014

โรงเรียน	n	mean	median	S.D.	Sig
ปลายน้ำ					
โรงเรียนวัดไทรงาม	5	2.84	2.85	.11	.024
โรงเรียนบ้านศาลาน้ำ	5	2.68	2.64	.10	.042
โรงเรียนวัดทะเลน้อย	5	2.91	2.85	.07	.038

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 1-1.49=น้อย ค่าเฉลี่ย1.50-2.49=ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.50-3.00=มาก p<.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนกลุ่มขยายผลกับเกณฑ์ร้อยละ 70

หลังจากการพัฒนาเยาวชนตามกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ พบว่า มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกรักษ์น้ำอยู่ระหว่าง 2.68-2.98 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า เยาวชนมีจิตสำนึกรักษ์น้ำสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐานและการทดสอบมัธยฐานจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนกลุ่มขยายผลกับเกณฑ์ร้อยละ 70

โรงเรียน	n	mean	median	S.D.	Sig
ต้นน้ำ	**103**				
โรงเรียนวัดใสประดู่	28	2.82	2.82	.13	.000
โรงเรียนบ้านเหรียงงาม	35	2.77	2.85	.17	.000
โรงเรียนบ้านเขาปู่	40	2.75	2.78	.13	.000
กลางน้ำ	**95**				
โรงเรียนวัดไทรโกบ	26	3.00	3.00	.00	.000
โรงเรียนวัดหรังแคบ	34	2.90	2.92	.08	.000
โรงเรียนวัดพิกุลทอง	35	2.85	2.85	.03	.000
ปลายน้ำ	**108**				
โรงเรียนวัดไทรงาม	35	2.77	2.85	.17	.000
โรงเรียนบ้านศาลาน้ำ	33	2.71	2.71	.15	.000
โรงเรียนวัดทะเลน้อย	40	2.85	2.85	.08	.000

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 1-1.49=น้อย ค่าเฉลี่ย1.50-2.49=ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.50-3.00=มาก p<.05

อภิปรายผล

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนกลางน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิด เป้าหมาย เงื่อนไข การจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินผล และการนำเสนอผลและวางแผนการปรับปรุงพัฒนา และมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ สืบค้นภูมิปัญญาพัฒนาจิตสำนึก เน้นย้ำรำลึกด้วยสื่อ โดยกระบวนการดังกล่าวถูกนำไปใช้ผ่านแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ผลการตรวจสอบคุณภาพกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนกลางน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า คุณภาพด้านความเหมาะสมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพด้านความชัดเจนอยู่ในระดับมาก และคุณภาพด้านความง่ายต่อการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก และสามารถพัฒนาเยาวชนแกนนำและเยาวชนให้มีจิตสำนึกรักษ์น้ำผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 สอดคล้องกับการวิจัยของอนิสา สังข์เจริญ (2553) ที่ทำการพัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของนักเรียนขั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีเกิดความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงปัญหา และผลกระทบของการเกิดปัญหาในโรงเรียนและชุมชนของตน และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเรียนรู้จากประสบการณ์ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและต้องการร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น (สุวิมล ทองกร, 2548; ลัดดา ศิลาน้อย และคณะ, 2543) อนึ่ง เหตุที่กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ" สืบค้นภูมิปัญญา พัฒนาจิตสำนึก เน้นย้ำรำลึกด้วยสื่อ "สามารถพัฒนาจิตสำนึกของเยาวชน ให้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ได้เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวพัฒนาขึ้นตามแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัยตามแนวคิดของ Krathwohl, Bloom & Masia (1964) ประกอบไปด้วยขั้นการรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการสร้างคุณลักษณะ ภายใต้การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิจัยของรุ่งจิตร กองคำ (2541) ที่พัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย ตามขั้นตอนการรับรู้ การตอบสนอง การรู้คุณค่า การจัดระบบคุณค่า การสร้างลักษณะนิสัยโดยคุณค่า และสามารถพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนได้

การบ่มเพาะพันธ์ให้กับต้นกล้าแห่งความดีงามให้เติบใหญ่ โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำให้กับเยาวชนเป็นพลเมืองลุ่มน้ำคลองท่าแนะที่มีคุณภาพ จากการสะท้อนภาพจิตสำนึกรักษ์น้ำของคนกลางน้ำ และการแก้ปัญหาจากผู้ที่รู้ปัญหา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนกลางน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง จากการใช้แนวคิดการพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้คิดอย่างเป็นอิสระ คิดได้หลายมุมและสรุปเป็นความรู้และประสบการณ์ที่จะใช้ในการดำรงชีวิต เป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสอดแทรกอยู่ และเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่ผู้เรียนและสังคมอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับบริบทปัญหาเชิงพื้นที่คลองท่าแนะตลอดลำน้ำที่มีภูมินิเวศที่หลากหลาย การเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำให้กับเยาวชนจะมุ่งเน้นให้เยาวชนรู้เท่าทันในการใช้น้ำอย่างคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมการรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการพัฒนาคุณลักษณะเป็นจิตสำนึกครอบคลุมพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำ การสงวนน้ำไว้ใช้ การใช้น้ำอย่างประหยัด และการป้องกันการเกิดมลพิษของน้ำ ตลอดจนสามารถเป็นแกนนำในการขยายผลทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งในชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ที่เป็นผลผลิตหลักของการวิจัย เป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนได้ แต่จิตสำนึกเป็นคุณลักษณะทางจิตพิสัยที่อ่อนไหว และจะทำให้ยั่งยืนจำเป็นต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง โดยวิเคราะห์กิจกรรมเพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงบริบทของพื้นที่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

2. ควรนำกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนักรักษ์น้ำของเยาวชนปลายน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปใช้จริงในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของสถานศึกษา และบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้ในการเรียนวิชาอื่นๆ เพื่อช่วยพัฒนาให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์น้ำอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยกระบวนการขับเคลื่อนรูปแบบการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำสู่สถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่เดิม และใช้พื้นที่เดิมขยายผลเพื่อให้เกิดผลในวงกว้างต่อไป

2. ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกรักษ์น้ำในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ แหล่งการเรียนรู้ชุมชน ผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์น้ำโดยคนในที่รู้เข้าใจปัญหาพื้นที่เป็นอย่างดีและเป็นกระบวนการพัฒนาคนไปพร้อมกัน

3. ควรมีการพัฒนากระบวนการวัดและประเมินจิตสำนึกรักษ์น้ำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ชุดเครื่องมือที่สะท้อนจิตสำนึกรักษ์น้ำที่ส่งผลให้ค้นพบการวิจัยที่มีความตรงภายในโดยใช้การประเมินจากหลายแหล่ง (multi-source approach)

เอกสารอ้างอิง

ชำนิ ยอดแก้วเรือง. (ผู้ให้สัมภาษณ์). กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2557.

ประเวศ วะสี. (2555). *จุดเปลี่ยนประเทศไทยหัวใจอยู่ที่ชุมชน.* กรุงเทพฯ: กรีนปัญญาญาณ.

รุ่งจิตร กองคำ. (2541).*การพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รานี วิสูตรธนาวิทย์. (2548). กระบวนการสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการขยะของนักเรียน : ศึกษากรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ลัดดา ศิลาน้อย นิลมณี พิทักษ์ อัญชลี สารรัตน และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2543). *ใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา.* รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิมล ทองกร. (2548). *การศึกษากระบวนการปลุกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้บริบทสังคมเมืองของผู้นำชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเมืองรังสิต เทศบาลเมืองรังสิต จังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16. (2557). *รายงานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกครั้งที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2557.* กรุงเทพ: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"

อนิสา สังข์เจริญ. (2553). *การพัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.*วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาราชภัฏพระนคร.

Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964) *Taxonomy of educational objectives, the classification of educational goals–handbook II: affective domain.* New York: McKay.

นโยบายการตีพิมพ์วารสารครุพิบูล

วารสารครุพิบูล เป็นวารสารที่เผยแพร่ผลงานวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาครุศาสตร์ เพื่อให้นักวิจัยและเจ้าของผลงานวิชาการสามารถเตรียมต้นฉบับได้ถูกต้องและได้มาตรฐานตามระเบียบของวารสาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงขอชี้แจงดังนี้

1. บทความที่วารสารรับตีพิมพ์ต้องเป็นบทความในกลุ่มสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเน้นหลักสูตรและการสอน การบริหารการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีวิทยาทางการวิจัย การวัดและประเมินทางการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา
2. รับบทความวิจัย (Research Article) เป็นหลัก และรับบทความวิชาการ (Review Article) กับบทความปริทรรศน์หนังสือ (Book Review) เป็นอันดับรอง
3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
4. บทความทุกเรื่องได้รับการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review: Double Blind) จำนวน 2 ท่านต่อบทความ โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ท่าน
5. ผู้เขียนต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด และผู้เขียนต้องยินยอมให้บรรณาธิการ แก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนเผยแพร่
6. บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิง หรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบ จะเป็นพระคุณยิ่ง

การจัดส่งต้นฉบับ

จัดส่งผ่านระบบ Thai-Jo ที่ www.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/index/

การเตรียมต้นฉบับ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษขาวขนาดเอ 4 หน้าเดียว เนื้อหาของบทความทั้งหมดจะต้องไม่เกิน 15 หน้า กำหนดระยะห่างจากขอบกระดาษตามมาตรฐานของ Microsoft Office Word (เว้นระยะขอบบน 3 เซนติเมตร เว้นระยะขอบล่าง 2 เซนติเมตร เว้นระยะขอบซ้ายและขวาข้างละ 2.54 เซนติเมตร)
2. บทความทุกประเภทส่วนต้นต้องมีส่วนประกอบทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้
   - ชื่อเรื่อง
   - ชื่อผู้เขียน (ครบทุกคน)
   - สถานที่ทำงาน/หน่วยงานของผู้เขียนครบทุกคน
   - วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี) และ Email เฉพาะผู้เขียนหลัก (Corresponding Author)

3. บทความทุกประเภท ยกเว้นบทปริทรรศน์หนังสือ ต้องมีบทคัดย่อ (Abstract)ความยาว 1 ย่อหน้า ไม่เกิน 250 คำและ ใต้บทคัดย่อใส่คำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ บทคัดย่อและคำสำคัญให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (TH SarabunPSK 16)

4. เนื้อหา สำหรับบทความวิจัยประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำที่กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาอาจรวมการทบทวนเอกสาร วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิงพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ หัวข้อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 เนื้อหา ขนาด 16 ทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ

5. เนื้อหา สำหรับบทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำ หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หัวข้อย่อยภายในเนื้อหา บทวิจารณ์และสรุป และเอกสารอ้างอิง พิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ตัวอักษร TH SarabunPSK 16 ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

6. การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี (Author-date in-text citation) โดยระบุชื่อและนามสกุลผู้แต่ง กรณีภาษาไทย และ นามสกุล กรณีภาษาอังกฤษ และปีพิมพ์ เช่น (ประวิทย์ หลักบุญ, 2528) (Feshbach & Singer, 1971) หรือ ประวิทย์ หลักบุญ (2528) Feshbach & Singer (1971) ซึ่งใส่ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และอาจระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างด้วยก็ได้หากต้องการ เช่น ประวิทย์ หลักบุญ (2528: 12) Feshbach & Singer (1971: 123) ในกรณีผู้แต่ง 3 คนขึ้นไปภาษาอังกฤษให้ใส่ , หลังนามสกุลผู้แต่งทุกคน และระหว่างคนรองสุดท้ายกับคนสุดท้ายให้ใส่ & เช่น (Kothler, Haider & Rein, 1993) ในกรณีผู้แต่ง 6 ขึ้นไป ภาษาไทยให้ใส่ ชื่อและนามสกุลผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า และคณะ ภาษาอังกฤษให้ใส่เฉพาะนามสกุลผู้แต่งคนแรก และตามด้วย et al. เช่น (อนุ เจริญวงศ์ระยับ และคณะ, 2552) (Harris et al., 2001)

7. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference Citation) โดยการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อเอกสารอ้างอิง สำหรับบทความภาษาไทย หรือ References สำหรับบทความภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนมีดังนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง*. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระมหาสุทิตย์ อาภากโร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

Porter, M. E. (1990). *The competitive advantage of nations*. New York: Free Press.

บทความ/เรื่อง/ตอน ในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ในชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), *ชื่อเรื่อง* (ฉบับพิมพ์ หน้าที่ปรากฏบทความ). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

กอบกุล รายะนาคร. (2543). กฎหมายกับการจัดการทรัพยากรน้ำและชายฝั่งทะเล. ใน อานันท์ กาญจนพันธ์ (บรรณาธิการ), *พลวัตชุมชนในการจัดการทรัพยากรกระบวนทัศน์และนโยบาย* (หน้า 395). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

Resnick, L. (1991). Shared cognition: Thinking as social practice. In W. Resnick, J. Levine, & S. Teasley (Eds.), *Perspectives on socially shared cognition*(pp. 1-22). Washington, DC: American Psychological Association.

บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ลำดับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความในวารสาร.

อนุ เจริญวงศ์ระยับ, ชุลีกร ยิ้มสุด, และ ภิญญาพันธ์ ร่วมชาติ. (2549). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์ในนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, *19(1)*, 13-39.

Heinz, W. R., Kelle, U., Witzel, A., & Zinn, J. (1998). Vocational training and career development in Germany: Results from a longitudinal study. *International Journal of Behavioral Development*, *1*, 77-101.

การอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* **วันที่สืบค้น, จาก แหล่งข้อมูลที่สืบค้น**

ตัวอย่าง

Electronic reference formats recommended by the American Psychological Association. (2000, October 12). **Retrieved October 23, 2000, from http://www.apa.org/journals/webref.html**.

Eid, M., & Langeheine, R. (1999). The measurement of consistency and occasion specificity with latent class models: A new model and its application to the measurement of affect. *Psychological Methods, 4,* 100-116. **Retrieved November 19, 2000, from the PsycARTICLES database**.

วารสารครุพิบูล

Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม–มิถุนายน 2561

บทความวิจัย

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน
ณิชชา ชินธนามั่น ภัทรศญา พ้วยกิ ภาวิณี เดชเทศ สุรีย์พร เพ็งเลีย อัศวพร แสงอรุณเลิศ*

การพัฒนาสื่อเสมือนจริง เรื่องแหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดเมนทอลโมเดล
ธานินทร์ อินทรวิเศษ คุณอานันท์ นิรมล กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์*

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือนจริงวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
พลากร คล้ายทอง คุณอานันท์ นิรมล กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์*

การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อรนิตย์ ภูเขียว อดุลย์ วังศรีคูณ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์*

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
สุริยา จันทิมา อดุลย์ วังศรีคูณ วารีรัตน์ แก้วอุไร*

การพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม
ในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ สำหรับนักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ ระดับชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาการจัดการ
อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ณิรดา เวชญาลักษณ์

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ทัศวรรณ์ แหยมดอนไพร จำเนียร ราชแพทยาคม*

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ของเยาวชน ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์ วรินธร เบญจศรี วีนัส ศรีศักดา จินตนา กสินันท์ เสาวรส ยิ่งวรรณะ คุณอานันท์ นิรมล ศิริรัตน์ สินประจักษ์ผล*

กองบรรณาธิการวารสารครุพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์)
66 ถ.วังจันทน์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 088-7843587 โทรสาร 055-230597
Email: psrueduj@gmail.com
http://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/index